

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра економіки промисловості

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Оцінка інвестиційної привабливості
альтернативних інвестиційних проєктів на
прикладі підприємств кондитерської галузі»*

на здобуття ступеню вищої освіти «магістр»

Здобувачки Шмаліш Н.В.

2 курсу 710 групи

Керівник доц. Лобоцька Л.Л.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2022 р., протокол № 7

Завідувач кафедри економіки промисловості _____ проф. Павлов О.І.

Одеса – 2022 рік

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет *економіки, бізнесу і контролю*
Кафедра *економіки промисловості*
Ступінь вищої освіти *«магістр»*
Спеціальність *051 «Економіка»*
Освітня програма *«Економіка підприємства»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри
економіки промисловості

«___» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ
Шмаліш Надії Володимирівни

1. Тема роботи: *«Оцінка інвестиційної привабливості альтернативних інвестиційних проєктів на прикладі підприємств кондитерської галузі»*
Затверджена наказом від 15 вересня 2021 р. наказ № 723-03
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 05 грудня 2022 р.
3. Вихідні дані до роботи: нормативні, статистичні дані по Україні, літературні джерела, фінансова та статистична звітність ПрАТ ВКФ «ROSHEN» і ПрАТ ЛКФ «Світоч» за два роки
4. Перелік питань, які потрібно розробити: 1. Теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємств та оцінка її ефективності.
2. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовищ функціонування досліджуваних підприємств. 3. Оцінка інвестиційної привабливості альтернативних проєктів для ПрАТ ВКФ «ROSHEN» і ПрАТ ЛКФ «Світоч»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): 1)Характеристика деяких існуючих підходів розуміння інновацій (Таблиця 1); 2) Класифікація інвестицій (Рис. 1); 3)Формули розрахунку показників інвестиційної привабливості проєктів (Рис.2); 4) Місце України у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку (Таблиця 2); 5).Розподіл освоєних капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності України у 2021 р. (Рис. 3); 6) Капітальні інвестиції за джерелами фінансування у

2013-2021 рр., млн грн/*. (Таблиця 3); 7) Наміри інвестування приватних інвесторів у воєнний і післявоєнний періоди (Рис. 4); 8) Обсяги випуску кондитерських виробів в Україні у 2013-2020 рр. (Рис. 5); 9) Сегментація ринку кондитерських виробів України в 2020 р. за типом (Рис. 6); 10) Експорт з України кондитерської продукції за групами у 2019 -2021 рр. (Рис.7); 11) Імпорт в Україну кондитер-ської продукції за групами у 2019 -2021 рр. (Рис.8); 12) Динаміка виробництва вафель в Україні за 2016 – 2020 рр.; 13) Топ-10 торго-вих марок вафель згідно з рейтинговою оцінкою споживачів у 2019 р. (Рис. 11); 14) Структура ринку кондитерської продукції, що виробляють в Україні (Рис.11); 15) Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ВКФ «ROSHEN» за два роки (Таблиця 4); 16) Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ЛКФ «Світоч» (Таблиця 5); 17) Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ВКФ «ROSHEN» (Таблиця 6); 18) Вихідні дані по проєкту № 1 для досліджуваних підприємств (Таблиця 7); 19) Вихідні дані по проєкту № 2 для досліджуваних підприємств (Таблиця 8); 20) Порівняння показників інвестиційної привабливості альтернативних проєктів для ПрАТ ВКФ «ROSHEN» (Таблиця 9); 21) Порівняння показників інвестиційної привабливості альтернативних проєктів для ПрАТ ЛКФ «Світоч» (Таблиця 10); 22) Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ВКФ «ROSHEN» до і після впровадження обраного проєкту (Таблиця 11); 23) Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності «ВКФ ROSHEN» до і після впровадження обраного проєкту (Таблиця 12)

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 серпня 2022 р.

Керівник _____ доц. Лобоцька Л.Л.

Завдання прийняв до виконання _____ Шмаліш Н.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
Аналіз літературних джерел	до 05.10.22 р.	
Написання теоретичної частини роботи	06.10.22 р. – 25.10.22 р.	
Аналіз стану ринку кондитерської галузі України	26.10.22 р. – 02.11.22 р.	
Характеристики підприємств – об'єктів дослідження, аналіз основних показників їх діяльності	03.11.22 р. – 18.11.22 р.	
Розробка альтернативних інвестиційних проектів і оцінка їх привабливості	19.11.22 р. – 30.11.22 р.	
Формулювання висновків по роботі	01.12.22 р. – 02.12.22 р.	
Оформлення роботи, використаних джерел	03.12.22 р. – 05.12.22 р.	
Підготовка матеріалів до захисту	06.12.22 р. – 10.12.22 р.	

Здобувач-дипломник _____ Шмаліш Н.В.

Керівник роботи _____ доц. Лобоцька Л.Л.

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра

Робота містить 111 сторінок, 53 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел з 45 найменувань, 2 додатків.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і на прикладі підприємств кондитерської галузі України практичне застосування теорії для розробки альтернативних проєктів і відбору з них найбільш ефективних та інвестиційно привабливих.

Завдання роботи: дослідити теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств; визначити підходи до оцінки економічної ефективності і відбору інвестиційних проєктів; проаналізувати зовнішнє середовище функціонування досліджуваних підприємств; оцінити рівень економічної ефективності діяльності досліджуваних підприємств; розробити та оцінити альтернативні проєкти з метою вибору найбільш ефективних та інвестиційно привабливих для впровадження на досліджуваних підприємствах.

Об'єктом аналізу, узагальнень і досліджень виступають ПрАТ Вінницька кондитерська фабрика «ROSHEN» і Львівська кондитерська фабрика «Світоч».

За результатами виконаної роботи сформульовані висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності досліджуваних підприємств.

Одержані результати можуть бути використані на підприємствах як заходи по вдосконаленню їх роботи.

Рік виконання роботи 2022.

Рік захисту роботи 2022.

ANNOTATION

for master's qualification work

The work contains pages 111, tables 53, figures 13, a list of used sources of 45 titles, and 2 appendices.

The **purpose of the work** is to study the theoretical foundations of innovative and investment activities of enterprises and, on the example of enterprises of the confectionary industry of Ukraine, the practical application of the theory for the development of alternative projects and the selection of the most effective and investment-attractive ones.

The task of the work: to investigate the theoretical aspects of innovative and investment activities of enterprises; to determine approaches to the assessment of economic efficiency and the selection of investment projects; to analyze the external environment of the functioning of the investigated enterprises; to assess the level of economic efficiency of the investigated enterprises; to develop and evaluate alternative projects in order to select the most effective and investment-attractive ones for implementation at the enterprises under investigation.

The objects of analysis, generalizations and research are PrJSC Vinnytsia Confectionery Factory "ROSHEN" and Lviv Confectionery Factory "Svitoch".

Based on the results of the work performed, conclusions and proposals regarding the improvement of the efficiency of the researched enterprises were formulated.

The obtained results can be used at enterprises as measures to improve their work.

The year of performance is 2022.

The year of job protection is 2022.

Зміст

	С.
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ	11
1.1. Інвестиції, їх види і значення для підприємства	11
1.2. Сутність та основні види інновацій у розвитку підприємства	17
1.3. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проєктів	26
1.4. Сучасний стан інновацій та інвестицій в Україні та їх перспективи у післявоєнний період	33
Висновки до розділу 1	42
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДОСЛІДЖУВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ	44
2.1. Аналіз зовнішнього середовища підприємств як об'єктів дослідження	44
2.2. Загальна характеристика досліджуваних підприємств галузі	51
2.3. Аналіз та оцінка джерел фінансування інвестиційних проєктів на досліджуваних підприємствах	61
Висновки до розділу 2	77
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ПрАТ ВКФ «ROSHEN» І ПрАТ ЛКФ «СВІТОЧ»	79
3.1. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 1 по випуску вафель «Ніжні»	79
3.2. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 2 по випуску шоколаду преміум-класу «Люкс» на досліджуваних підприємствах	90
3.3. Порівняння альтернативних проєктів на досліджуваних підприємствах	98
3.4. Оцінка впливу рекомендованих до впровадження проєктів на господарську діяльність досліджуваних підприємств	100
Висновки до розділу 3	104
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	107
ДОДАТКИ	112

ВСТУП

Реалізація інноваційної діяльності як чинника підвищення конкурентоспроможності підприємства завжди потребує додаткових капіталовкладень. Зважаючи на це, сформувався новий вид економічної діяльності – інноваційно-інвестиційний. За оцінками фахівців, саме зниження за браком коштів інвестиційної активності, що відбувається в останні роки в Україні, є найбільшою проблемою. Тому питання підвищення інвестиційної привабливості інноваційної діяльності підприємств є надзвичайно актуальними.

Фінансовим ресурсом інноваційної діяльності підприємства виступають інвестиції. Найбільшу вагу на сьогодні мають реальні інвестиції, тобто інвестиції в необоротні активи, нові технології, нові види продукції. На більшості підприємств дані інвестиції є єдиним напрямком їх інвестиційної діяльності.

Інвестиційна стратегія – це вибір шляху розвитку підприємства на тривалу перспективу при наявних власних джерелах фінансування і можливості отримання позикових коштів, а також прогнозування обсягу і рентабельності сукупних активів. Стратегічний план передбачає уточнення інвестиційної стратегії з переліком інвестиційних проектів і планом довгострокового фінансування інвестицій. Активізація інвестиційного процесу є одним з найбільш дієвих механізмів соціально–економічних перетворень.

Вибір критеріїв ефективності інвестиційних проектів та їх кількісного

вираження – одне з основних завдань, що стоять перед керівництвом підприємства при прийнятті рішення про інвестування. Фінансові показники, які будуть досягнуті в майбутньому, повинні контролюватися і вимірюватися. Однак на вибір інвестиційного проєкту впливають і фактори, що не піддаються кількісній оцінці. Вище керівництво підприємства, яке приймає стратегічне рішення про інвестиції, враховує цілі, завдання і ризики втрати вкладених коштів. Керівники і фахівці мають власне уявлення про якісну і кількісну характеристику інвестицій. Все це створює об'єктивні і суб'єктивні труднощі у виборі оптимального варіанту інвестиційної діяльності підприємства.

Метою даної роботи є дослідження теоретичних основ інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств і на прикладі підприємств кондитерської галузі України практичне застосування теорії для розробки альтернативних проєктів і відбору з них найбільш ефективних та інвестиційно привабливих.

Предмет дослідження: суть, види інвестицій, інвестиційних проєктів, методи оцінки їх ефективності і відбору на прикладі підприємств кондитерської галузі.

Завданнями роботи передбачено:

- розглянути теоретичні основи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств;
- визначити підходи до оцінки економічної ефективності і відбору інвестиційних проєктів;
- проаналізувати зовнішнє середовище функціонування досліджуваних підприємств;
- оцінити рівень економічної ефективності діяльності досліджуваних підприємств;
- розробити та оцінити альтернативні проєкти з метою вибору найбільш ефективних та інвестиційно привабливих для впровадження на досліджуваних підприємствах.

Об'єктом аналізу, узагальнень і досліджень є кондитерська галузь і її

представники ПрАТ Львівська кондитерська фабрика (ЛКФ) «Світоч» і ПрАТ Вінницька кондитерська фабрика «ROSHEN».

Методи дослідження: аналітичні, методи порівнянь, методи факторного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є Закони України, нормативні матеріали, літературні джерела, статистичні дані по Україні, звітна інформація про діяльність підприємств за два останні роки, які доступні на відповідних сайтах в Інтернеті.

Студент	Шмаліш Н.В.			КРМ.ЕП.1.723-03.1.3.		
				Текстова частина	Стад	Стор.
					2	111
Керівник	Лобоцька Л.Л.				ОНТУ	
Зав.каф.	Павлов О.І.					

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

1.1. Інвестиції, їх види і значення для підприємства

За ЗУ «Про інвестиційну діяльність» [1], інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької діяльності, у результаті яких створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

Інвестиції вкладаються з метою впровадження інновацій. Саме цей аспект підкреслює визначення інвестицій, яке наведено у [5, с. 211]: «інвестиції – це довгострокові вкладення коштів як у межах підприємства, так і поза ними, з метою створення нових та модернізації існуючих виробничих потужностей, освоєння нових технологій та техніки, зростання виробництва та отримання прибутку». Там же наведено класифікацію інвестицій за різними ознаками, рисунки 1.1 – 1.2 [5, с.212].

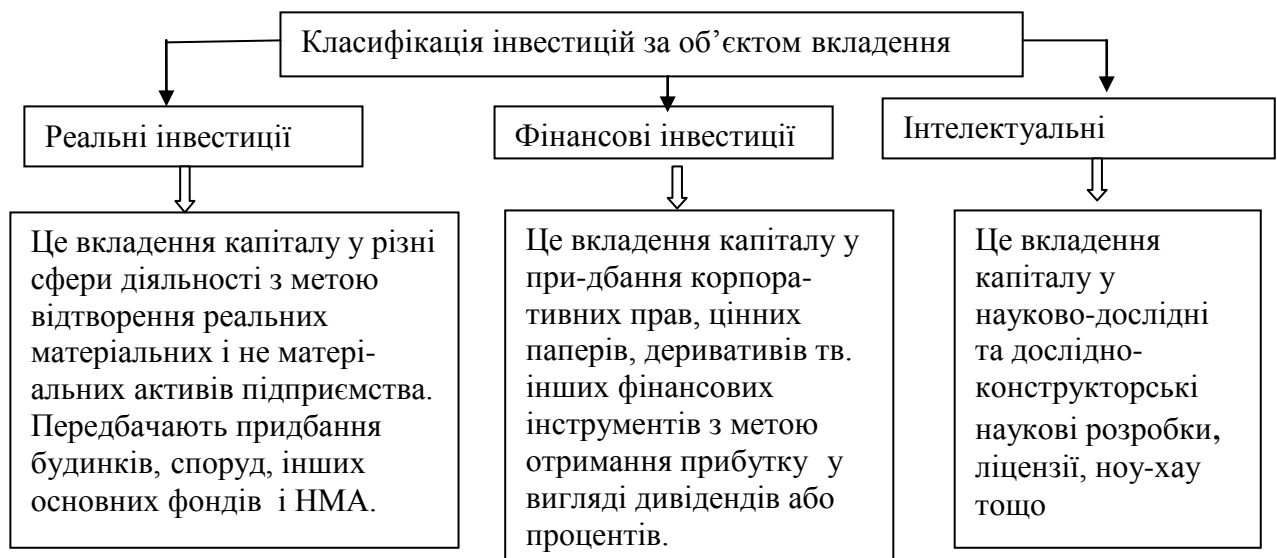

Рис 1.1. Класифікація інвестицій за об’єктом вкладення капіталу

Інвестиції поділяють на *реальні, фінансові та інтелектуальні* залежно від об’єкта вкладення. На реальні інвестиції припадає до 80 %, їх ще називають капітальними вкладеннями.

Важливою ознакою класифікації є форма власності, джерело інвестицій. За цією ознакою найбільший відсоток припадає на *приватні інвестиції*.

За характером участі в інвестиційному процесі інвестиції поділяють

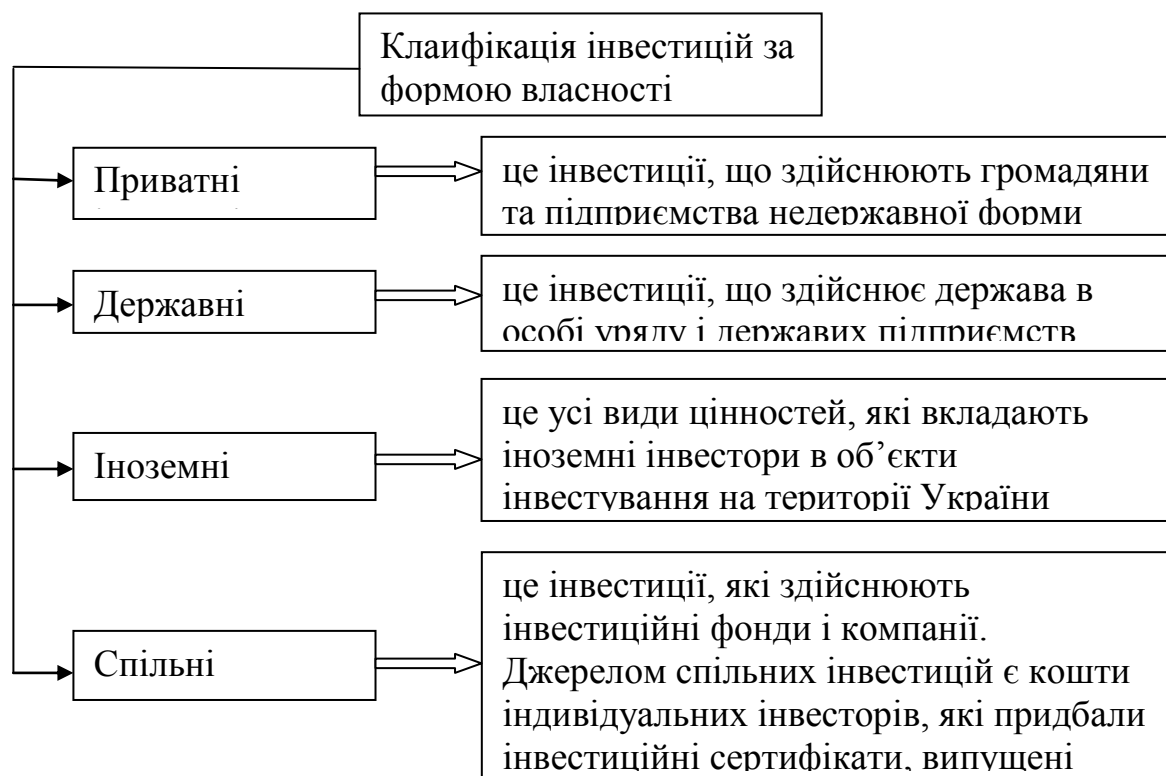

Рис. 1.2. Класифікація інвестицій за формою власності

на *прямі* і *непрямі*.

Прямі інвестиції – це вкладання коштів у певні об'єкти інвестування безпосередньо інвестором без залучення фінансових посередників (інвестиційних компаній, фондів).

Непрямі інвестиції – це вкладення індивідуальними інвесторами коштів в об'єкти інвестування із залученням фінансових посередників.

За терміном інвестування інвестиції поділяють на *коротстрокові* (до одного року) і *довгострокові* (на період більше одного року).

За ступенем інвестиційного ризику інвестиції поділяють на:

безризикові інвестиції;

низькоризикові інвестиції;

середньоризикові інвестиції;

високоризикові інвестиції.

Основною формою довгострокових інвестицій є реальні інвестиції підприємства, тобто вкладення капіталу у будівництво, споруди, обладнання, передавальні пристрої і нематеріальні активи – технічну, технологічну, науково-практичну документацію, патенти, ліцензії тощо [6].

Здійснення реальних інвестицій характеризується рядом особливостей, основними з яких є [7, с. 425-429]:

1. Реальне інвестування є головною формою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства. Основна ціль цього розвитку забезпечується здійсненням високоефективних реальних інвестиційних проєктів, а сам процес стратегічного розвитку підприємства являє собою не що інше, як сукупність реалізованих у часі цих інвестиційних проєктів. Саме ця форма інвестування дозволяє підприємству успішно проникати на нові товарні і регіональні ринки, забезпечувати постійне зростання своєї ринкової вартості.

2. Реальне інвестування знаходиться у тісному взаємозв'язку з операційною діяльністю підприємства. Завдання збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції, розширення асортименту вироблених виробів і підвищення їх якості, зниження поточних операційних витрат вирішуються, як правило, у результаті реального інвестування. У свою чергу, від реалізованих підприємством реальних інвестиційних проєктів багато в чому залежать параметри майбутнього операційного процесу, потенціал зростання обсягів його операційної діяльності.

3. Реальні інвестиції забезпечують, як правило, більш високий рівень рентабельності порівняно з фінансовими інвестиціями. Ця спроможність генерувати велику норму прибутку є одним із спонукальних мотивів до підприємницької діяльності в реальному секторі економіки.

4. Реалізовані реальні інвестиції забезпечують підприємству стійкий чистий грошовий потік. Цей чистий грошовий потік формується за рахунок амортизаційних відрахувань від основних засобів і нематеріальних активів навіть у ті періоди, коли експлуатація реалізованих інвестиційних проєктів не приносить підприємству прибутку.

5. Реальним інвестиціям властивий високий рівень ризику морального старіння. Цей ризик супроводжує інвестиційну діяльність як на стадії реалізації реальних інвестиційних проектів, так і на стадії постінвестиційної їх експлуатації. Стрімкий технологічний прогрес сформував тенденцію до збільшення рівня цього ризику в процесі реального інвестування.

6. Реальні інвестиції мають високий ступінь антиінфляційного захисту. Досвід показує, що в умовах інфляційної економіки темпи росту цін на багато об'єктів реального інвестування не тільки відповідають, але, в багатьох випадках, навіть перевищують темпи росту інфляції, реалізуючи ажіотажний інфляційний попит підприємців на матеріалізовані об'єкти підприємницької діяльності.

7. Реальні інвестиції є найменш ліквідними. Це пов'язано з вузькоцільовою спрямованістю більшості форм цих інвестицій. У зв'язку з цим компенсувати у фінансовому відношенні помилкові управлінські рішення, пов'язані з початком здійснення реальних інвестицій, вкрай складно.

Реальні інвестиції матеріалізуються у різні форми, рисунок 1.3.

За формам відтворення виділяють наступні види реальних інвестицій:
нове будівництво – створення виробничих потужностей на нових майданчиках за новими проектами;

розширення виробництва – будівництво нових цехів та розширення діючих виробничих підрозділів основного та допоміжного призначення;

реконструкція виробництва – переобладнання діючих цехів виробництв, яке здійснюється за єдиним комплексним проектом підприємства в цілому;

технічне переоснащення виробництва – комплекс заходів, спрямованих на підвищення техніко-економічного рівня виробництва окремих цехів, виробництв шляхом механізації, автоматизації виробничого процесу, запровадженням прогресивної технології та ноу-хау, заміщення фізично зношеного обладнання.

Вибір конкретних форм реального інвестування на підприємствах залежить від поставлених завдань та вибраної стратегії розвитку. Інвестиційна політика підприємства повинна формуватися як за умов дії ринкових регуля-

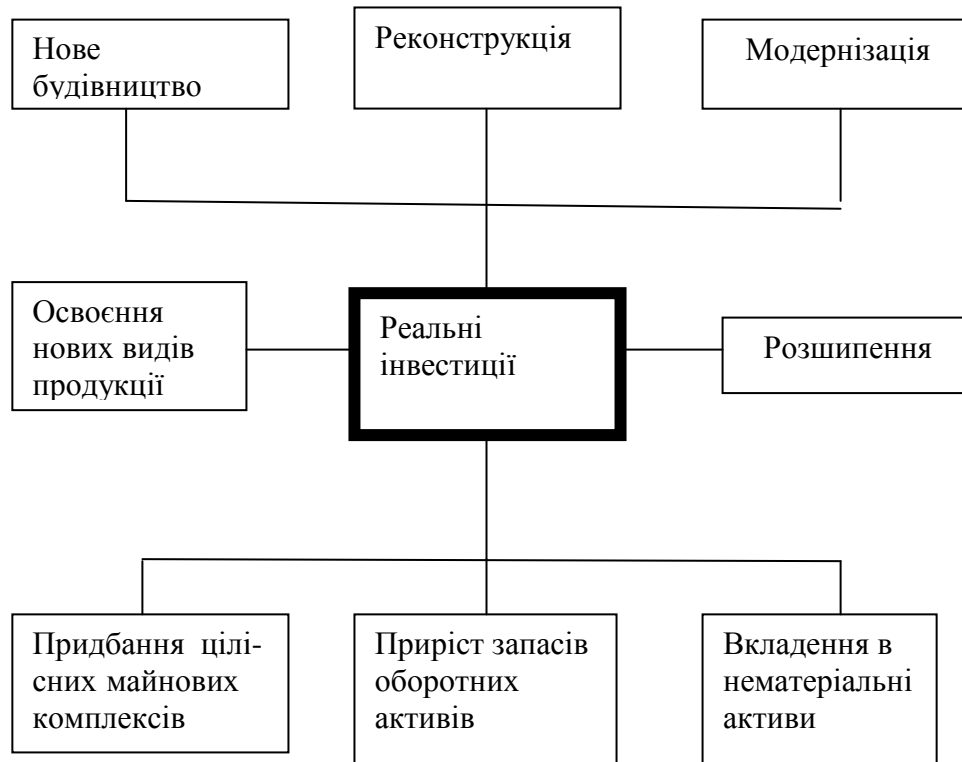

Рис. 1.3. Форми реальних інвестицій

торів, так і внаслідок державного впливу. У перехідний до ринкової економіки період зростає відповідальність держави за розробку і здійснення інвестиційної політики, яка не може бути віддана лише стихії ринку. Принцип пріоритетності стає важливим інструментом державної політики регулювання інвестиційної діяльності, за допомогою якого можна сконцентрувати зовнішні фінансові ресурси на об'єктах фінансування, що мають стратегічне значення.

Одним із пріоритетних напрямків інвестування з урахуванням особливостей нинішньої економічної ситуації є інвестування у нове обладнання, нові технології, нову продукцію (тобто інновації), що в результаті сприяє розвитку наявних чи формуванню нових цільових ринків. Створення й розвиток таких ринків за рахунок розробки і реалізації нової (модернізованої) продукції для більшості вітчизняних підприємств досить актуальні, оскільки реально існує і триває спад збуту традиційних товарів.

Інвестування нової продукції, без сумніву, перспективне, але пов'язане з безліччю проблем, далеко не повною мірою досліджених. Особливо в сучасних економічних умовах є багато варіантів такого інвестування. Його виконують у такій послідовності.

На першому етапі аналізують ринкові можливості у зіставленні з сильними й слабкими сторонами діяльності підприємства та виявляють найперспективніші напрямки розвитку. Основними проблемами цього етапу є: вибір характеристик зовнішнього середовища з урахуванням ймовірнісних (багатоваріантних) перспектив його розвитку; об'єктивна оцінка можливостей підприємства; оцінка й вибір оптимальних напрямків реалізації ринкових можливостей. Шляхи розв'язання вказаних проблем зводяться до використання формалізованих методик аналізу ринкових можливостей, залучення незалежних експертів, застосування ймовірнісних підходів.

Дослідження ринку і вибір цільових сегментів – суть другого етапу.

На основі результатів дослідження виконують сегментування ринку, оцінку виділених сегментів та вибір цільових із них. Аналізують наявні й прогнозують майбутні (потенційні) потреби та запити споживачів, наявні можливості підприємства, розробляють нові продукти (модифікації тих, що є), а також стратегії просування продуктів до споживачів. Тобто на цьому етапі виконується подальше уточнення й конкретизація ринкових можливостей. Із наявних можливих варіантів їх розвитку вибирають ті, що більшою мірою відповідають специфіці конкретного підприємства, дають змогу повною мірою використовувати його переваги у порівнянні з конкурентами.

На третьому етапі здійснюють планування виробничої та фінансової діяльності. Приймаються рішення про розмір і характер створюваних виробничих потужностей, про оптимальні обсяги капіталовкладень, методи амортизації, рішення про вибір між купівлею чи орендою обладнання, типи й терміни трудових контрактів для залучених робітників, їхню кваліфікацію. Визначаються методи збуту нового продукту, проводиться аналіз ринків ресурсів, вибір постачальників, розробка комплексу заходів з їх стимулювання

та зниження ризику непоставки чи порушення умов поставки, створення спільних підприємств, комплексний аналіз витрат, ціни, місткості сегментів ринку для нового продукту з метою планування обсягів виробництва, цін продажу та цін закупівлі ресурсів.

Отже, інвестиції перш за все необхідні для реалізації інновацій на підприємстві.

1.2. Сутність та основні види інновацій у розвитку підприємства

Термінологія щодо інновацій на сьогодні не є однозначною. Зокрема, до найбільш відомих зарубіжних дослідників з цього питання можна віднести І. Шумпетера, К. Маркса, П. Массе, Дж. Кейнса, С. Фішера, Р. Дорнбуша, Л. Гітмана, І. Бланка, К. Макконела та інших. Питаннями інвестиційно-інноваційної політики та інноваційного розвитку України займалися також багато вітчизняних науковців, зокрема: В.М. Геєць, Л.М. Борщ, О.Є. Кузьмін, М.В. Гаман, Л.І. Федулова, Покропивний С. Ф., Черваньов Д.М. та ін.

Й.Шумпетер, з іменем якого пов'язують розроблення поняття «економічна інновація», використовував термін «здійснення нових комбінацій». Це поняття охоплює такі п'ять випадків: 1) виготовлення нового, тобто ще невідомого споживачам блага або створення нової якості того чи іншого блага; 2) впровадження нового, тобто в галузях промисловості ще практично невідомого, методу (способу) виробництва, в основі якого не обов'язково лежить нове наукове відкриття і який може полягати також у новому способі комерційного використання відповідного товару; 3) освоєння нового ринку збуту, тобто такого ринку, на якому нова галузь промисловості цієї країни досі ще не була представлена, незалежно від того, існував цей ринок раніше чи ні; 4) одержання нового джерела сировини або напівфабрикатів, незалежно від того, чи існувало це джерело раніше, чи його просто не брали до уваги або воно вважалось недоступним, чи воно тільки ще має бути створеним; 5) проведення відповідної реорганізації, наприклад, забезпечення монопольного стану (шляхом створення тресту) або підризу монопольного стану іншого

підприємства» [8]. В обзорі сучасних підходів до визначення основних понять інновацій, інвестиційної діяльності наведена таблиця [6], таблиця 1.1.

На нашу думку, слід прийняти визначення термінів про інновації, які сформульовані в ЗУ «Про інноваційну діяльність» [2], а саме:

інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-

Таблиця 1.1

Характеристика деяких існуючих підходів до розуміння інновацій

Джерело	Визначення поняття «інновації»
Закон України «Про інноваційну діяльність»: за станом на 1 груд. 2013 // Відомості Верховної Ради України. 2002. N 36, С.266	Це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.
Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / Ін-т екон. прогнозув. НАН України; Івано-Франків. держ. техн. ун-т нафти і газу. Київ, 1999. 253с., С. 38	Комплексний процес, котрий включає створення, розробку, доведення до комерційного використання і поширення нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє певну потребу.
Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Київ: Знання, 1999. С.25	Техніко-економічний процес, який, завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей і винаходів, приводить до створення кращих за властивостями, нових видів продукції та нових технологій, які, з'явившись на ринку як нововведення, можуть дати додатковий дохід.

технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;

інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг;

інноваційний продукт – результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом;

інноваційний проєкт – комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційної продукції;

інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг.

Розрізняють кілька видів інновацій. Найбільш важливою є класифікація, яка базується на об'єкті:

товарна – впровадження нового продукту;

технологічна – впровадження нового методу виробництва;

технічна – впровадження нового засобу виробництва, модернізація конструкції відомого технічного об'єкту;

ринкова – створення нового ринку товарів і послуг;

маркетингова – освоєння нового джерела постачання сировини;

управлінська – реорганізація структури управління;

соціальна – впровадження заходів з метою покращення життя населення;

екологічна – впровадження заходів з питань охорони довкілля.

Інновація в продукті являє собою удосконалення вже виготовленого підприємством виробу чи розширення асортиментної структури за рахунок нового продукту. Продуктова інновація зв'язана з доданням продукту нових якісних рис, причому вони повинні сприйматися споживачами як нові. Виділення категорії нових продуктів (у розумінні фактичної диференціації, пов'язаної із застосуванням таких технічних інновацій, що викликають порушення потреб, створення преференції споживачів щодо цього продукту. У зв'язку з цим можна виділити: радикальні інновації в продукті (нові види й нові типи продуктів); удосконалення продукту (нові моделі продукту, насамперед у випадку модернізації). Отже, науково-технічний прогрес слід сприймати в першу чергу через продуктові інновації – морально нові товари, що мають

речову, матеріальну форму. Економічний ефект продуктової інновації – зростання продажів товару за рахунок його інноваційності або ціни, обумовленої додатковою цінністю, ефектом диференціації. Технологічні платформи, побудовані на революційній продуктової інновації, консервативні і змінюються досить повільно.

В аналізі співвідношення продукт–технологія істотним є те, що великі можливості криються в кращому пристосуванні продукту до технологічних процесів, а також у кращій конструкції, що переслідує мету досягнення більш високої якості і більшої розмаїтості варіантів продукту. Велике значення має також розширення обсягу послуг, пов'язаних із продуктом. Постійне поповнення і відновлення пропозиції наданих послуг часто є однією з головних умов успіху підприємства.

У групі технічних інновацій найчастіше виділяються інновації у виробничому процесі, тобто у зміні застосовуваних даною виробничою системою методах виробництва. Технічні інновації не виникають у відриві від інших процесів у соціальному житті підприємств. Їх звичайно супроводжують зміни в організації і керуванні, екології, професійного навчання працівників, безпеки і гігієни праці, мотиваційній системі працівників і т.і.

В умовах жорсткої конкуренції для підприємства велике значення мають ринкові і маркетингові інновації. Саме впровадження таких інновацій дозволяє просувати товари на ринки – не тільки внутрішній, а й зовнішні ринки.

Управлінські (організаційні) інновації на підприємстві визначають як організаційні удосконалення його функціонування як цілого, а також організаційне удосконалювання окремих ділянок виробництва з метою одержання відповідних економічних результатів. Організаційні інновації спрямовані на залучення резервів, що існують у робочому часі людей і машин, у темпі їхньої роботи, а також у матеріальному факторі. Зростання продуктивності праці, що досягається в результаті удосконалення організації праці, виробництва і керування, знижує фізичні і психічні навантаження на працівників. Основні напрямки організаційних інновацій на підприємстві

спрямовані на удосконалення: організаційної структури і керування; організації трудових колективів; організації протікання процесів.

Інновації в області керування людськими ресурсами мають стратегічне значення в умовах впровадження ринкового господарства. Глобалізація ринку, швидкий розвиток технологій, зростання забруднення навколишнього середовища – це фактори, що ускладнюють керування підприємством. За цих умов працівник і його здібності до творчого вирішення проблем висуваються на перший план, а технічні і структурні рішення мають підвищене значення, якщо вони сприяють використанню активності і творчого потенціалу людей. Метою керування людськими ресурсами є досягнення конкурентної переваги підприємства і зв'язок елементів кадрової системи з його стратегією.

Соціальні інновації проявляються в невиробничій діяльності підприємств, в соціально-побутових умовах життя працівників, умовах безпеки і гігієни праці, культурній діяльності, організації вільного часу. Економічним наслідком впровадження соціальних інновацій є ріст продуктивності праці, збільшення прибутку, приріст продукції.

Розвиток промисловості й технічних інновацій істотно впливає на забруднення навколишнього середовища. Тому екологія є сферою активного прояву інноваційних процесів, і теорія інновацій повинна встигати за практичними рішеннями в цій сфері.

В основі другої класифікації лежить ринкова сутність інновації:

постійні інновації – такі удосконалення наявних виробів, які не вносять значних змін у спосіб їх використання споживачами;

переривчасті інновації – повністю нові вироби, які вимагають від споживачів зусиль для прийняття нових звичок щодо їх використання, але не справляють істотного впливу на раніше наявні ринки;

проривні інновації – інновації, які створюють новий ринок завдяки іншим вартостям, які розповсюджуються на наявний ринок та повністю його змінюють.

У науковій літературі спостерігається розмаїтість класифікацій інновацій. Класифікація залежить від ряду критеріїв, одна інновація може бути віднесена до кількох видів. Слід зазначити, що головна увага має приділятися вивченню нововведень на рівні підприємства як генератора новаторських процесів, при цьому воно має відповідати низці критеріїв інноваційності. Автори пропонують різний набір таких параметрів, але найповніший їх перелік дав О. Длугопольський [9], таблиця 1.2.

Нововведення при такому розгляді розуміється як результат інновації, а інноваційний процес містить у собі принаймні три етапи: генерування ідеї (у певному випадку – наукове відкриття), розробка ідеї в прикладному аспекті, реалізація нововведення на практиці.

Нововведення – це результат інноваційного процесу. Інноваційний процес – це не просте впровадження чого-небудь нового, а такі зміни в, умовах, змісті, засобах, методах, формах організації виробничого й управлінського процесів, що:

- мають новизну;
- мають потенціал підвищення ефективності цих процесів у цілому чи якихось їхніх частинах;
- здатні дати довгостроковий корисний ефект, що виправдує витрати зусиль і засобів на впровадження нововведення;
- узгоджені з іншими здійснюваними нововведеннями.

Інновації характеризуються більш високим технологічним рівнем, новими споживчими якостями товару чи послуги в порівнянні з попереднім продуктом.

Таблиця 1.2

Комплекс параметрів інноваційності підприємства

№ п/п	Вид параметру	Показники, що характеризують (входять у) параметр
1	Параметри науко-місткості виробництва	чисельність науково-технічних кадрів у загальній кількості зайнятих (не менше 15%); річний приріст витрат на НДДКР; обсяг фактично проведених і нормативних витрат на НДДКР (не менше 5% обсягу продукції); обсяг витрат на оплату праці, послуг суб'єктів інноваційної

		інфраструктури щодо маркетингу, реклами, підготовки кадрів; частка прибутку, спрямована на НДДКР (не менше 5%).
2	Параметри якості й конкуренто-спроможності продукції	якість і диференціація продукту; чисельність каналів постачання й збуту готової продукції; частка ринку, його структура; обсяг витрат на проведення випробувань, сертифікацію продукції, строк чинності дії сертифікатів.
3	Параметри техніко-економічного рівня продукції	відповідність товарів національним і світовим стандартам; фондоозброєність; середній життєвий цикл інновацій (не більш як 3 роки); наявність у складі промислової продукції принципово нових товарів, які не випускаються іншими підприємствами.
4	Параметри оновлення продукції (технології)	частка принципово нової продукції у загальному обсязі виробництва (не менше 10%); частка науково-технічних витрат у собівартості виробів (не менше 30%); коефіцієнт оновлення продукції (не менше 5% на рік); наявність технологічних інновацій (нових технологічних процесів); співвідношення інновацій-продуктів та інновацій-процесів (не менше 2:1).
5	Параметри експортоспроможності продукції, виробництва	питома вага виробів, що знаходять збут за кордоном; обсяги зарубіжних ринків, їх сегментація; частка виробів, реалізованих за ВКВ.

В ЗУ України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [3] визначені стратегічні і середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності підприємств.

Стратегічними напрямками визнані:

1) розробка технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;

2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;

3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;

4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;

5) впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики;

б) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;

7) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

Середньострокові пріоритетні напрями формуються на основі стратегічних пріоритетних напрямів з метою поетапного забезпечення їх реалізації на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях. Вони можуть бути загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів.

Середньострокові пріоритетні напрями загальнодержавного рівня та їх обґрунтування формуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інновацій, за пропозиціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, із залученням Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, вищих навчальних закладів і науково-дослідних інститутів за результатами прогнозно-аналітичних досліджень у сфері науки і техніки та інноваційної діяльності, прогнозів економічного та соціального розвитку України; спрямовані на забезпечення інноваційного розвитку міжгалузевого та міжрегіонального характеру; затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Середньострокові пріоритетні напрями регіонального рівня спрямовані на вирішення питань забезпечення інноваційного розвитку окремих регіонів.

Виходячи з критерію галузі народного господарства (з який вони виводяться), можна виділити наступні інновації [11]:

інновації, втілені в матеріали, так звані тверді інновації. Їхнім прикладом можуть бути нові машини й устаткування. Вони походять з технічних і природничо-наукових дисциплін;

невтілені інновації, так звані м'які. Вони можуть, наприклад, мати вигляд нової системи організації, поліпшень у системі навчання трудового колективу і т.д. В основному вони стосуються науки організації і керування, економіки, суспільних наук.

Основою класифікації інновацій може бути критерій принесеної суспільству користі. Відповідно до цього виділяються інновації: ведучі до скорочення витрат, що приводять до поліпшення якості виробів; сприятливі збільшенню кількості вироблених продуктів; такі, що зберігають людську працю; ведучі до охорони навколишнього середовища (екологічні інновації). інноваційних процесів, і теорія інновацій повинна встигати за практичними рішеннями в цій сфері.

1.3. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проєктів

Оцінка інвестиційної привабливості проєкту залежить від етапів його розробки. На думку аналітиків МБРР, основними фазами проєктного циклу є: фаза проєктування (ідентифікація, розробка і експертиза проєктів) і фаза реалізації (переговори, реалізація і завершальна оцінка).

Підхід Світового банку передбачає поділ проєктного циклу не на фази, а на такі стадії:

- якісна підготовка (ідентифікація та розробка);
- експертиза відібраних проєктів;
- переговори про надання кредитних ресурсів;
- реалізація проєкту;
- заключна оцінка проєкту за підсумками його реалізації.

В будь-якому випадку, загальна процедура впорядкування інвестиційної діяльності підприємства по відношенню до конкретного проєкту буде передбачати проходження таких етапів:

- формування інвестиційних намірів (іноді використовується термін «ідентифікація»);
- розробка концепції проєкту (конкретизація завдань, вибір продукту проєкту, визначення джерел фінансування, вибір учасників проєкту, попередня розробка маркетингового та фінансового планів);
- розробка проєкту як документованого плану (деталізованого інвестиційного обґрунтування і плану дій на період життєвого циклу проєкту);

- передінвестиційний аналіз проєкту (вивчення потенційних можливостей проєкту, оцінка реальності фінансових планів, зовнішньої та внутрішньої узгодженості проєкту, його комерційної реалістичності й доцільності);
- створення (чи придбання) інвестиційного об'єкта «під ключ» і підготовка до початку його експлуатації;
- експлуатація інвестиційного об'єкта та повернення інвестованих у проєкт коштів у формі нагромадження поточного прибутку (цей етап називається періодом окупності проєкту);
- отримання чистого прибутку з проєкту (понад вкладені в нього кошти);
- завершення або ліквідація інвестиційного проєкту (демонтаж основних фондів, продаж оборотних коштів та інших активів, вирішення організаційних і юридичних питань щодо припинення господарської діяльності з використанням активів проєкту).

Сучасна теорія та практика інвестиційного аналізу використовує багато різних методів та прийомів оцінки інвестиційних проєктів, які за характером інструментарію, що використовується, можна поділити на дві групи – формалізовані та неформалізовані.

Формалізовані методи засновані на використанні математичного апарату для розрахунку показників ефективності, що забезпечує високий рівень об'єктивності та достовірності прийнятих на їх основі інвестиційних рішень, а неформалізовані – на використанні евристичних підходів, результат яких в значній мірі зумовлюється якістю організації роботи експертів, спрямованої на усунення об'єктивного суб'єктивізму їх індивідуальних оцінок. В багатьох випадках робота інвестиційного аналітика передбачає певне поєднання формалізованих та неформалізованих методів, ступінь якого залежить від різних обставин, насамперед, від повноти та якості вихідної інформації про умови інвестування.

Основу методології оцінки інвестиційних проєктів становлять формалізовані методи, які в свою чергу за способом зіставлення різночасових грошових витрат та результатів поділяються на [12] :

– статичні методи, в яких не враховується зміна вартості грошей з часом;
 – динамічні методи, які здебільшого базуються на дисконтуванні майбутніх грошових надходжень та витрат.

До групи статичних належать метод порівняння прибутків (чистих доходів), метод порівняння витрат, метод порівняння прибутковості (рентабельності), метод окупності. Ці методи на практиці достатньо розповсюджені. Вони відображають різні наслідки інвестиційних процесів і мають свої критерії для обґрунтування доцільності капіталовкладення. Методи цієї групи слід також розподілити в залежності від охоплення часового періоду. Так оцінки, надані методами порівняння прибутку, витрат і рентабельності, є одноперіодними. Вони обмежені обраним періодом, найчастіше одним роком. Тільки метод окупності вважається багатоперіодним, бо відображає часовий результат процесу компенсації, який може охоплювати різні терміни. Обмеженість розрахунків одним періодом не показує динаміку платежів, яка суттєво впливає на реалізацію інтересів інвестора.

Для цінки ефективності інвестицій використовують такі показники [5]: коефіцієнт абсолютної ефективності інвестицій $E_{абс}$:

$$E_{абс} = \frac{\Delta\P}{ИС} \quad (1.1)$$

де $\Delta\P$ – додатковий прибуток, отриманий підприємством за рік за рахунок зниження собівартості або збільшення обсягу виробництва, або за рахунок збільшення ціни;

$$ИС – інвестиційні витрати, \quad (1.2)$$

$E_{абс}$ повинно бути у певному співвідношенні з $E_{норм}$ – нормативним коефіцієнтом економічної ефективності інвестицій (0,35–0,5), тобто

$$E_{абс} \geq E_{норм} \quad (1.3)$$

– коефіцієнт порівняльної ефективності інвестицій $E_{порівн}$:

$$E_{порівн} = \frac{C_1 - C_2}{ИС_2 - ИС_1} \quad (1.4)$$

де C_1, C_2 – собівартість річного випуску продукції за першим і другим варіантом;

$E_{\text{порівн}}$ також повинен бути не меншим $E_{\text{норм}}$;

– приведені витрати ПВ:

$$ПВ_i = C_i + E_{\text{норм}} \cdot ИС_i \rightarrow \min \quad (1.5)$$

де i – розглянутий варіант;

– річний економічний ефект $E_{\text{річ}}$:

$$E_{\text{річ}} = (C_1 + E_{\text{норм}} \cdot ИС_1) - (C_2 + E_{\text{норм}} \cdot ИС_2) \geq 0 \quad (1.6)$$

Формулу (1.6) використовують при однакових обсягах виробництва в натуральному вимірі у першому і у другому варіантах.

Якщо порівнюють варіанти при різних обсягах виробництва в натуральному вимірі, то застосовують формулу (1.7):

$$E_{\text{річ}} = \left(\frac{C_1 + E_{\text{норм}} \cdot ИС_1}{OB_1} - \frac{C_2 + E_{\text{норм}} \cdot ИС_2}{OB_2} \right) \cdot OB_2 \geq 0; \quad (1.7)$$

Термін окупності інвестицій $T_{\text{ок}}$ оцінюють за формулою:

$$T_{\text{ок}} = \frac{ИС}{\Delta\Pi} \quad (1.8)$$

Вважають, що у знаменнику можна також врахувати розмір амортизаційних відрахувань на капітальні інвестиції.

У динамічних моделях оцінку ефективності реалізації інноваційних проектів здійснюють за такими показниками [12, 13, 14]:

- чистий приведений дохід NPV;
- коефіцієнт (індекс) дохідності ІД;
- коефіцієнт ефективності ІЕ;
- термін окупності інвестицій Ток;
- внутрішня ставка дохідності IRR.

Під чистим приведеним доходом NPV (Net Present Value) розуміють різницю між приведеними до теперішньої вартості (тобто до початкового

моменту часу) сумою чистого грошового потоку (ЧГП) за період експлуатації інвестиційного проєкту і сумою інвестиційних витрат (ИС).

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t} - \sum_{t=1}^m \frac{ИС_t}{(1+d)^t}, \quad (1.9)$$

де $ЧП_t$ – чистий прибуток у періоді t ;

A_t – амортизаційні відрахування в періоді t ;

n – період реалізації проєкту (до 5 років):

m – рік завершення вкладення інвестицій;

d – дисконтна ставка, розмір якої залежить від бажаного рівня доходності інвестора.

Як видно, ЧГП у періоді t дорівнює сумі:

$$ЧГП_t = ЧП_t + A_t \quad (1.10)$$

Якщо інвестиції здійснюються одноразово, то формула спрощується і NPV дорівнює:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t} - ИС \quad (1.11)$$

Додатне значення NPV показує, що за розрахунковий період грошові надходження перевищать суму інвестицій, що призведе до зростання доходів інвесторів. В свою чергу, від'ємні значення цих показників показують, що проєкт не забезпечить отримання нормативної (очікуваної) норми прибутку і є збитковим. При цьому:

якщо $NPV > 0$, то проєкт можна рекомендувати до реалізації;

якщо $NPV < 0$, то проєкт необхідно відхилити;

якщо $NPV = 0$, то в разі прийняття рішення про реалізацію проєкту він не принесе підприємству додаткового прибутку, і інвестори не отримають доходів на вкладений капітал.

Індекс прибутковості, або доходності ІД (показник рентабельності) визначають за формулою:

$$ИД = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t}}{\sum_{t=1}^m \frac{ИС_t}{(1+d)^t}} \quad (1.12)$$

Індекс доходності повинен бути ббільше за 1 (або 100 %), тільки в цьому випадку проєкт слід прийняти до реалізації.

Коефіцієнт ефективності PI (рентабельність інвестицій) визначають за формулою:

$$IE = \frac{\bar{ЧП}}{ИС} \quad (1.13)$$

де $\bar{ЧП}$ – середньорічна сума чистого прибутку за весь період реалізації інвестиційного проекту.

Термін окупності Ток (Payback Period) інвестицій відповідає періоду, за який чистий грошовий потік стає рівним інвестиційним витратам, тобто:

$$\text{Ток} = \sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t} = \sum_{t=1}^m \frac{ИС_t}{(1+d)^t} \quad (1.14)$$

Іноді Ток визначають на основі середньорічної суми ЧПП:

$$T_{ок} = \frac{ИС}{\bar{ЧП}} \quad (1.15)$$

Внутрішня ставка дохідності (норма прибутковості) IRR (ВСД) – це єдиний позитивний корінь рівняння

$$-\sum_{t=1}^m \frac{ИС_t}{(1+d)^t} + \sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+IRR)^t} = 0 \quad (1.16)$$

або

$$-ИС + \sum_{t=1}^n \frac{P(t)}{(1+IRR)^t} = 0. \quad (1.17)$$

IRR характеризує максимально припустимий відносний рівень витрат, які можуть бути здійснені при реалізації даного проекту.

Тобто значення IRR показує верхню межу припустимого рівня банківської процентної ставки, перевищення якої робить проект збитковим. Інвестор повинен порівняти отримане для інвестиційного проекту значення IRR з «ціною» залучених фінансових ресурсів (Cost of Capital – CC). Якщо IRR більше CC, проект варто прийняти.

При оцінці альтернативних проектів виникає питання, які з цих показників найбільш важливі, найбільш значимі, яким з них надати перевагу. Багато вітчизняних науковців, наприклад [14], [15] вважають показник NPV

найбільш вагомим, тому що він характеризує ступінь росту вартості підприємства.

Також можна послідовно порівнювати значення NPV; IRR; Ток; рівень інвестицій в проєкт; рентабельність інвестицій.

Чим більше значення NPV, IRR, менше значення потрібних інвестицій, періоду окупності Ток, тим проєкт більш інвестиційно привабливий. Важливим також є показник приросту чистого прибутку. Враховують також показники соціального, екологічного характеру.

При суттєвій нестачі джерел фінансування важливим для підприємства, зокрема з виробництва харчової продукції, є вартість проєкту та економічна віддача від його впровадження PI. При порівнянні кількох проєктів ці два показники слід розглядати як головні. Чим менший розмір інвестицій і вище показник PI, тим проєкт інвестиційно більш привабливий (за умови, що по всіх інших показниках обмеження на їх значення виконуються). Якщо інноваційний проєкт спрямований на випуск нового продукту при запланованій ціні, то також повинна виконуватися умова, що проведений аналіз потенційного попиту на його реалізацію дав позитивний результат [16].

В цілому динамічні методи оцінки ефективності інвестицій дають більш об'єктивну картину інвестиційної привабливості інноваційних проєктів, тому що дозволяють відстежувати у часі як результати від проєкту, так і витрати, що супроводжують його впровадження. Саме ці методи у теперішній час є найбільш застосовуваними як в зарубіжній, так і у вітчизняній практиці.

1.4. Сучасний стан інновацій та інвестицій в Україні та їх перспективи у післявоєнний період

Аналіз сучасної економічної ситуації у світі свідчить, що тільки ті країни, які активно розробляють і впроваджують у життя новітні товари, технології, ноу-хау тощо, можуть розраховувати на майбутнє. Для міжнародного співставлення рівня інноваційності економік в останні роки широко використовують різні рейтинги, індекси, зокрема Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index- GII), який щорічно публікують на Давоському

економічному форумі (132 країни у 2021 р.). Цей індекс формується на основі аналізу багатьох субіндексів і складається як середньоарифметичне двох основних – субіндексу інноваційних витрат і субіндексу інноваційних результатів. У 2021 р. Україна зайняла 57 місце з 37,0 балами, на першому місці була Швейцарія з 64,6 балами, на останньому – Гвінея з 11, 6 балами [17].

Популярним також є Індекс інноваційного розвитку, який публікує агентство Bloomberg (60 країн). Він враховує інші, але близькі до ГІІ, субіндекси. У 2021 р. лідером стала Південна Корея (у 2020р. Німеччина), найгірші показники були у Алжира і Ірана [18].

Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло висвітлює результати інноваційної політики на основі 27 індикаторів 10 блоків. Він дає можливість порівняти інноваційну діяльність країн ЄС і країн-кандидатів на вступ у ЄС. У 2021 р. за цим рейтингом Україна посіла 34 місце [19].

В таблиці 1.3 наведені значення указаних індексів і їх складових для України у періоді 2015– 2021 [20]. Вони свідчать про достньо скромні позиції країни у світових рейтингах і деяке їх погіршення у 2021 р. В індексі ГІІ відносно високі значення має показник людського капіталу і досліджень, а також показник знань та результатів пошуку. Покращилися позиції рівня розвитку бізнесу. Всі інші показники знаходяться на низьких рівнях.

Таблиця 1.3

Місце України у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку

Індекс і субіндекси	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Глобальний індекс інновацій	64	56	50	43	47	45	49
<i>Субіндекс інноваційних витрат</i>	<i>84</i>	<i>76</i>	<i>77</i>	<i>75</i>	<i>82</i>	<i>71</i>	<i>76</i>
Інституції	98	101	101	107	96	93	91
Людський капітал і дослідження	36	40	41	43	51	39	44
Інфраструктура	112	99	90	89	97	94	94
Рівень розвитку ринку	89	75	81	89	90	99	88
Рівень розвитку бізнесу	78	73	51	46	47	54	53
<i>Субіндекс інноваційних результатів</i>	<i>64</i>	<i>40</i>	<i>40</i>	<i>35</i>	<i>36</i>	<i>37</i>	<i>37</i>

Знання та результати наукового пошуку	34	33	32	27	28	25	33
Креативність або результати творчої діяльності	75	58	49	45	42	44	48
Індекс інноваційного розвитку за Bloomberg	33	41	42	46	53	56	58
Продуктивність праці	48	50	50	50	60	57	55
Патентна активність	25	28	27	27	35	36	36
Ефективність вищої освіти	5	5	4	21	28	48	57
Виробництво з доданою вартістю	40	46	47	48	58	57	57
Інтенсивність досліджень і розробок	39	45	44	47	54	57	59
Концентрація дослідників	39	42	44	46	48	49	52
Проникнення високих технологій	31	36	34	32	35	35	39
Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло	35	35	35	36	36	33	34

В індексі агентства Bloomberg тільки показник ефективності вищої освіти був достатньо високим, але у 2021 р. він значно погіршився. Збільшився також показник інтенсивності досліджень і розробок, що свідчить про зниження уваги до фінансування науки. В цілому у 2021 р. більшість значень показників погіршалася.

В таблиці 1.4 наведено дані про впровадження інновацій на промислових підприємствах [23] за 2013– 2020 рр. Як видно, у 2019 р. показники дещо погіршилися, що було обумовлено COVID-пандемією, але позитивним було, що частка обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізації зросла, хоча в цілому ця частка дуже мала. Невисоким був також показник кількості упроваджених нових для ринку видів інноваційної продукції.

Таблиця 1.4

Впровадження інновацій на промислових підприємствах у 2013–2020 рр.

Рік	Частка кількості промислових	Кількість упроваджених	з них	Частка обсягу реалізованої
-----	------------------------------	------------------------	-------	----------------------------

	підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси), в загальній кількості промислових підприємств, %	х у звітному році видів інноваційної продукції (товарів, послуг), усього одиниць	нових для ринку	упроваджених машин, обладнання	інноваційної продукції (товарів, послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) промислових підприємств, %
2013	13,6	3138	640	809	3,3
2014	12,1	3661	540	1314	2,5
2015	15,2	3136	548	966	1,4
2016	16,6	4139	978	1305	... ³
2017	14,3	2387	477	751	0,7
2018	15,6	3843	968	920	0,8
2019	13,8	2148	418	760	1,3
2020	14,9	4066	691	647	1,9

1. Дані за 2014-2020 роки наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.
2. Дані за 2015-2020 роки наведені по юридичних особах, які здійснювали промислову діяльність, із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше.
3. Розрахунок показника не здійснювався.

Складено на основі [23]

Інноваційність економіки суттєво залежить від фінансування. Аналіз інвестицій, таблиця 1.5, показує, що порівняно з 2013 р. у 2021 р. ситуація виправилася. Що ж стосується джерел фінансування, то лєвова частина інвестицій (65 % – 70 %) припадає на власні кошти підприємств та організацій. Важливим джерелом капітальних інвестицій слугують інвестиції нерезидентів, але їх частка незначна, і в останні чотири роки вона суттєво зменшилася (до 0,15 %). Це свідчить про вивід капіталу з України. Слід також підкреслити відносно невисокий рівень участі коштів державного бюджету і банківського сектору в інвестиційній діяльності, хоча з 2018 р. частка зростала.

Таблиця 1.5

**Капітальні інвестиції за джерелами фінансування у 2013-2021 рр.,
млн грн/***

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	24987	21942	27311	35921	44846	57872	62397	41983	52880
Усього	3	0	6	6	2	6	9	7	2
% до 2013 р.	100,00	87,81	109,30	143,76	179,48	231,61	249,72	168,02	211,63
% до попереднього	91,44	87,81	124,47	131,52	124,84	129,05	107,82	67,28	125,95

о року									
у т.ч. за рахунок :									
коштів державного бюджету	6174,9	2738,7	6919,5	9264,1	15295,2	22814,1	30834,5	36512,5	48545,4
% від усього	2,47	1,25	2,53	2,58	3,41	3,94	4,94	8,70	9,18
коштів місцевих бюджетів	6796,8	5918,2	14260	26817,1	41565,5	50355,5	56480	43558,3	44207,8
% від усього	2,72	2,70	5,22	7,47	9,27	8,70	9,05	10,38	8,36
власних коштів підприємств та організацій	165787	154630	184351	248769	310062	409586	408276	279330,4	362693,0
% від усього	66,35	70,47	67,50	69,25	69,14	70,77	65,43	66,53	68,59
кредитів банків та інших позик	34734,7	21739,3	20740,1	27106	29588,9	44825,4	67232,6	32150,7	26654,1
% від усього	13,90	9,91	7,59	7,55	6,60	7,75	10,77	7,65	5,04
коштів інвесторів-нерезидентів	4271,3	5639,8	8185,4	9831,4	6206,4	1795,5	4663,9	1729,2	779,0
% від усього	1,71	2,57	3,00	2,74	1,38	0,31	0,75	0,41	0,15
коштів населення на будівництво житла	24072,3	22064,2	31985,4	29932,6	32802,5	34645,7	32422	20590,9	28576,2
% від усього	9,63	10,06	11,71	8,33	7,31	5,99	5,20	4,90	5,40
інших джерел фінансування	8036,7	6690,2	6674,7	7495,5	12941,3	14704,7	24070,2	5964,7	17346,4
% від усього	3,22	3,05	2,44	2,09	2,89	2,54	3,86	1,42	3,28

*/з 2014 р. Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та та окупованих територій у Донецькій та Луганській областях
Складено на основі [24]

В цілому для України інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості, за даними Європейської бізнес асоціації (ЄБА)[21], у першому півріччі 2022 року впав на півпункту та склав 2,17 балів з 5-ти можливих. Це значення найнижче з 2013 року. Пів року тому показник індексу складав 2,73 балів. Для порівняння, під час активної фази пандемії Covid-19 Індекс знижувався до 2,4 балів, а за часів Євромайдану – до 1,8 балів, що досі є найнижчим значенням за весь час проведення дослідження. У 2019 р. значення Індексу було 2,85 і 2,95 по півріччям. Індекс відображає настрої бізнесу щодо

поточного стану інвестклімату країни та прогнози на найближчі 6 місяців. В результаті опитування іноземних інвесторів у 2020 р. , проведеного ЄБА і українською компанією Dragun [22], перешкодами для інвестицій були названі: недовіра до судової системи (очолила антирейтинг перешкод для іноземних інвестицій) і розповсюджена корупція. Ці дві перешкоди є найважливішими як для стратегічних, так і для портфельних інвесторів. Далі були: монополізація ринків та захоплення влади олігархами; обтяжливе та нестабільне законодавство; репресивні дії правоохоронних органів тощо. Військовий конфлікт з Росією був на 8-му місці з 10. З лютого 2022 р., ця перешкода як загрозна для країни, займає перше місце.

ДЕТАЛЬН На рисунку 1.4. наведено розподіл освоєних капітальних інвестицій у 2021 р. за сферами економічної діяльності, з якого слідує, що на промисловість було направлено 35,5 % (у 2016 р. 33,30 %). На послуги в цілому було витрачено 46,7 % (у 2016 р. 40,30 %). Зниження обсягів освоєних капітальних вкладень у сільське господарство, будівництво (порівняно з 2016 р.) свідчить про певне згортання інвестицій в цих сферах.

Аналіз даних таблиць 1.3 – 1.5 висвітлів низку проблем в інноваційно-інвестиційній діяльності в Україні [20]:

– наявність неефективного та слабкого механізму впровадження інновацій в сферу економічної діяльності та подальшої комерціалізації;

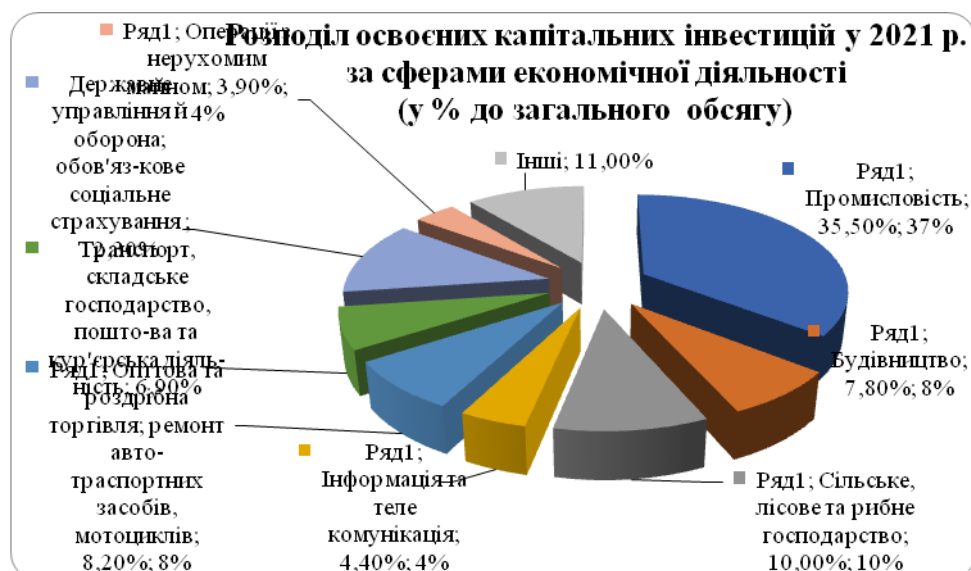

Рис. 1.4. Розподіл освоєних капітальних інвестицій у 2021 р.
за сферами економічної діяльності (у % до загального обсягу)
Складено на основі [23]

- недостатній рівень державної підтримки інноваційних проєктів та їх фінансування як з державного бюджету, так і за рахунок приватних інвесторів;
- мінімальне використання можливостей, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, особливо щодо науково-технологічного співробітництва, розвитку підприємництва та промислової політики;
- зменшення обсягів фінансування науки та інновацій розвитку освіти;
- низький рівень кооперації між інноваційними підприємствами та науково-дослідними установами.

Подолання цих проблем потребує значних зусиль з боку держави, Уряду, бізнес-структур. З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проєктів прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [4].

Законом передбачено підтримку як українських, так і іноземних інвесторів, що реалізують проєкти з обсягом інвестицій від 20 млн євро, у сферах переробної промисловості, добування з метою подальшої переробки та/або збагачення корисних копалин, транспорту, поводження з відходами, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, логістики, освіти, наукової та науково-технічної діяльності, мистецтва, культури, туризму, охорони здоров'я, спорту, курортно-рекреаційній сфері [25].

При цьому інвестор має створити не менше 80 нових робочих місць із середньою заробітною платою працівників, розмір якої не менш як на 15% перевищує розмір заробітної плати за відповідним видом діяльності у регіоні, де планується до реалізації проєкт.

Такі інвестори отримують прямий договір з Урядом та пакет стимулів:

державна підтримка може надаватися інвестору у формі податкових та митних пільг або забезпечення об'єктами суміжної інфраструктури, необхідними для реалізації інвестиційного проекту.

Важливо зазначити, що загальний обсяг державної підтримки не повинен перевищувати 30% від планового обсягу інвестицій за проектом.

При цьому держава гарантує виконання своїх зобов'язань щодо надання інвестору зі значними інвестиціями державної підтримки у формах та обсязі, визначених Законом та спеціальним інвестиційним договором.

Ще одним механізмом залучення інвестицій є *індустріальні парки* - це потенційні промислові майданчики для релокації компаній із інших країн з метою диверсифікації ланцюгів поставок, що вирішують питання скорочення часу до початку роботи (Time-to-Market) компаній беручи до уваги час, необхідний для пошуку оптимальної локації, початку будівництва і введення об'єктів в експлуатацію.

Верховною Радою України 21.06.2022 прийнято Закони України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» (далі – Закон № 2330) та «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» (далі Закон № 2331). Законом № 2330 вносяться зміни до Податкового кодексу України якими, зокрема, запроваджується:

– звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання), що ввозяться учасниками індустріальних парків, виключно для власного використання під здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості або науково-дослідної діяльності на території (в межах) індустріального парку (без права надання в оренду, лізинг чи передачу в користування третім особам на будь-яких інших умовах);

– звільнення від податку на прибуток протягом десяти років;

– надання права органам місцевого самоврядування встановлення пільгових ставок податку на нерухомість і плати за землю.

Ще одним інструментом є *Угоди про розподіл продукції*. Відповідно до угоди про розподіл продукції одна сторона – Україна доручає іншій стороні – інвестору на визначений строк проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин на визначеній ділянці надр та ведення пов'язаних з угодою робіт, а інвестор зобов'язується виконати доручені роботи за свій рахунок і на свій ризик з наступною компенсацією витрат і отриманням плати (винагороди) у вигляді частини прибуткової продукції.

Державно-приватне партнерство є одним з ефективних інструментів залучення додаткових інвестицій у державний сектор економіки країни та одночасно дієвим механізмом, який сприяє розвитку відносин між державними органами та бізнесом. Держава гарантує додержання встановлених законодавством України умов для провадження діяльності приватних партнерів, пов'язаної з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства, додержання прав і законних інтересів приватних партнерів.

Сьогодні Україна переживає найтривожніший момент у своїй історії. Щоб вистояти у війні, їй потрібна не лише сила зброї, а й економічне підґрунтя. При цьому можна розраховувати перш за все на внутрішніх інвесторів. Попри війну 91 % компаній Європейської бізнес асоціації планують продовжувати працювати на ринку України [22].

З ініціативи «УкрІнвестКлубу» було проведено опитування приватних інвесторів, членів клубу України. Онлайн-опитування проходило з 4 до 16 квітня 2022-го, в ньому прийняло участь участь 430 приватних інвесторів з усіх регіонів України [26].

На питання, як війна вплинула на фінансовий стан, 44 % відзначили суттєве або критичне погіршення з різних причин, рисунок 1.5. Основними причинами погіршення фінансового стану є закриття проєктів (59 %), куди

інвестовано кошти, а також втрата основного джерела доходу: роботи, бізнесу (44 %).

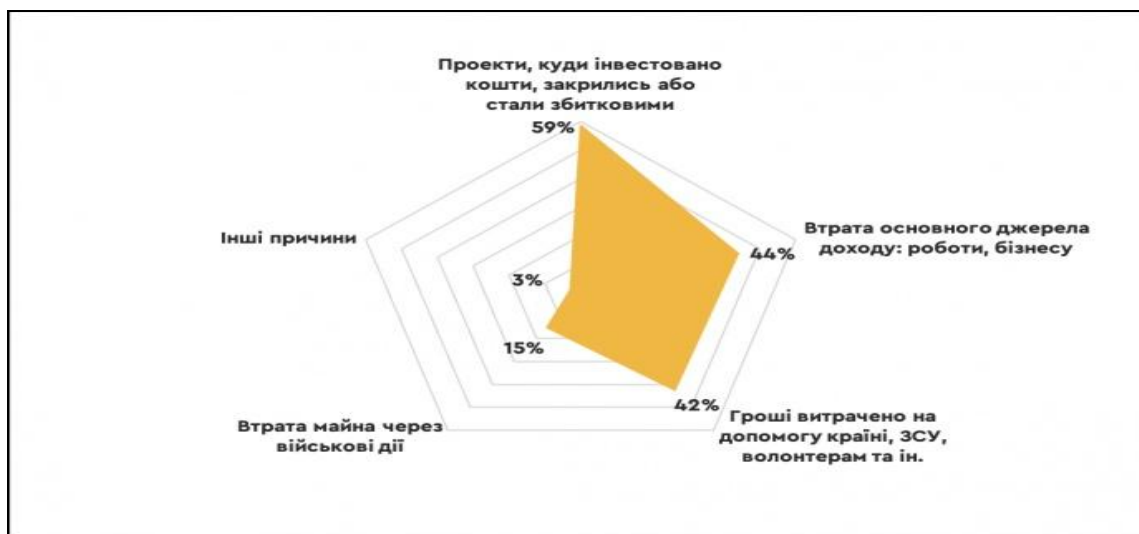

Рис. 1.5. Причини погіршення фінансового стану приватних інвесторів

Тим не менш представники малого бізнесу відмітили, що перспективними для інвестування є агросектор (59 %), будівництво (50 %), інфраструктура (41 %), переробна промисловість (40 %), оптова та роздрібна торгівля (35 %), фармацевтика (30 %) та ін. При цьому 40% учасників спільноти мають намір і надалі витрачати вільні кошти на допомогу країні, військовим та волонтерські ініціативи, рис. 1.6. Це є запорукою відновлення країни.

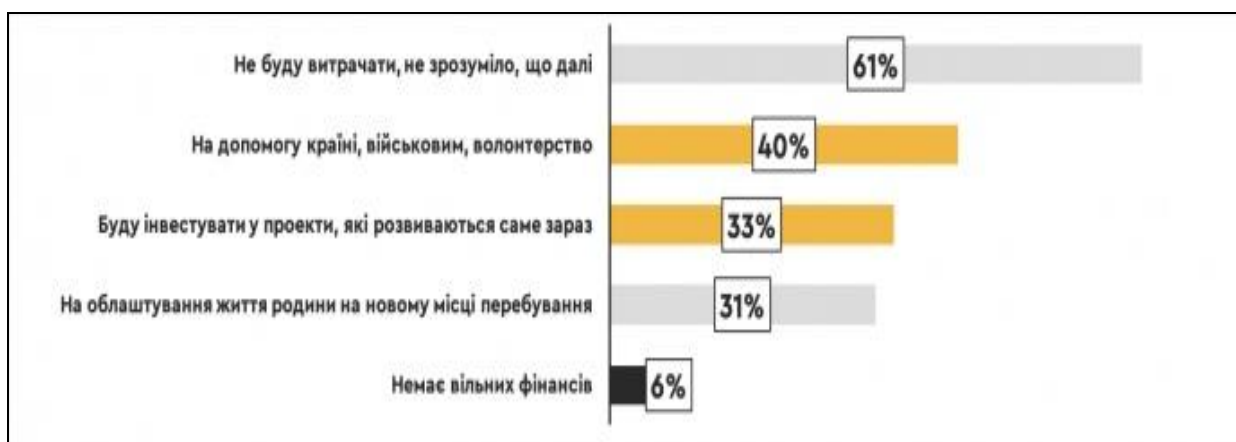

Рис. 1.6. Наміри інвестування приватних інвесторів у воєнний і післявоєнний періоди

Відбудова підприємств харчової промисловості важлива для України перш за все для забезпечення її продовольчої безпеки. За оцінками науковців, на сьогодні втрати від воєнних дій досягають 35 % ВВП. Саме харчова промисловість забезпечує населення країни, а також і зарубіжні, всіма необхідними продуктами харчування. В [27] показано прогнозний на 2023 р. дефіцит основних харчових продуктів. Подолання цієї негативної ситуації можливо за рахунок активного інвестування в харчову промисловість, в тому числі прямих іноземних інвестицій. Діючі харчові підприємства потребують створення регіональних проєктів, залучення фінансової підтримки.

Висновки до розділу 1

Інвестиції – це довгострокові вкладення коштів як у межах підприємства, так і поза ними, з метою створення нових та модернізації існуючих виробничих потужностей, освоєння нових технологій та техніки, зростання виробництва та отримання прибутку. Кінцева мета інвестиційної діяльності підприємства – за рахунок інновацій підвищити його конкурентоспроможність, присутність на ринку.

Розрізняють кілька видів інновацій. Найбільш важливою є класифікація, яка базується на об'єкті.

Впровадження інновацій відбувається на основі інвестиційних проєктів. Для підприємств найбільш важливими є проєкти, які спрямовані на створення нових та модернізацію існуючих виробничих потужностей, освоєння нових технологій та техніки, нових продуктів.

Джерелом фінансування таких проєктів є капітальні інвестиції. Сьогодні в Україні, як і раніше, найбільш вагомим джерелом інвестиційних проєктів залишаються власні кошти підприємств та організацій. В останні роки їх частка становила 65–70 % від загальних обсягів капіталовкладень, частка кредитів банків 5–10 %, прямих іноземних інвестицій 0,15–0,75 %.

Оцінку інвестиційної привабливості проєктів виконують на основі динамічних методів шляхом визначення показників NPV, PI, IRR, Ток та ін. При суттєвій нестачі джерел фінансування актуальним питанням для підприємства, зокрема з виробництва харчової продукції, є розробка альтернативних проєктів і вибір з них найбільш доцільних. Головними показниками при виборі проєкту слід вважати його вартість та економічну віддачу від впровадження PI.

Аналіз сучасного стану інновацій та інвестицій в Україні та їх перспектив у післявоєнний період висвітлив низку проблем, наслідком яких є низький рейтинг країни у міжнародних рейтингах в тому числі рейтингу інвестиційної привабливості. Україна за рейтингами інноваційності розвитку займає далекі від лідерів позиції, що стримує надходження прямих іноземних

інвестицій. Інвестиційна привабливість країни у 1-му півріччі 2022 р. для іноземних інвесторів теж суттєво знизилася.

Подолання цих проблем потребує значних зусиль з боку держави, Уряду, бізнес-структур. У 2020 –2022 рр. було прийнято низку законів, спрямованих на підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями (більше 20 млн євро). Відповідно в Податковому кодексі України запропоновано переглянути систему оподаткування, систему розподілу продукції тощо.

Попри війну 91 % компаній Європейської бізнес асоціації планують продовжувати працювати на ринку України. Серед вітчизняних бізнес-структур 40% учасників спільноти мають намір і надалі витратити вільні кошти на допомогу країні, військовим та волонтерським ініціативам, і це є запорукою відновлення країни.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДОСЛІДЖУВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Аналіз зовнішнього середовища підприємств як об'єктів дослідження

Кондитерська галузь – одна з провідних в харчовій промисловості. Вона має давні історичні традиції, налічує сьогодні біля 800 підприємств, і більшість з них є середніми, малими і мікропідприємствами.

Продукція галузі не є продукцією першої необхідності, але вона користується достатньо високим попитом серед населення країни. До 2013 р. обсяг випуску кондитерських виробів досягав 1 млн т на рік, при чому до 35 % становив експорт. Після 2013 р., рисунок 2.1, випуск продукції зменшувався тому, що експорт продукції до РФ став неможливим, знижувалася купівельна спроможність населення України. З 2014 р. підприємства галузі почали активно шукати нові ринки збуту.

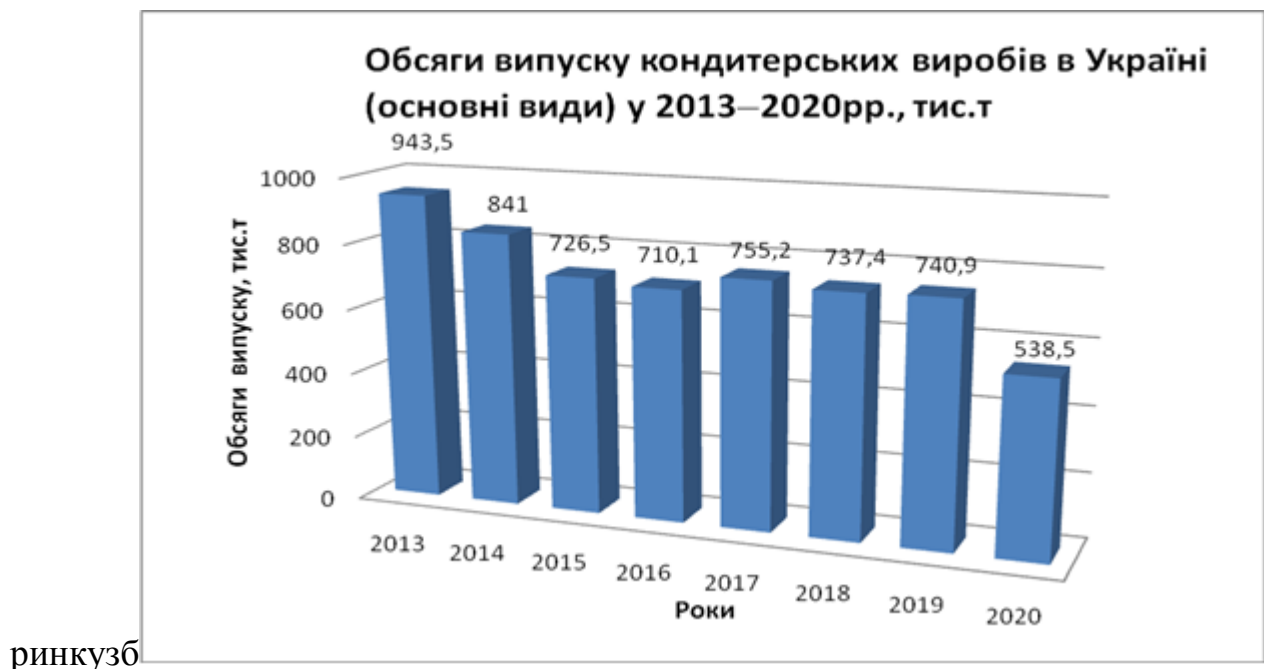

Рис. 2.1. Обсяги випуску кондитерської продукції в Україні (основні види)
у 2013–2020 рр.

Значний спад виробництва у 2020 р. відбувся по причині COVID -

пандемії, згорання бізнесу, зниження купівельної спроможності населення країни. У 2021 р. ситуація не покращилася, а у 2022 р. стала невизначеною із-за війни. Як відмітив Голова асоціації «Укркондпром» Олександр Балдинюк [28], зниження випуску у 2020 р. відбулося не тільки завдяки ковідній пандемії. Суттєвим чинником був річний ріст цін: на борошно (на 1–1,4 тис грн, при цьому ціна перевищила 12000 грн/т), цукор – практично вдвічі (з 11000 до 21 000 тис грн/т); ціни на олію (на внутрішньому ринку вони вищі за експортні) і т.п. Тому ціна на продукцію борошняної групи зросла на 12 %, цукрової (окремі види) на 20–22 %.

Підвищення тарифів на газ, електроенергію на багатьох підприємствах призвело до зупинення виробництва, особливо на невеликих підприємствах.

У виробників кондитерської продукції ускладнилися взаємовідносини з торговими сітями: оплату за продукцію магазини здійснюють на 75–80 день після реалізації продукції, що призводить до скорочення обігових коштів у виробників.

Результатом скорочення випуску кондитерських виробів вітчизняними підприємствами явилось збільшення імпорту на 28 %.

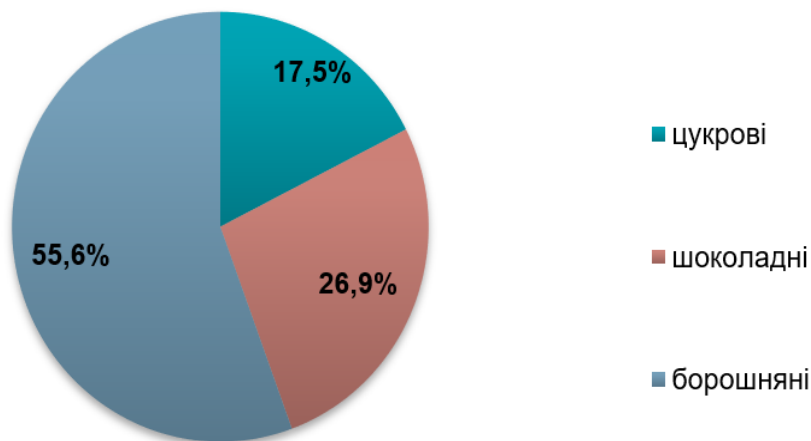
Випуск продукції у 2020 р., як і раніше, відбувався за трьома секторами, рисунок 2.2 [29]. Найбільшу частку 55,6 % в структурі займали борошняні вироби (печиво; вафлі; торти та тістечка; хлібобулочні вироби із підсолоджувачами). На другому місці були шоколадні вироби –26,9% (шоколадні цукерки без алкоголю та з ним; шоколад у плитках, брикетах, пластинах тощо; інші кондитерські вироби із вмістом какао). Замикали трійку цукрові солодощі – 17,5% (карамелі та іриси; варені цукерки; білий шоколад та інші).

Аналіз ринку кондитерських виробів в Україні свідчить про вплив на нього наступних основних факторів [30]:

- цінова кон'юнктура сировинних ринків;
- вимоги до якості продукції;

- поширення у суспільстві ідей здорового харчування;
- демографічна ситуація у країні;
- смакові уподобання споживачів;
- можливості для експорту;
- тіньовий сектор.

Сегментація ринку кондитерських виробів України в 2020 р. за типом

Джерело: дані Державної служби статистики України

Рис. 2.2. Сегментація ринку кондитерських виробів України у 2020 р.

Кондитерська галузь характеризується високим рівнем конкуренції, насиченістю, присутністю великих іноземних компаній, що обумовлює широкий асортимент продукції. Асортимент продукції налічує біля 1000 найменувань. Великі кондитерські компанії працюють здебільшого на зовнішні ринки та постійно нарощують експорт, а малі та середні підприємства працюють на внутрішній ринок України.

На рисунках 2.3 і 2.4 наведені дані про експорт та імпорт кондитерської продукції за трьома основними групами [30]:

1704 – кондитерські вироби з цукру (включаючи білий шоколад) без вмісту какао;

1806 – шоколад та інші готові продукти з вмістом какао;

1905 – хлібобулочні, борошняні кондитерські вироби з вмісто або без вмісту какао; вафельні пластини, вафельні облатки.

Дані рисунків свідчать про значну перевагу експорту над імпортом, особливо по групах кодів 1704 і 1905. Але що стосується вартості продукції, то по імпорту вона наближається до вартості по експорту. Це зумовлено різницею цін на експортну та імпорتنу продукцію, таблиця 2.1.

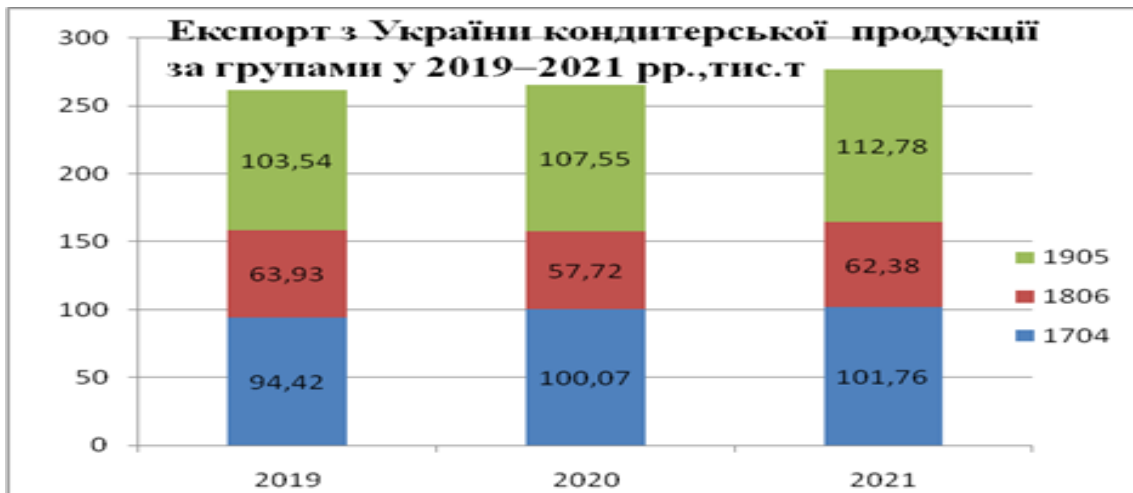

Рис. 2.3. Експорт з України кондитерської продукції за групами у 2019–2021 рр.

Рис. 2.4. Імпорт в Україну кондитерської продукції за групами у 2019–2021 рр.

В динаміці ціни зближуються, але все рівно імпорتنі ціни перевищують експортні. Це свідчить, з одного боку, про нижчу собівартість вітчизняної продук

Таблиця 2.1

Ціни по експорту та імпорту на кондитерську продукцію за групами

в \$ США за 1 кг та їх співвідношення

Код груп и	2019 р.			2020 р.			2021 р.		
	експорт	імпорт	відн. раз	експорт	імпорт	відн. раз	експорт	імпорт	відн. раз
1704	1,57	3,67	2,34	1,69	3,79	2,24	2,00	3,82	1,91
1806	2,65	4,47	1,69	2,74	4,39	1,60	3,02	4,44	1,47
1905	1,68	3,15	1,88	1,84	3,23	1,76	2,26	3,21	1,42

Складено автором на основі [30]

цію і тому її конкурентоспроможність, а з другого боку, – про нерівноправність виробників. Особливо високі ціни по імпорту продукції країн Західної Європи. Навіть продукція Польщі, яку імпортує Україна, перевищує ціну експорту більше на 40 % – 70 %.

Українським підприємствам слід розвивати зовнішньоекономічні зв'язки з країнами Азії, Африки. Зокрема, в країнах Азії любляють вафельну продукцію, і Україна активно цю продукцію продає. Про ріст експорту вафель свідчать дані таблиці 2.2. Активізація експорту вафельної продукції супроводжувалася ростом її виробництва, рисунок 2.5 [30], що обумовлено відносно невисокою ціною цієї продукції і можливістю мати швидкий перекус. Вафельна продукція вітчизняних виробників користується стійким попитом і в Україні, і за рубежом. У 2021 р. приріст експорту в натуральному вимірі відносно 2019 р. становив 37,5 %, а ціни –75,7 %. Стрімкий ріст цін на вітчизняну продукцію у 2021 р. був зумовлений ростом цін на цукор, борошно, а також ростом тарифу на газ [28].

Що стосується якості і споживацьких переваг, то на першому місці серед торгових марок вафель стоїть продукція ПрАТ ЛКФ «Світоч», рисунок 2.6 [30]. Високий рейтинг також продукції корпорації ROSHEN.

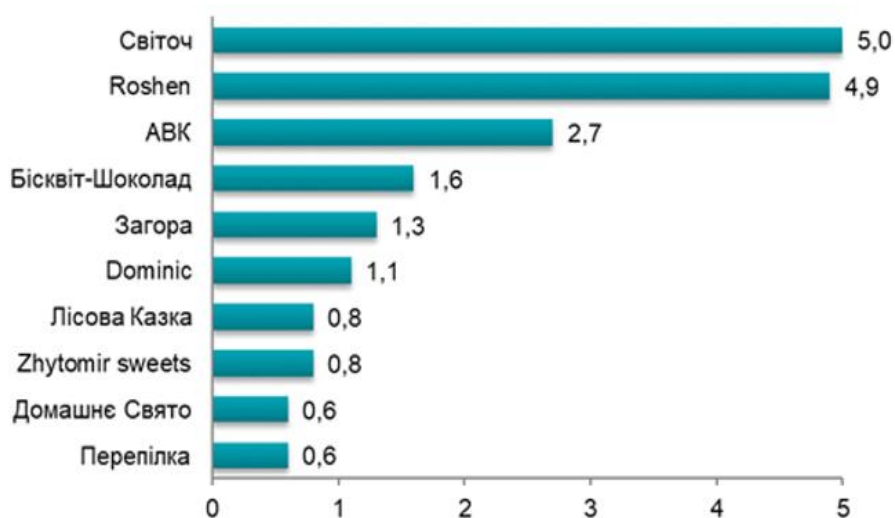
Динаміка виробництва вафель в Україні за 2016 - 9 міс. 2020 рр., в натуральному вираженні, тис. т

Джерело: за даними Державної служби статистики України

Рис. 2.5 . Динаміка виробництва вафель в Україні за 2016 – 9 міс.2020 р., тис.т

Топ-10 торгових марок вафель згідно з рейтинговою оцінкою споживачів в 2019 році

Джерело: Рейтинг ТОВ «Фаворити успіху»; favor.com.ua. Максимальний бал - 5

Рис. 2.6. Топ-10 торгових марок вафель згідно з рейтинговою оцінкою споживачів у 2019 році

Таблиця 2.2

Показники експорту та імпорту вафельної продукції у 2019–2021 рр.

Показник \ Рік	2019	2020	2021
Експорт, тис. т	18,47	21,95	25,39
Вартість, млн. \$	40,24	58,53	97,32
Середня ціна за 1 кг, \$	2,18	2,67	3,83
Імпорт, тис.т	2,89	2,90	3,76
Вартість, млн. \$	13,11	12,55	16,28
Середня ціна за 1 кг, \$	4,53	4,33	4,33
Відношення цін, раз.	2,08	1,62	1,13

Складено автором на основі [30]

Експорт своєї продукції активно здійснюють лідери вітчизняного виробництва – підприємства корпорація ROSHEN, кондитерські компанії «Конті», «АВК», «Монделіс», львівська кондитерська фабрика «Світоч», ПрАТ «Домінік». Середні, а особливо малі підприємства, не мають таких можливостей. В цілому структуру українського ринку кондитерської продукції представляє рисунок 2.7 [32], за яким перші три компанії займають 67 % ринку.

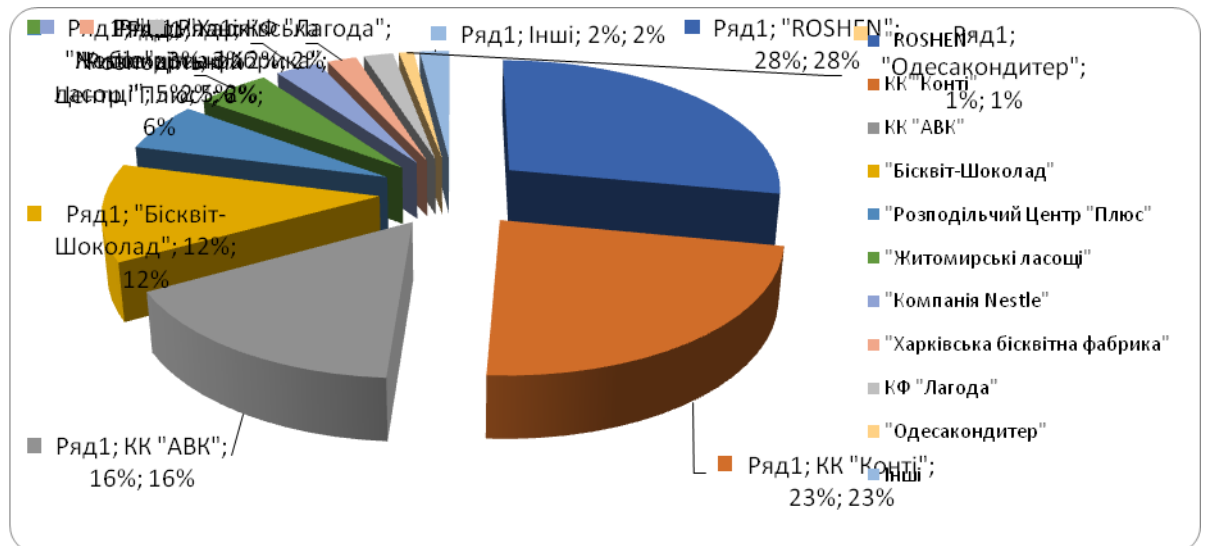

Рис. 2.7. Структура ринку кондитерської продукції, що виробляють в Україні

Ці компанії займають певні позиції серед ТОП -100 виробників кондитерської продукції у світі, таблиця 2.3[33,34].

Таблиця 2.3

Рейтинги українських кондитерських компаній у ТОП-100 компаній світу

Рік	2018	2019	2020
Назва компанії			
«Roshen Confectionery»	25	27	27
«Konti Group»	43	44	80
«AVK»	64		65
«Millennium Chocolate»			74

Серед проблем у сучасному кондитерському виробництві можна виділити наступні [35–36]:

посилення конкуренції на внутрішньому ринку, в тому числі за рахунок росту імпорту;

актуальність пошуку нових ринків збуту, зокрема в Азії, Африки;

періодичні зміни обсягів виробництва окремих видів продукції, особливо шоколаду;

ріст тарифів на ресурси;

підвищення витрат на виробництво і, як наслідок, ріст цін на кондитерські вироби всіх сегментів;

війна і втрати виробничих потужностей на Сході країни;

зниження купівельної спроможності населення і, як наслідок, зниження попиту на кондитерську продукцію.

Враховуючи сучасну ситуацію в країні, кожне підприємство встановлює свої пріоритети розвитку, планує свою діяльність згідно з обставинами.

2.2. Загальна характеристика досліджуваних підприємств галузі

2.2.1. Характеристика виробничо-господарської

діяльності ПрАТ Вінницька кондитерська фабрика «ROSHEN»

Історія Вінницької кондитерської фабрики (ВКФ) почалася у 1929 р.,

коли Вінницький міськвиконком ухвалив рішення створити кондитерську фабрику на місці броварні. Асортимент солодоців налічував найменування: карамель у цукрі, пряники, печиво, драже цукрове. Обсяг виробництва становив від 2 до 5 т на добу, а кількість працівників не перевищувала 60 осіб. З того часу асортимент поступово розширювався [37].

Під час війни 1941– 1945 рр. майже всі будівлі фабрики були зруйновані.

У 1960 почалася капітальна реконструкція: було збудовано триповерховий будинок, де розмістилися карамельний, цукерковий, ірисний і напівфабрикатний цехи. У 1968 збудували двоповерховий корпус гофро-картонажного цеху, освоєно випуск зефіру та щербету.

У 1983–1991 фабрика входила до п'ятірки найсильніших підприємств України і СРСР.

У 1995–1996 рр. пройшла приватизація підприємства. В результаті переможцем конкурсу став Український промислово-інвестиційний концерн. Організаційно-правова форма змінилася на ВАТ.

У 2000-х тривало капітальне оновлення виробництва. Став до ладу новий чотириповерховий виробничий корпус (ірисні цукерки, вафлі, вафельні трубочки). У 2012 р. було відкрито цех № 5 з виробництва шоколаду.

З 2010 фабрика існує у формі ПАТ, а з 2017 – ПрАТ_із статутним капіталом 1026876 тис.грн. Кінцевий бенефіціар – Порошенко П.О.

Види діяльності підприємства за КВЕД:

10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів;

10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання;

46.36 Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами;

56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування;

73.11 Рекламні агентства.

Вінницька кондитерська фабрика «ROSHEN» орієнтована на випуск широкого асортименту: шоколаду, борошняних виробів, цукерок. На німецькому, італійському та чеському обладнанні випускаються близько 200 найменувань кондитерських виробів, загальний обсяг яких становить понад 200 тис. т на рік. Асортимент шоколадної продукції включає в себе повний спектр усіх сортів класичного шоколаду (з включеннями та без), три сорти пористого шоколаду, міні плитки з різними смаками та включеннями, більше 20 видів порожніх шоколадних фігур і шоколад із начинкою. Випускається понад 50 видів сувенірних наборів і більше 40 видів новорічних подарунків, що складаються з продукції з усіх підприємств корпорації. На фабриці застосовується низка унікальних для України технологій.

Борошняні вироби фабрики представлені різними сортами цукрового та здобного печива, бісквітними рулетами, глазуrowаними і неглазуrowаними вафлями, вафельними трубочками. У широкому асортименті виробляється й цукеркова продукція. На фабриці застосовується технологія виливки багат шарових цукерок методом one shot і triple shot. Фабрика вперше для українського ринку випустила «м'який» ірис з різними начинками та без. Також одне з досягнень – випуск без аналогових для України неглазуrowаних цукерок типу фадж, що випускаються під назвою «Fudgenta». Фабрика освоїла унікальну для України технологію виробництва желейних цукерок. Завдяки цьому з'явилися «Шалена бджілка» та «Сонячний жук». Особливою гордістю фабрики є коробкові цукерки «Стріла Подільська» та «Пташине молоко», які вона випускає вже багато десятиліть і які користуються незмінним успіхом у покупців.

Вінницька кондитерська фабрика ROSHEN – один із лідерів серед кондитерських підприємств України. На фабриці працює біля 2000 осіб. Основними конкурентами у галузі кондитерських та шоколадних виробів є такі підприємства: «АВК»; «Конті»; «Бісквіт-Шоколад»; «Монде

ліс-Україна», Львівська кондитерська фабрика «Світоч».

Вінницька кондитерська фабрика ROSHEN сертифікована відповідно до вимог міжнародних стандартів якості ISO 9001: 2008 та безпеки продуктів харчування ISO 22000: 2005.

У таблиці 2.4. представлено техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства за 2 роки (складено на основі[38]).

З таблиці слідує, що у 2020 р. порівняно з 2019 р. ситуація на підприємстві покращилася. Обсяг випуску продукції в натуральному і вартісному вимірі зріс відповідно на 10,24 % і 16, 81 %. Для оцінки випуску продукції в порівняних цінах враховано індекс цін промисловості 109,2 (2020 р. відносно 2019 р.) [39].

Покращилися показники факторів виробництва: фондвіддача зросла на 4,62 %, коефіцієнт оборотності оборотних коштів на 2,25 %, продуктивність праці на 6,23 % (при рості чисельності працівників на 14 осіб).

Слід відмітити середньорічний ріст заробітної плати одного працівника на 23,18 % при рості продуктивності праці лише на 6,23 %.

До позитивних моментів слід віднести зниження на 0,3 коп показника витрат на 1 грн виробленої продукції, хоча сам показник наближається до 1.

Хоча обсяг реалізованої продукції зріс на 16,81 %, собівартість продукції зростала більш високими темпами – 17,56 %, що обумовило зниження чистого прибутку. Він знизився на 39,86 %, відповідно знизилися показники рентабельності.

Отже, у 2020 р. підприємство поступово долало кризову ситуацію з COVID-пандемією, але не повністю.

Перспективи розвитку підприємства сформульовано його керівництвом у [37]. Основний напрямок розвитку воно бачить в частковій заміні і збільшенні асортименту продукції.

Таблиця 2.4

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності «ВКФ ROSHEN» за два роки

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	Відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	270000	270000	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	207583	228831	21248	10,24
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,7688	0,8475	0,0787	10,24
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах, тис грн	1413796	1651450	237654	16,81
- у порівнянних цінах, тис. грн	1413796	1512316,8	98520,8	6,97
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	5937404	6083581	146177	2,46
6. Фондовіддача, грн/грн	0,238	0,249	0,011	4,62
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	241964	276412	34448	14,24
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	5,8430	5,9746	0,1316	2,25
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	2005	2019	14	0,70
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	705,14	749,04	43,9	6,23
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	310,80	382,86	72,06	23,18
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	1412510	1645099	232589	16,47
Матеріальні витрати	290135	282813	-7322	-2,52
Витрати на оплату праці	623146	772989	149843	24,05
Відрахування на соціальні заходи	131994	165011	33017	25,01
Амортизація	291775	342243	50468	17,30
Інші операційні витрати	75460	82043	6583	8,72
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,999	0,996	-0,003	-0,30
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,205	0,171	-0,034	-16,58
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1413796	1651450	237654	16,81
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	1305491	1534681	229190	17,56
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	1412308	1644923	232615	16,47
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	6487	11057	4570	70,45
19. Чистий прибуток, тис грн	7844	4717	-3127	-39,86
20. Рентабельність виробленої продукції, %	0,46	0,67	0,21	
21. Рентабельність продажів, %	0,55	0,28	-0,27	

Необхідність створення нової продукції для постійного розвитку підприємства зумовлено такими факторами:

- нова продукція сприяє стабілізації роботи виробництва;
- нові вироби дають змогу фабриці відповідати потребам ринку;
- зменшується залежність від одного товару або асортиментної групи;
- досягається максимальна ефективність системи реалізації;
- з'являється можливість раціонального використання відходів виробництва.

2.2.2. Характеристика виробничо-господарської діяльності ПрАТ Львівська кондитерська фабрика «Світоч»

ПрАТ Львівська кондитерська фабрика (ЛКФ) «Світоч» є також достатньо крупним підприємством кондитерської галузі України. На відміну від ВКФ «ROSHEN» власником львівської фабрики є швейцарська фірма «Nestle S.D.».

Історія львівської фабрики теж уходить ще в дореволюційні (2017 р.) часи. Але за радянських часів вона почалася з 1962 р., коли були об'єднані в єдине ціле кондитерські фабрики: Чортківська, фабрика «Більшовик» та фабрика ім. Кірова. В перші роки об'єданого підприємства оновлювалось обладнання, розширився асортимент продукції. За 5 років було розроблено 28 нових видів продукції, обсяги реалізації зросли на 50 % [40].

На початок 1981 р. ВО «Світоч» випускало більше 300 найменувань кондитерських виробів – цукерки, карамель, шоколад, драже, ірис. На підприємстві працювало 62 потоково-механізованих ліній, обсяги виробництва становили 50 тис т.

У 1996 р. було створено Закрите акціонерне товариство «Львівська кондитерська фірма «Світоч» шляхом перетворення Львівської кондитерської фірми «Світоч» з колективною формою власності у закрите акціонерне товариство.

Публічне акціонерне товариство «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» змінило найменування з закритого акціонерного товариства в

публічне у зв'язку з приведенням діяльності у відповідність до Закону України «Про акціонерні товариства». Восени 1998 р. швейцарська компанія Nestle S. D. придбала контрольний пакет акцій підприємства. У 2000 р. фабрика випустила 42977 т продукції – на 11 % вище, ніж у 1999 р.

Наприкінці 2009 року на фабриці була введена в експлуатацію нова лінія з виробництва кавових стіків Nescafe. Успішна реалізація цього проекту ознаменувала перехід «Світоча» на якісно новий рівень: від місцевої кондитерської фабрики до регіонального виробничого центру Nestlé у таких напрямках бізнесу, як кондитерське виробництво та кава. У 2010 році частка Nestle на українському ринку солодошів займала 9%, у 2011 році – 10%, а в 2012 році – 11,2%, в 2014 році – 2%.

У 2012 році «Світоч» відновив випуск шоколадно-вафельних цукерок «Гулівер» та запропонував новинки – вафлі «Артек» у нових смакових варіаціях та шоколадні плитки з горіхами і родзинками. Загальна сума інвестицій у той рік становила 235 млн грн, у 2013 р. 42,36 млн грн. На том же рівні були інвестиції в наступні роки.

До складу підприємства входить ряд спеціалізованих виробництв: лінія з виробництва вафель; лінія з виробництва шоколадних плиток і цукерок; лінія з виробництва шоколадних мас; лінія з виробництва кави та кавових напоїв.

Основними конкурентами компанії «Світоч» у галузі кондитерських та шоколадних виробів є такі підприємства: «Roshen»; «АВК»; «Конті»; «Бісквіт-Шоколад»; «Монделіс-Україна». Конкурентною перевагою компанії «Світоч» є її належність до однієї з найбільших транснаціональних корпорації світу Nestle, з її чіткими корпоративними правилами і нормами, суворою якістю виробництва, вимогливістю до постачальників та інше. Також конкурентною перевагою компанії «Світоч» є диференційований товарний асортимент, який включає в себе такі позиції, яких немає у інших виробників.

Правовий статус підприємства – акціонерне товариство, форма власності – приватна. Види продукції: печиво солодке з какао, в т.ч. вафлі; печиво

солодке без з какао; печиво цукрове; вафлі, печиво інше без какао; шоколад і шоколадні вироби з наповнювачем; шоколад і шоколадні вироби без наповнювача, з додаванням зерна, фруктів, горіхів; цукрові вироби та їхні замітники із вмістом какао; шоколад білий.

Станом на 31 грудня 2020 р. 100 % акцій належить Компанії Societe Des Produits Nestle S, Швейцарія. Статутний капітал становить 88111 тис. грн, що відповідає 476276 простим іменним акціям [41].

ПрАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» має високий рівень довіри з боку покупців продукції, тому що компанія є стратегічним підприємством міжнародної корпорації Nestle в Україні, ідеї нових продуктів розробляє відділ розвитку продуктів, але є і «вічні» бренди: «Зоряне сяйво», «Артек», «Стожари», «Несквік», «Ромашка».

На підприємстві зберігається та контролюється висока якість продукції. «Світоч» – один з небагатьох виробників, який позиціонує себе як виробник шоколаду європейської якості, а Львів як «шоколадну» столицю України.

«ЛКФ «Світоч» є одним з лідерів експорту кондитерської продукції. У 2020 р. експорт здійснювався до 15 країн світу, а саме до: Румунії, Угорщини, Великої Британії, Німеччини, Польщі, ОАЕ, Данії, Молдови та ін.

Постачальниками біля 37 % сировини є українські підприємства, зокрема це постачальники борошна, цукру, цукрової пудри, сухого молока, кондитерських жирів. Серед зарубіжних постачальників слід відмітити Швейцарію, Нідерланди, Туреччину, Швецію. Афілійовані компанії є постачальниками кави та іншої продукції.

У довгостроковій перспективі ключовими показниками розвитку залишаються якість і безпека продукції, безпека працівників компанії, охорона навколишнього середовища.

Основні техніко-економічні показники господарської діяльності ПрАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» за 2019–2020 рр. [41] наведені у таблиці 2.5. Дані таблиці свідчать, що деякі показники у 2020 р. відносно 2019 р. погіршилися.

Знизився обсяг випуску продукції в натуральному вимірі. Позитивний приріст по випуску і реалізації продукції у вартісному вимірі зумовлені ростом цін на готову продукцію. Для оцінки випуску продукції в порівнянних цінах враховано індекс цін промисловості 109,2 (2020 р. відносно 2019 р.)

[39]. Тому приріст обсягу випуску продукції у порівнянних цінах від’ємний (– 4,20 %).

Позитивним моментом в роботі львівської фабрики слід признати, що темпи росту виручки від реалізації продукції випереджали темпи росту повної собівартості, а також і операційних витрат. Це забезпечило позитивний фінансовий результат від операційної діяльності. Також знизилися на 1,3 коп. витрати на 1 грн виробленої продукції.

В умовах значного приросту вартості основних виробничих засобів (на 35,27 %) і спаду виробництва в порівнянних цінах на 4,20 % суттєво знизилася фондоддача – на 29,16 %.

При рості чисельності працюючих і зниженні випуску продукції у порівнянних цінах продуктивність праці знизилася на 6,36 %. При цьому середньорічна заробітна плата, навпаки, зросла на 23,82 %, що не відповідає вимозі необхідності росту продуктивності праці випереджаючими темпами, ніж ріст заробітної плати.

Так як ріст вартості середніх залишків оборотних активів був незначним (+0,77 %), то коефіцієнт оборотності оборотних активів не знизився.

Його приріст становив 4,13 %, або 0,105 об.

Таблиця 2.5

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства ЛКФ «Світоч» за два роки

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	50000,0	50000,0	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	29500	27500,0	-2000	-6,78
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,59	0,55	-0,04	-6,78
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):	2445071	2557992	112921	4,62

- у діючих оптових цінах, тис грн				
- у порівняних цінах, тис. грн	2445071	2342483,5	-102587,5	-4,20
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	843615	1141137,5	297522,5	35,27
6. Фондовіддача, грн/грн	2,898	2,053	-0,845	-29,16
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	959168	966600,5	7432,5	0,77
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,544	2,649	0,105	4,13
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	994	1017	23	2,31
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	2459,83	2303,33	-156,5	-6,36
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	173,02	214,23	41,21	23,82
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	2328365	2402781	74416	3,20
Матеріальні витрати	1885319	1894047	8728	0,46
Витрати на оплату праці	171985	217875	45890	26,68
Відрахування на соціальні заходи	31836	41617	9781	30,72
Амортизація	49051	73961	24910	50,78
Інші операційні витрати	190174	175281	-14893	-7,83
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,952	0,939	-0,013	-1,36
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,771	0,740	-0,031	-4,02
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2440593	2560385	119792	4,91
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	2207697	2299274	91577	4,15
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	2337852	2402410	64558	2,76
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	163976	175270	11294	6,89
19. Чистий прибуток, тис грн	127222	70444	-56778	-44,63
20. Рентабельність виробленої продукції, %	7,01	7,30	0,29	
21. Рентабельність продажів, %	5,21	2,75	-2,46	

Як у ВКФ «ROSHEN», чистий прибуток львівської фабрики у 2020 р. також знизився. Спад становив 44,63 %, відповідно це вплинуло на показник рентабельності продажів, який знизився на 2,46 п. Рентабельність продукції зросла на 0,29, тому що фінансовий результат підвищився. Але ці показники кращі, ніж у вінницької фабрики.

Таким чином, прибутковість діяльності «ЛКФ «Світоч» у 2020 р. була вища за аналогічні показники прибутковості «ВКФ «Рошен».

2.3. Аналіз та оцінка джерел фінансування інвестиційних проєктів на досліджуваних підприємствах

Аналіз виконаємо у такій послідовності. Спочатку оцінимо зміни таких показників, як чистий дохід, операційні витрати за елементами, різні види прибутку. Далі оцінимо баланси за структурою і показники рентабельності. Аналіз проведемо за рекомендаціями [42], [43].

Для аналізу реалізації продукції в порівнянні з обсягами випущеної продукції складемо таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз зміни обсягів реалізації продукції і співвідношення їх з обсягами виробленої продукції на досліджуваних підприємствах

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне
ВКФ «ROSHEN»				
1.Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис грн	1413796	1651450	237654	16,81
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис грн	1413796	1651450	237654	16,81
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн (ст.1 – ст.2)	0	0	0	0
Обсяг випуску в натуральному вимірі, т	207583	228831	21248	10,24
Середня ціна виробленої продукції, тис.грн/т	6,81	7,22	0,41	6,02
ЛКФ «Світоч»				
1.Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис грн	2440593	2560385	119792	4,91
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства (ПП), тис грн	2445071	2557992	112921	4,62
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис грн (ст.1 – ст.2)	-4478	2393	6871	-1,53 р.
Обсяг випуску в натуральному вимірі, т	29500	27500,0	-2000	-6,78
Середня ціна виробленої продукції, тис.грн/т	82,88	93,02	10,14	12,23

З таблиці 2.5 слідує, що на вінницькій фабриці випуск продукції в динаміці зростає проти падіння на львівській фабриці. На обох фабриках при цьому середня ціна у 2020 р. перевищила аналогічний показник 2019 р.: на «ВКФ ROSHEN» на 6,02 %, а на ЛКФ «Світоч» на 12,23 %. Однак середня ціна продукції львівської фабрики більш ніж у 10 разів вища за ціну «ВКФ ROSHEN». Це зумовлено структурою продукції, що випускається на цих

фабриках. Біля половини у львівській фабриці займає випуск кави. Значна частка припадає також на шоколадну продукцію.

В балансі ВКФ «ROSHEN» інформація про запаси готової продукції відсутні, тобто вважається, що продукція продається повністю. На ЛКФ «Світоч» у 2019 р. мали місце великі перехідні запаси готової продукції, а 2020 р., навпаки, активність відділу збуту підвищилася, бо продано продукції було більше, ніж виготовлено.

Структура випущеної продукції протягом двох років на ВКФ «ROSHEN» представлена у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Випуск продукції по асортиментних групах в натуральному вимірі на ВКФ «ROSHEN»

Назва групи	2019 р.		2020 р.		Відхилення		
	Обсяг випуску, т	% в заг.ви пуску	Обсяг випуску, т	% в заг.ви пуску	абс., т	%	за структур ою, %
Борошняні	31934,6	15,38	32742,4	14,31	807,8	2,53	-1,07
Шоколадні	26677,2	12,86	31280,5	13,67	4603,3	17,26	0,81
Цукристі	38368,3	18,48	43053,5	18,81	4685,2	12,21	0,33
Цукерки	66967,6	32,26	67027,3	28,29	59,7	0,09	-2,97
Напівфабрикати	40428,6	19,48	51865,1	22,67	11436,5	28,29	3,19
Набори	3206,7	1,54	2862,2	1,25	-344,5	-10,74	-0,29
Всього	207583,0	100,0	228831,0	100,0	21248	10,24	0,00

Вінницька фабрика на 10,24 % збільшила у 2020 р. випуск продукції в натуральному вимірі, зокрема за рахунок росту випуску напівфабрикатів. Значний ріст (на 17,26 %) випуску шоколадної продукції свідчить про її прибутковість. Достатньо велику частку у випуску становлять цукерки (32,26 % і 28,29 % по роках). По останніх групах продукції частка випуску була приблизно однаковою, причому серед них на першому місці була цукриста продукція (18,48% і 18,81 %).

Що стосується ЛКФ «Світоч», то у звітних даних підприємства [41] є інформація про випуск продукції по групах у вартісному вимірі, а також розподіл продукції за географічною ознакою, таблиці 2.8 і 2.9.

Таблиця 2.8

**Реалізація продукції ЛКФ «Світоч» по асортиментних групах
у вартісному вимірі**

Назва групи	2019 р.		2020 р.		Відхилення		
	Обсяг випуску, тис.грн	% в заг.ви пуску	Обсяг випуску, тис.грн	% в заг.ви пуску	абс., тис.грн	%	за структуро ю, %
Кава або продукція на основі кави	1082662	44,36	925342	36,14	-157320	-14,53	-8,22
Вафлі або продукція на основі вафель	701645	28,75	837946	32,73	136301	19,43	3,98
Цукерки шоколадні	336273	13,74	340244	13,29	3971	1,18	-0,49
Шоколад у пластинах чи плитках з начинкою чи без начинки	320013	13,11	456853	17,84	136840	42,76	4,73
Всього	2440593	100,0	2560385	100,0	119792	4,91	0,00

З даних таблиці 2.7 видно, що підприємство у 2020 р. збільшило випуск вафель і вафельної продукції та шоколаду у пластинах чи плитках, а зменшило випуск кави або продукції на її основі.

З таблиці 2.9 слідує, що експорт у дальні країни в 2020 р. збільшився на 3,31 % за структурою, в тому числі у країни Північної Європи експорт збільшився в 1,25 р., до країн Азії в 1,90 р., до країн Західної Європи на 48,79 %.

Таблиця 2.9

Реалізація продукції ЛКФ «Світоч» за частинами Світу

Назва частин Світу	2019 р.		2020 р.		Відхилення		
	Обсяг випуску, тис.грн	% від заг.об сягу	Обсяг випуску, тис.грн	% в заг.об сягу	абс., тис.грн	%	за структуро ю, %
Східна Європа, включаючи Україну	2358107	96,62	2392446	93,44	34339	1,46	-3,18
Північна Європа	55550	2,28	124800	4,87	69250	124,66	2,59
Західна Європа	18263	0,75	27173	1,06	8910	48,79	0,31
Азія	5488	0,22	15966	0,63	10478	190,92	0,41
Південна Америка	3185	0,13	-	-	-3185	-100	-0,13
Всього	2440593	100,0	2560385	100,0	119792	4,91	0,00

До Південної Америки експорт був відсутній. Отже, експортні постав

ки значно зросли до країн Північної Європи і Азії.

Для аналізу технічного стану основних засобів досліджуваних підприємств складемо таблиці 2.10 і 2.11.

Таблиця 2.10

Зміна технічного стану основних засобів ВКФ «ROSHEN»

Показник	Середньорічні значення 2019 р.	Середньорічні значення 2020 р.	Відхилення
1. Первісна вартість ОЗ основного виду діяльності, тис. грн	5937404	6083581	146177
2. Знос, тис. грн	1662473	2000281	337808
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	4274931	4083300	-191631
4. Коефіцієнт придатності	0,7200	0,6712	-0,0488
5. Коефіцієнт зносу	0,2800	0,3288	0,0488

У звітному 2020 р.на 0,0488 скоротився коефіцієнт придатності ОЗ при відповідному збільшенні коефіцієнта зносу. Тому слід признати, що зміни в технічному стані основних засобів підприємства негативні. Але абсолютні значення коефіцієнтів, які характеризують технічний стан виробництва, свідчать про достатньо високий його рівень і відповідно високий технічний потенціал підприємства.

Таблиця 2.11

Зміна технічного стану основних засобів ЛКФ «Світоч»

Показник	Середньорічні значення 2019 р.	Середньорічні значення 2020 р.	Відхилення
1. Первісна вартість ОЗ основного виду діяльності, тис. грн	843615	1141137,5	297522,5
2. Знос, тис. грн	402312	460351,5	58039,5
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	441303	680786	239483
4. Коефіцієнт придатності	0,5231	0,5966	0,0735
5. Коефіцієнт зносу	0,4769	0,4034	-0,0735

У 2019 р. коефіцієнт зносу був на середньому рівні, а у 2020 р. він знизився згідно придбання нового обладнання. Відповідно коефіцієнт придатності підвищився до рівня 0,5966. Але технічний рівень ВКФ «ROSHEN» вищий, ніж у ЛКФ «Світоч».

Для аналізу показників ефективності використання основних засобів складемо таблиці 2.12 і 2.14.

Таблиця 2.12

**Показники ефективності використання основних засобів
ВКФ «ROSHEN»**

Показник	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	1413796	1512316,8	98520,8
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	5937404	6083581	146177
3. Фондовіддача, грн/грн	0,2381	0,2486	0,0105
4. Фондоємність, грн/грн	4,1996	4,0225	-0,1771

Як видно з таблиці, у 2020 р. порівняно з минулим роком ефективність використання основних засобів основного виду діяльності покращалася: на кожну гривню вартості основних засобів випуск продукції збільшився на 1,05 коп, а фондоємність продукції зменшилася 17,71 коп. в розрахунку на одну гривню вартості продукції, що також свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої продукції в порівняних цінах зміни середньорічної вартості основних засобів та фондовіддачі, таблиця 2.12.

Вплив зміни середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta \text{ВП (ОЗ)} = (6083581 - 5937404) * 0,2381 = 34804,74 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни фондовіддачі на зміну об'єму виробленої продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta \text{ВП (ФВ)} = (0,2486 - 0,2381) * 6083581 = 63877,60 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив чинників на зміну об'єму виробленої продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta \text{ВП} = 34804,74 + 63877,60 = 98682,34 \text{ тис. грн.}$$

Як видно, обидва фактори позитивно вплинули на зміну випуску продукції в порівняних цінах, але значно більший вплив мав інтенсивний

фактор – фондovіддача. Тому підприємству слід зосередитися на підвищенні саме цього фактору.

Таблиця 2.13

**Вплив зміни фондovіддачі й вартості основних засобів на зміну
обсягу виробництва продукції на ВКФ «ROSHEN»**

Показники	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення		
			разом	у т.ч. за рахунок	
				ОЗ	ФВ
1. Обсяг виробленої продукції в порівнянних цінах (без ПДВ), тис. грн.	2445071	2342483,5	-102587,5	34804,7	63877,6
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн.	5937404	6083581	146177	34804,7	
3. Фондовіддача, грн/грн	0,2381	02486	0,0105	-	63877,6

Аналогічні розрахунки виконаємо для ЛКФ «Світоч», таблиці 2.14 і 2.15.

Таблиця 2.14

**Показники ефективності використання основних засобів
ЛКФ «Світоч»**

Показник	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівнянних цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	2445071	2342483,5	-102587,5
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	843615	1141137,5	297522,5
3. Фондовіддача, грн/грн	2,8983	2,05276	-0,84554
4. Фондоємність, грн/грн	0,3450	0,4871	0,1421

З таблиці 2.14 слідує, що фондovіддача у 2020 р. знизилася. Відповідно зросла фондоємність продукції, що негативно характеризує діяльність підприємства.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої продукції в порівнянних цінах зміни середньорічної вартості основних засобів та фондovіддачі, таблиця 2.15

Вплив зміни середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої продукції в порівнянних цінах складає:

$$\Delta \text{ВП (ОЗ)} = (1141137,5 - 843615) * 2,8983 = 862309,46 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни фондівддачі на зміну об'єму виробленої продукції в порівняних цінах складає:

$$\Delta \text{ВП (ФВ)} = (2,05276 - 2,8983) * 1141137,5 = - 964877,4 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив чинників на зміну об'єму виробленої продукції в порівняних цінах дорівнює:

$$\Delta \text{ВП} = 862309,5 + (- 964877,4) = - 102567,9 \text{ тис. грн.}$$

Як видно, два фактори вплинули на зміну випуску продукції в порівняних цінах різнонаправлено, але більший, негативний вплив мав інтенсивний фактор – фондівддача. Тому підприємству перш за все необхідно зосередитися на підвищенні цього фактору.

Отже, для обох підприємств актуальним є підвищення фондівддачі основних засобів.

Таблиця 2.15

**Вплив зміни фондівддачі й вартості основних засобів на зміну
обсягу виробництва продукції на ЛКФ «Світоч»**

Показники	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення		
			разом	у т.ч. за рахунок	
				ОЗ	ФВ
1. Обсяг виробленої продукції в порівнянних цінах (без ПДВ), тис. грн.	2445071	2342483,5	-102587,5	862309,5	-964877,4
2. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн.	843615	1141137,5	297522,5	862309,5	
3. Фондівддача, грн/грн	2,8983	2,05276	-0,84554	-	-964877,4

Для аналізу витрат на виробництво продукції за елементами складемо таблиці 2.16 і 2.17 з яких слідує, що у Вінницької фабрики більше 44 % витрат припадає на заробітну плату працівників, відповідно більше 9 % – це відрахування на соціальні заходи. У 2020 р. за структурою вони зростають. Амортизаційні витрати перевищують 20 %, причому у 2020 р. вони теж зростають за структурою на 0,14 %. Більше 4,5 % займають інші операційні витрати. Витрати на матеріальні ресурси невеликі, тому що підприємство частково працює на давальницькій сировині підприємств, де власником, як і власником ВКФ, є Порошенко П.О. У 2020 р. вони знижуються за структурою на 3,35 %.

На львівській фабриці «Світоч» лєвова частина витрат – матерiальнi витрати. У 2020 р. вони знижуютьсi з 80,97 % до 78,83 %. Значну статтю витрат становить заробiтна плата, вона росте з 7,39 % до 9,07 %. На 0,98 % за структурою зростають витрати амортизацiйнi, iншi операцiйнi витрати зменшують свою частку на 0,88 %.

Отже, на дослiджуванiх пiдприємствах структури витрат значно вiдрiзняються. Витрати на заробiтну плату ростуть, тому що на обох пiдприємствах, особливо на вiнницькiй фабрицi, зросло число працюючих. При цьому у 2020 р. середньорiчна заробiтна плата на одного працюючого у м. Вiнниця перевищила на 78,71 % середньорiчну заробiтну плату у м. Львiв. В цiлому операцiйнi витрати на «ВКФ ROSHEN» зросли на 16,47 % проти

Таблиця 2.16

Структура витрат на виробництво «ВКФ ROSHEN»

Елемент витрат	Абсолютне значення, тис грн		Структура, %		Вiдхилення	
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	абсолютного значення	структури
1. Матерiальнi витрати	290135	282813	20,54	17,19	-7322	-3,35
2. Витрати на оплату працi	623146	772989	44,12	46,99	149843	2,87
3. Вiдрахування на соцiальнi заходи	131994	165011	9,34	10,03	33017	0,69
4. Амортизацiя	291775	342243	20,66	20,80	50468	0,14
5. Iншi операцiйнi витрати	75460	82043	5,34	4,99	6583	-0,35
Всього	1412510	1645099	100,0	100,0	232589	-

Таблиця 2.17

Структура витрат на виробництво ЛКФ «Світоч»

Елемент витрат	Абсолютне значення, тис грн		Структура, %		Вiдхилення	
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	абсолютного значення	структури
1. Матерiальнi витрати	1885319	1894047	80,97	78,83	8728	-2,14
2. Витрати на оплату працi	171985	217875	7,39	9,07	45890	1,68
3. Вiдрахування на соцiальнi заходи	31836	41617	1,37	1,73	9781	0,36
4. Амортизацiя	49051	73961	2,10	3,08	24910	0,98
5. Iншi операцiйнi витрати	190174	175281	8,17	7,29	-14893	-0,88
Всього	2328365	2402781	100,0	100,0	74416	-

3,20 % на ЛКФ «Світоч», хоча в абсолютному вимiрi вони практично в 2 рази нижчi, таблиця 2.15.

Оцiнка витрат на 1 грн виробленої продукцiї дана в таблицi 2.18.

Таблиця 2.18

Оцінка витрат на 1 грн виробленої продукції на досліджуваних підприємствах

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
«БКФ «ROSHEN»				
1.Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис грн	1413796	1651450	237654	16,81
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис грн	1412510	1645099	232589	16,47
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн	0,999	0,996	-0,003	-0,30
ЛКФ «Світоч»				
1.Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис грн	2445071	2557992	112921	4,62
2. Витрати на виробництво продукції (ВВ), тис грн	2328365	2402781	74416	3,20
3. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн	0,952	0,939	-0,013	-1,36

На обох підприємств витрати на 1 грн виробленої продукції достатньо високі, хоча вони не перевищують 1,0. У 2020 р. вони знижуються, що слід оцінити як позитивний момент .

Для аналізу зміни фінансових результатів досліджуваних підприємств складемо таблиці 2.19 і 2.20. В якості вихідної інформації для складення таблиць були використані дані форм № 2 підприємств.

Діяльність «БКФ ROSHEN» протягом двох років була прибутковою, але у 2020 р. чистий прибуток знизився з 7844 тис. грн до 4717 тис грн, або на 39,86 %. Валовий прибуток у 2020 р. зріс на 7,81 %, однак інші операційні доходи знизилися на 9,38 %. Суттєвий вплив на кінцевий результат мали інші витрати, які зросли у 2,1 р. з 16517 тис. грн до 51455 тис.грн.

У ЛКФ «Світоч» на кожному етапі показники дещо кращі: валовий прибуток у 2020 р. зріс на 12,11 %, фінансовий результат від операційної діяльності– на 6,89 %. Однак фінансовий результат до оподаткування різко

Таблиця 2.19

Фінансові результати ВКФ «ROSHEN»

Найменування статті	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (2000)	1413796	1651450	237654	16,81
Собівартість реалізованої продукції (2050)	(1305491)	(1534681)	229190	17,56
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	108305	116769	8464	7,81
Інші операційні доходи(2120)	4999	4530	-469	-9,38
Адміністративні витрати (2130)	(80644)	(82176)	1532	1,90
Витрати на збут (2150)	(4681)	(4984)	303	-6,47
Інші операційні витрати (2180)	(21492)	(23082)	1590	7,40
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	6487	11057	4570	70,45
Інші доходи (2200+2220+2240)	20002	45354	25352	126,7
Інші витрати (2250+2255+2270)	(16517)	(51455)	34938	210,2
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	9972	4956	-5016	-50,30
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	7844	4717	-3127	-39,86

зменшився – на 41,85 %, а чистий фінансовий результат (чистий прибуток) впав на 44,63 %. На результат негативно вплинули показники «Інші доходи» та «Інші витрати», які погіршилися на 99,64 % і 121,32 %. Слід також відмітити

Таблиця 2.20

Фінансові результати ЛКФ «Світоч»

Найменування статті	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (2000)	2440593	2560385	119792	4,91
Собівартість реалізованої продукції (2050)	2207697	2299274	91577	4,15
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	232896	261111	28215	12,11
Інші операційні доходи(2120)	61235	17295	-43940	-71,76
Адміністративні витрати (2130)	(46993)	(65593)	18600	39,58
Витрати на збут (2150)	(8775)	(12689)	3014	44,60
Інші операційні витрати (2180)	(74387)	(24854)	-49533	-66,59
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	163976	175270	11294	6,89
Інші доходи (2200+2220+2240)	30799	112	-30687	-99,64
Інші витрати (2250+2255+2270)	(38073)	(84265)	46192	121,32
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	156702	91117	-65585	-41,85
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	127222	70444	-56778	-44,63

значний приріст адміністративних витрат (на 39,58 %) і витрат на збут (на 44,60 %).

Отже, на обох підприємствах чистий прибуток у 2020 р. значно знизився, проте в абсолютному вираженні у ЛКФ «Світоч» він у 14,9 р. вищий, ніж у «ВКФ ROSHEN». Для визначення можливостей підприємств інвестувати проекти за рахунок власного капіталу складемо таблиці 2.21 і 2.22.

Таблиця 2.21

Склад та структура джерел фінансових ресурсів «ВКФ ROSHEN»

Стаття пасива	Середньорічне значення, тис грн		Структура, %		Відхилення		
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне, %	структури
1. Власний капітал	4023221	4027938	85,51	89,08	4717	0,12	3,57
1.1 Статутний капітал	1026876	1026876	25,52	25,49	0	0	-0,03
1.2 Нерозподілений прибуток	691338	695843	17,18	17,28	4505	0,65	0,10
1.3. Інші джерела власних коштів	2305007	2305219	57,30	57,23	3212	0,14	-0,07
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	23699	12931	0,50	0,28	-10768	-45,44	-0,22
3. Поточні зобов'язання	658136	480969	13,99	10,64	-177167	-26,92	-3,35
Баланс	4705056	4521838	100,0	100,0	-183218	-3,89	0

Таблиця 2.22

Склад та структура джерел фінансових ресурсів ЛКФ «Світоч»

Стаття пасива	Середньорічне значення, тис грн		Структура, %		Відхилення		
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.	абсолютне	відносне, %	структури
1. Власний капітал	1198088,5	1284230,5	73,45	67,58	86142	7,19	-5,87
1.1 Статутний капітал	88111	88111	7,35	6,86	0	0	-0,49
1.2 Нерозподілений прибуток	1073486	1157447,5	89,60	90,13	83961,5	7,82	0,53
1.3. Інші джерела власних коштів	36491,5	38672	3,05	3,01	2180,5	5,98	-0,04
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	10821,5	32832	0,66	1,73	22010,5	203,40	1,07
3. Поточні зобов'язання	422339	583273	25,89	30,69	160934	38,10	4,80
Баланс	1631249	1900335,5	100,0	100,0	269086,5	16,50	0,0

З таблиць слідує, що власний капітал ВКФ «ROSHEN» більше, ніж в 3 рази, перевищує цей показник ЛКФ «Світоч» за рахунок, перш за все, розміру статутного капіталу – його частка перевищує 25 %. Але нерозподілений прибуток, навпаки, у ЛКФ «Світоч» значно більший – його частка у власному капіталі становить біля 90 %, тоді як у ВКФ лише 17 %, бо чистий прибуток у ЛКФ більший.

Обидва підприємства обережно відносяться до банківських кредитів, довгострокові зобов'язання у валюті балансу незначні – до 1 %.

Отже, нерозподілений прибуток для обох підприємств може слугувати хоча б частково джерелом інвестицій в нові проекти.

Розрахуємо показники рентабельності для обох підприємств, таблиця 2.24. Для цього спочатку за даними балансів підприємств представимо середньорічні значення показників, які приймають участь при визначенні показників рентабельності, таблиця 2.23.

У обох підприємств всі показники рентабельності у 2020 р. знижуються, крім рентабельності продукції. Але значення показників у ЛКФ «Світоч» у кожному році значно перевищують аналогічні показники ВКФ «ROSHEN». Зокрема, рентабельність власного капіталу ЛКФ «Світоч» становить по роках 10,62 % і 5,48%., тоді як у ВКФ «ROSHEN» 0,19 % і 0,12 %.

Таблиця 2.23

Показники за балансом досліджуваних підприємств, тис грн

Показник	Середньорічне значення 2019 р.	Середньорічне значення 2020 р.	Відхилення	
			абсолютне	Відносне, %
«ВКФ «ROSHEN»				
Основні засоби за первинною вартістю	5937404	6083581	146177	2,46
Оборотні активи	272243	280581	8338	3,06
Актив (Баланс)	4705056	4521938	-183118	-3,89
Нерозподілений прибуток	691338	695843	4505	0,65
Власний капітал	4023221	4027938	4717	0,12
ЛКФ «Світоч»				
Основні засоби за первинною вартістю	843615	1141137,5	297522,5	35,27
Оборотні активи	959168	966600,5	7432,5	0,77
Актив (Баланс)	1631249	1900335,5	269086,5	16,50
Нерозподілений прибуток	1073486	1157447,5	83961,5	7,82
Власний капітал	1198088,5	1284230,5	86142	7,19

Таблиця 2.24

Показники рентабельності досліджуваних підприємств, %

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення абсолютне	2019 р.	2020 р.	Відхилення абсолютне
	«БКФ ROSHEN»			ЛКФ «Світоч»		
Рентабельність виробництва	0,13	0,07	-0,06	7,06	2,44	-4,62
Рентабельність продукції	0,46	0,67	0,21	7,01	7,30	0,29
Рентабельність продажів	0,55	0,28	-0,27	5,21	2,75	-2,46
Рентабельність активів	0,17	0,10	-0,07	7,80	3,71	-4,09
Рентабельність оборотних активів	2,88	1,68	-1,20	13,26	7,29	-5,97
Фондорентабельність	1,32	0,08	-1,24	15,08	6,17	-8,91
Рентабельність власного капіталу	0,19	0,12	-0,07	10,62	5,48	-5,14

В цілому прибутковість діяльності львівської фабрики значно вища порівняно з прибутковістю вінницької фабрики. У обох підприємств є нерозподілений прибуток, який зріс у 2020 р. Він може слугувати джерелом інвестицій, хоча б частково, бо підприємства надають перевагу залученню грошей у вигляді банківського кредиту. Для забезпечення інвестицій можуть слугувати обидва джерела, що зменшить вартість інвестиційного капіталу. Для обох підприємств актуальним завданням є підвищення рентабельності власного капіталу P_{BK} . Виконаємо факторний аналіз рентабельності власного капіталу за формулою (модель Du Pont) [7].

$$P_{BK} = \frac{Пч}{BK} = \frac{Пч}{PP} \cdot \frac{PP}{\bar{A}} \cdot \frac{\bar{A}}{BK}, \quad (2.1)$$

$$\text{або } P_{BK} = P_{\text{продажу}} \cdot K_{\text{обА}} \cdot \PhiВ, \quad (2.2)$$

де $Пч$ – чистий прибуток;

PP – обсяг реалізованої продукції;

\bar{A} – середньорічне значення активів;

$P_{\text{продажу}}$ – рентабельність продажів;

$K_{\text{обА}}$ – коефіцієнт оборотності активів;

$\PhiВ$ – фінансовий важіль.

Розрахуємо значення $K_{\text{обА}}$ і $\PhiВ$ для обох підприємств, таблиці 2.25 і 2.26.

Таблиця 2.25

Розрахунок показників КобА і ФВ для ВКФ «ROSHEN»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абс.	%
Обсяг реалізованої продукції, тис грн	1413796	1651450	237654	16,81
Середньорічне значення активів, тис грн	4705056	4521938	-183118	-3,89
Середньорічна вартість власного капіталу, тис грн	4023221	4027938	4717	0,12
Коефіцієнт оборотності активів	0,30048	0,36521	0,06473	21,54
Фінансовий важіль	1,16947	1,12264	-0,04683	-4,00

Таблиця 2.26

Розрахунок показників КобА і ФВ для ЛКФ «Світоч»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абс.	%
Обсяг реалізованої продукції, тис грн	2440593	2560385	119792	4,91
Середньорічне значення активів, тис грн	1631249	1900335,5	269086,5	16,50
Середньорічна вартість власного капіталу, тис грн	1198088,5	1284230,5	86142	7,19
Коефіцієнт оборотності активів	1,49615	1,34733	-0,14882	-9,95
Фінансовий важіль	1,36154	1,47975	0,11821	8,68

Факторний аналіз показника рентабельності власного капіталу для досліджуваних підприємств представимо у таблицях 2.27 і 2.28.

Таблиця 2.27

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ВКФ «ROSHEN»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення			
			всього	у т.ч. числі за рахунок		
				1	2	3
Рентабельність власного капіталу, %	0,19497	0,11711	-0,07786	-0,094594	0,02162	-0,004885
1. Рентабельність продажів, % (а)	0,55482	0,28563	-0,26919	-0,094594		
2. Коефіцієнт оборотності активів (в)	0,30048	0,36521	0,06473		0,02162	
3. Фінансовий важіль (с)	1,16947	1,12264	-0,04683			-0,004885

$$y_0 = 0,55482 * 0,30048 * 1,16947 = 0,194965$$

$$y_1 = 0,28563 * 0,36521 * 1,12264 = 0,117108$$

$$y_1 - y_0 = 0,117108 - 0,194965 = -0,07786$$

$$y_a = 0,28563 * 0,30048 * 1,16947 = 0,100371$$

$$\Delta y_a = y_a - y_0 = 0,100371 - 0,194965 = -0,094594$$

$$y_b = 0,28563 * 0,36521 * 1,16947 = 0,121993$$

$$\Delta y_b = y_b - y_a = 0,121993 - 0,100371 = \mathbf{0,021622}$$

$$y_c = 0,28563 * 0,36521 * 1,12264 = 0,117108$$

$$\Delta y_c = y_c - y_b = 0,117108 - 0,121993 = \mathbf{-0,004885}$$

$$\Delta y = (-0,094594) + 0,021622 + (-0,004885) = \mathbf{0,077857}$$

Перший і третій фактори негативно вплинули на показник рентабельності власного капіталу, в т.ч. за рахунок:

рентабельності продажів результатний показник знизився на 0,0946 %,

фінансового важеля знизився на 0,0049 %;

За рахунок коефіцієнта оборотності активів рентабельність власного капіталу зросла на 0,0216 %. Найбільший негативний вплив має показник рентабельності продажів. Рентабельність власного капіталу буде зростати, якщо темпи росту чистого прибутку будуть випереджати темпи росту власного капіталу, тобто підприємству треба збільшувати чистий прибуток.

Таблиця 2.28

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ЛКФ «Світоч»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення			
			всього	у т.ч. числі за рахунок		
				1	2	3
Рентабельність власного капіталу, %	10,618748	5,485308	-5,133440	-5,014141	-0,557468	0,43712
1. Рентабельність продажів, %	5,212750	2,751305	-2,461445	-5,014141		
2. Коефіцієнт оборотності активів	1,4961499	1,3473331	-0,148817		-0,557468	
3. Фінансовий важіль	1,36154	1,47946	0,11792			0,43712

$$y_0 = 5,212750 * 1,4961499 * 1,36154 = 10,618726$$

$$y_1 = 2,751305 * 1,3473331 * 1,47946 = 5,484236$$

$$y_1 - y_0 = 5,484236 - 10,618726 = \mathbf{-5,134490}$$

$$y_a = 2,751305 * 1,4961499 * 1,36154 = 5,604585$$

$$\Delta y_a = y_a - y_0 = 5,604585 - 10,618726 = \mathbf{-5,014141}$$

$$y_b = 2,751305 * 1,3473331 * 1,36154 = 5,0471165$$

$$\Delta y_b = y_b - y_a = 5,0471165 - 5,604585 = \mathbf{-0,5574685}$$

$$y_c = 2,751305 * 1,3473331 * 1,47946 = 5,484236$$

$$\Delta y_c = y_c - y_b = 5,484236 - 5,0471165 = \mathbf{0,43712}$$

$$\Delta y = (-5,014141) + (-0,5574685) + 0,4371 = \mathbf{-5,13449}$$

Перші два фактори негативно вплинули на показник рентабельності власного капіталу, в т.ч. за рахунок:

рентабельності продажів результатний показник знизився на 5,0141 %,

коефіцієнта оборотності активів знизився на 0,5575 % ,

фінансового важеля зріс на +0,4371 %. Найбільший негативний вплив має показник рентабельності продажів. Рентабельність власного капіталу буде зростати, якщо темпи росту чистого прибутку будуть випереджати темпи росту власного капіталу. Порівнюючи результати таблиць 2.4 та 2.5, можна зробити висновок, за період 2019 – 2020 рр. цей показник у ВКФ «ROSHEN» знизився у 1,67 р., а у ЛКФ «Світоч» більше, ніж у 2 рази. Але в цілому у львівського підприємства фінансові показники кращі. Для обох підприємств актуальним завданням є підвищення чистого прибутку. Цього можна досягти різними шляхами, найбільш перспективним є освоєння випуску нових видів продукції, розширення присутності на внутрішньому ринку і підвищення обсягів експорту.

Висновки до розділу 2

Аналіз зовнішнього середовища досліджуваних підприємств показав, що вони є частиною кондитерської галузі, де працюють біля 800 підприємств. Ринок галузі високо конкурентний, але крупних підприємств до десяти, і вони забезпечують випуск продукції практично на рівні 80 %.

Підприємства галузі можуть випускати до 1 млн т продукції, але після 2013 р. обсяги знизилися завдяки втрати ринку РФ. До 35 % продукції галузі експортується у країни ЄС, Азії, Африки.

Асортимент продукції різноманітний, він налічує біля 1000 найменувань, які прийнято поділяти на три групи: продукцію цукрової групи, шоколадну продукцію з вмістом какао і борошняну продукцію. Традиційно лівова частина (до 55 %) продукції – це продукція борошняна. Експорт такої продукції значно випереджає імпорту, але ціни на неї в рази менші відносно цін імпорту.

В цілому за останні три роки ціни на вітчизняну продукцію зросли, особливо у 2021 р., що було обумовлено ростом цін на сировину, енергоносії. Це негативно впливає на діяльність підприємств галузі, знижує рівень їх конкурентоспроможності на вітчизняному і зарубіжних ринках. В умовах відсутності підтримки з боку Держави підприємства, особливо малі, втрачають можливість працювати.

Ситуація, яка склалася сьогодні в Україні, вплинула на діяльність підприємств галузі. На досліджуваних підприємствах показники діяльності у 2020 році порівняно з минулим роком знизилися. На обох підприємствах суттєво зменшився чистий прибуток і відповідно погіршилися показники рентабельності, хоча у ЛКФ «Світоч» вони кратно більше.

В структурі витрат на виробництво у ВКФ «ROSHEN» до 47 % займає стаття з оплати праці, тоді як на ЛКФ «Світоч» лівову частину витрат (до 80 %) займають матеріальні витрати. На обох підприємствах витрати на 1 грн виробленої продукції високі, вони наближаються до 1, але не перевищують її.

Обидва підприємства активно ведуть зовнішньоекономічну діяльність, значна частина продукції експортується у країни ЄС. Актуальним є пошук нових ринків збуту, зокрема в Азії і Африці.

У обох підприємств власний капітал достатньо високий, частина цього капіталу може слугувати джерелом фінансування нових проектів.

Проведений для обох підприємств факторний аналіз рентабельності власного капіталу показав, що найбільший негативний вплив на його зменшення мав показник рентабельності продажів, який, в свою чергу, залежить від чистого прибутку. Бажано, щоб темпи росту чистого прибутку випереджали темпи росту чистого доходу і темпи росту власного капіталу.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ПрАТ ВКФ «ROSHEN» І ПрАТ ЛКФ «СВІТОЧ»

Оцінку інвестиційної привабливості проєктів, які рекомендуються для впровадження на підприємствах – об'єктах дослідження, виконаємо за рекомендаціями [12], [13], [44].

Аналіз результатів виробничо-господарської діяльності досліджуваних підприємств за два роки показав, що основним недоліком їх роботи у звітному 2020 р. було значне зниження чистого прибутку.

Обидва підприємства випускають широкий асортимент продукції, мають достатньо сильні позиції на вітчизняному ринку, активно експортують свою продукцію в країни ЄС, інші країни. Тому можливим шляхом підвищення прибутковості діяльності цих підприємств є збільшення випуску, розширення асортименту продукції за рахунок нових її видів або тих видів, які тимчасово не випускалися.

В сучасних умовах дефіциту фінансових ресурсів вигідно розглядати проєкти, які потребують мінімальних за розміром інвестицій, зокрема в основні засоби. Бажано обирати такі нові види продукції, випуск яких можна організувати на діючому обладнанні.

Враховуючи високий попит на продукцію досліджуваних підприємств, наявність резерву використання виробничих потужностей, пропонуються до розгляду і економічної оцінки для кожного з підприємств два альтернативних проєкти по випуску нових виробів: вафель «Ніжні» і шоколаду преміум-класу «Люкс»

Вибір нового виду продукції – вафель «Ніжні» можна пояснити тим, що вафлі користуються у вітчизняного покупця достатньо високою популярністю як недорогий продукт, як можливість швидкого перекусу за чашкою чаю або кави. Даний вид продукції розрахований на споживачів з середнім доходом, його споживають діти, школярі, пенсіонери тощо.

Вафлі випускають на обох підприємствах, технологія їх виробництва освоєна, мається досвід персоналу, резерв потужностей. Вафельна продукція обох підприємств має високу оцінку покупців, що було показано вище. Випуск нового виду вафель розширить асортимент продукції, надасть можливості експортувати їх в країни ЄС, Азії для посилення своїх позицій на цих ринках. Особливо таку продукцію люблять в таких країнах, як Болгарія, Польща, Азербайджан, Узбекистан, Ірак, В'єтнам, Сирія, Ліван, ОАЕ та ін.

Вибір другого виду продукції пояснюється такими ж причинами – на обох підприємствах випускають шоколад у плитках, який реалізують на внутрішньому і зовнішніх ринках. І хоча в останні роки попит на шоколадні вироби на вітчизняному ринку дещо знизився, що пояснюється зниженням купівельної спроможності населення, у світі спостерігається протилежна ситуація, особливо в багатих країнах Західної Європи, Близького Сходу. Тому у таких підприємств, як ПрАТ «ВКФ «ROSHEN» та ПрАТ «ЛКФ «Світоч» є можливість покращити свої фінансові результати саме за рахунок експорту шоколадної продукції, адже вона високорентабельна і вигідна для виробника

На внутрішньому ринку шоколадна продукція більш популярна серед покупців з достатньо високим рівнем доходу. До них можна віднести робітників ІТ-сфери, військових, робітників розумової праці тощо. Шоколад преміум-класу «Люкс», який пропонується до випуску, має такі переваги, як високий вміст какао, високу якість та ін., його можна експортувати навіть в країни ЄС, бо ціна буде меншою, а якісні характеристики достатньо високі. У підприємств є свої представництва в зарубіжних країнах, тому значних додаткових витрат на просування нової продукції не буде.

3.1. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 1 по випуску вафель «Ніжні» на досліджуваних підприємствах

3.1.1. Комерційний аналіз проєкту

За оцінками фахівців, середньорічне споживання вафель в Україні становить біля 4 кг на рік. Оцінимо потенційний рівень попиту, виходячи з

чисельності населення регіону, де перш за все цю продукцію буде запропоновано для реалізації.

Для ВКФ «ROSHEN» – це Вінницька, Кіровоградська, Київська області і м. Київ. На 01.01.2022 р. чисельність населення цього регіону [45] становила $1519319+911920++1791805 + 2957241 = 7180285$ ос.

Припустимо, що продукцію будуть купувати 5 % населення і 10 % від річного споживання у 4 кг. Тоді ємність ринку становитиме

$$7180285 * 0,05 * 0,1 * 4 = 143606 \text{ кг} = 144 \text{ т}$$

Прийmemo, що план випуску буде 140 т, і 60 % від нього піде на експорт. Для визначення оптової ціни нового продукту врахуємо роздрібну ціну на вафлі ROSHEN. При масі 72 г вона становить 16 грн. Тоді ціна 1 кг буде 222 грн, а оптова $222/1,15/1,20 = 160,8$ грн. Тут 15 % – торгівельна націнка, 20 % – ПДВ.

Для нового виду вафель заплануємо оптову ціну на рівні 130 грн/кг, або 130 тис. грн/т. Роздрібна ціна пачки у 72 г буде дорівнювати $130/1000*72 = 9,36$ грн, множення на 1,20 і 1,15 дає 12,90 грн. Експортну ціну збільшимо на 10 %, вона дорівнюватиме $130*1,1 = 143$ тис. грн/т.

Приріст товарної продукції становитиме

$$\Delta \text{ТП} = 140*0,4*130 + 140*0,6*143 = 19292 \text{ тис. грн}$$

Аналогічні розрахунки виконаємо для ЛКФ «Світоч». Продукція фабрики перш за все реалізується у західних областях: Львівській, Волинській, Тернопільській, Чернівецькій, Закарпатській. Сумарна кількість населення на 01.01.2022 р. становила [45]:

$$2487942+1024376+1026138+893511+1247302 = 6679269 \text{ ос.}$$

Ємність ринку для цього регіону буде дорівнювати:

$$6679269 * 0,05 * 4 * 0,1 = 133585 \text{ кг} = 134 \text{ т}$$

Заплануємо випуск 120 т, в т.ч. на експорт 60 %, або 78 т.

Маємо роздрібну ціну пачки вафель «Артек» масою 80 г 14,80 грн, або $14,8/0,080 = 185$ грн/кг, оптову ціну $185/1,15/1,20 = 134,06$ грн/кг.

На вафлі «Ніжні» призначимо ціну 120 грн/кг, а на експорт $120*1,1 = 132$ грн/кг, або 120 тис. грн/т і 132 тис. грн/т - відповідно.

Вартість 1 пачки в торгівлі буде $120/1000*80*1,20*1,15 = 13,25$ грн

Приріст товарної продукції становитиме

$$\Delta\Pi = 120*0,4*120+120*0,6*132= 15264 \text{ тис. грн}$$

Для забезпечення додаткового випуску заплануємо прийом на роботу 2 працівників.

Вихідні дані проекту № 1 для підприємств представимо у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані проекту № 1 для досліджуваних підприємств

Показник	БКФ «ROSHEN»	ЛКФ «Світоч»
Вид продукції	Вафлі «Ніжні»	
Обладнання	Діюче	Діюче
Річний випуск, т	140	120
Випуск у зміну (250 змін), т	0,56	0,52
Додатковий персонал, робочих	2	2
Оптова ціна, тис. грн/ т	130	120
Оптова ціна на експорт, тис. грн/т	143	132
Маса 1 пачки, г	72	80
Роздрібна ціна 1 пачки (вн.р.), грн	12,90	13,25
Приріст товарної продукції, тис.грн	19292	15264

3.1.2. Розрахунок інвестицій в проєкт

Інвестиційні витрати ІК включають:

витрати K_1 на будівництво нового об'єкта (реконструкцію виробництва);

витрати K_2 на придбання нового обладнання;

витрати K_3 на поповнення оборотних коштів, необхідних для придбання сировини, матеріалів, енергоресурсів, оплати ПДВ, оплати праці тощо;

витрати K_4 – вартість патенту на новий вид продукції.

Так як будівництво (реконструкція) будівлі не передбачено, то K_1 буде дорівнювати 0.

$$K_2 = 0;$$

Оцінимо розмір потрібних обігових коштів K_3 за формулою

$$K_3 = \Delta K_{\text{ос}} + K_4, \quad (3.1)$$

де $\Delta K_{\text{ос}}$ – витрати на поповнення власних обігових коштів для випуску продукції;

Для нової продукції ΔK_{oc} оцінимо за формулою

$$\Delta K_{oc} = OK_{до} * (\Delta TP / TP_{до}) / K_{обдо}, \quad (3.2)$$

де $OK_{до}$ – оборотні кошти попереднього року при використанні базового асортименту;

$TP_{до}$ – величина обсягів випущеної продукції в діючих цінах (без ПДВ) базового асортименту;

ΔTP – приріст величини обсягів продукції у вартісному вираженні;

$K_{обдо}$ – коефіцієнт оборотності обігових коштів у базовому році.

Для ВКФ «ROSHEN» маємо:

за даними таблиці 2.4, $OK_{до} = 276412$ тис.грн

$TP_{до} = 1651450$ тис.грн, $K_{обдо} = 5,9746$

$\Delta TP = 19292$ тис грн;

$\Delta K_{oc} = 276412 * 19292 / 1651450 / 5,9746 = 540,5$ тис.грн

Інвестиційні витрати (інвестиційний капітал) ІК становитимуть:

$540,5 + 150,0 = 690,5$ тис. грн

Приймемо, що $IK = 690,5$ тис. грн.

Для ЛКФ «Світоч» :

за даними таблиці 2.5, $OK_{до} = 966600,5$ тис.грн, $K_{обдо} = 2,649$

$TP_{до} = 2557992$ тис.грн , $\Delta TP = 15264$ тис. грн;

$\Delta K_{oc} = 966600,5 * 15264 / 2557992 / 2,649 = 2177,4$ тис грн

$IK = 2177,4 + 150 = 2327,4$ тис. грн

3.1.3. Планування джерел для реалізації інвестиційного проекту

У обох підприємств є значний нерозподілений прибуток, частину якого можна інвестувати в проєкт. Тому вартість капіталу WACC треба розраховувати за формулою (3.3)

$$WACC = \frac{E}{K} \cdot y + \frac{D}{K} \cdot b \cdot XС \quad (3.3)$$

K – загальна сума вкладень;

D – частка залученого капіталу;

E – частка власного капіталу;

у – очікуваний дохід від власного капіталу;

б – очікуваний дохід від залученого капіталу (відсотки за кредит);

ХС – урахування податку на прибуток. Прийmemo співвідношення власних і залучених коштів 0,6:0,4, дохідність власного капіталу заплануємо на рівні 18 %, кредит банку – 30 % річних

Тоді $WACC = 0,6 * 0,18 + 0,4 * 0,30 * 0,82 = 0,2064$. З урахуванням 7 % на ризику маємо ставку дисконту 0,2764, таблиця 3.2.

Таблиця 3.2

Ставка дисконту

WACC	0,2064
у	0,18
б	0,30
ХС (18%)	0,82
ризика	7%
Ставка дисконту	0,2764

3.1.4. Планування поточних витрат

Для оцінки зміни поточних витрат складемо таблиці 3.3–3.7. В таблиці 3.3 зведені витрати на сировину, оплату праці, енергоносії, воду, тощо, значення яких розраховані у таблицях 3.4 –3.7.

Таблиця 3.3

Калькуляція собівартості 1 т і собівартість запланованого річного випуску вафель «Ніжні» на ВКФ «ROSHEN» і ЛКФ «Світоч»

№	Показник	На 1 т ВКФ, грн	На 1 т ЛКФ, грн	На весь випуск 140 т ВКФ	На весь випуск 120 т ЛКФ
1.	Сировина	71521,50	71521,50	10013,01	8582,58
2.	Допоміжні матеріали	1214,19	1214,19	169,99	145,70
3.	Тара	540,00	540	75,6	64,8
4.	Електроенергія	219,42	192,544	30,72	23,10
5.	Вода	64,05	65,61	8,97	7,87
6.	Пара	1012	1012	141,68	121,44
7.	Газ	377,2	224,885	52,81	45,26
8.	Холод	400	400	56	48
9.	Заробітна плата, основна			188,13	188,13
10.	Заробітна плата додаткова			56,44	56,44
11.	Відрахування на соціальні заходи			53,80	53,80
12.	Амортизація обладнання			2293,28	282,83
13.	Затрати на утримання та експлуатацію обладнання			24,46	24,46
14.	Загальновиробничі витрати			97,83	97,83

15.	Інші витрати			24,46	24,46
	Виробнича собівартість			13287,18	9766,7
16.	Адміністративні витрати			132,87	97,67
17.	Витрати на збут			664,36	488,34
18.	Інші витрати			398,62	293,00
	Повна собівартість			14483,03	10645,71

Таблиця 3.4

Витрати на сировину, матеріали, тару

	Найменування та одиниця вимірювання сировини, допоміжних матеріалів, тари	Норма витрат на 1 т, кг	Планова ціна сировини, матеріалів, тари, грн/кг	Витрати на 1 т, грн	Витрати на випуск, тис.грн	
					ВКФ	ЛКФ
					Вафлі «Ніжні» 140 т	Вафлі «Ніжні» 120 т
	Сировина					
1	Борошно вищого сорту	272,3	14,5	3948,35	552,769	473,802
2	Цукор-пісок	356,2	28	9973,6	1396,304	1196,832
3	Горіхи сирі	123	190	23370	3271,8	2804,4
4	Вершкове масло	46,73	290	13551,7	1897,238	1626,204
5	Кондитерський жир	233,63	30	7008,9	981,246	841,068
6	Молоко сухе	35,05	190	6659,5	932,33	799,14
7	Жовтки	27,24	250	6810	953,4	817,2
8	Ванілін	0,19	415	78,85	11,039	9,462
9	Сіль	1,35	12	16,2	2,268	1,944
10	Сода	1,35	52	70,2	9,828	8,424
11	Спирт-ректифікат	0,19	180	34,2	4,788	4,104
	Всього			71521,5	10013,01	8582,58
	Допоміжні атеріали					
	Етикетка писча	17	42	714	99,96	85,68
	Папір для застилання ГОСТ 283-86	0,6	29	17,4	2,436	2,088
	Гумована стрічка	0,7	5,7	3,99	0,5586	0,4788
	Підпергамент, пергамент ГОСТ 1341-91	19,0	25,2	478,8	67,032	57,456
	Всього	Всього		1214,19	169,987	145,703
	Тара					
	Ящики з гофрованого картону, №17, шт (ГОСТ 13512-91)	72	7,5	540	75,6	64,8

Таблиця 3.5

Тарифи на ресурси

Найменування та одиниця вимірювання ресурсів	Тариф без ПДВ, грн, на 2021р. ВКФ	Тариф без ПДВ, грн, на 2021 р. ЛКФ.
Електроенергія, Квт*год	1,9947	1,7504
Вода, м3	21,35	21,87
Пара, т	400	400

Холод, Гкал	200	200
Газ, м3	18,4	18,4

Таблиця 3.6

Розрахунок вартості ресурсів на виробництво продукції

Найменування та одиниця вимірювання продукції	Норми витрат на 1 т продукції					Витрати на 1 т продукції, грн				
	Води, м3	ел.-ен., квт. -г.	Пари, т	паливо, м3	холод, т	води	ел.-ен.	пари	паливо	холод
На 1 т, ВКФ	3	110	2,53	20,5	2	64,05	219,42	1012	377,2	400
На 1 т, ЛКФ	3	110	2,53	20,5	2	65,61	192,54	1012	377,2	400
Витрати на весь випуск, тис.грн										
На 140 т ВКФ						8,97	30,72	141,68	52,81	56
На 120 т ЛКФ						7,87	23,10	121,44	45,26	48

Розрахунки зміни оплати праці робітників виконаємо в таблиці 3.7.

Мінімальна заробітна плата у 2021 р. становила 6000 грн/міс, або 36,11 грн/год. Для робітника 3-го розряду міжрозрядний коефіцієнт становить 1,25 Тому його змінна тарифна ставка буде 361,1 Інші показники представлені в таблиці 3.7

Таблиця 3.7

Розрахунки основної та додаткової заробітної плати працівників лінії

Найменування професій	Чисельність працюючих ос.	Явоч на чисельність за 1 зміну, ос	Розряд	Змін на тарифна ставка, грн	Середньооблікова чисельність в зміну	Кількість змін	Основна зарплата за рік, тис.грн	Додаткова зарплата за рік(30%), тис.грн	Загальна зарплата, тис.грн	ЄСВ (22 %)
Оператор загорт. автомата	1	1	3	361,1	1,042	250	94,066	28,22	122,29	26,90
Вибраковщик	1	1	3	361,1	1,042	250	94,066	28,22	122,29	26,90
Всього	2	2					188,13	56,44	244,57	53,80

Частку амортизаційних нарахувань на діюче обладнання оцінимо на основі суми амортизації, помноженої на відношення приросту випуску до загального обсягу випуску у вартісному вимірі (з врахуванням коефіцієнта частки обладнання в основних засобах, а також коефіцієнта, який враховує частку обладнання по виготовленню вафель). Частку обладнання приймемо на рівні 65 %, а обладнання для виготовлення вафель - на рівні 15 %)

Отже, для ВКФ $2000281 * 19292 / 1651450 * 0,65 * 0,15 = 2278,28$ тис.грн,

для ЛКФ $460351,5 * 15264 / 2557992 * 0,65 * 0,15 = 267,83$ тис. грн

Амортизацію НМА приймемо на рівні $150/10 = 15$ тис грн
(строк служби НМА приймемо рівним 10 р.)..

Отже, підсумок дає 2293,28 тис. грн і 282,83 тис. грн

Розрахунок витрат за статтею «Експлуатація та утримання обладнання» заходу проводять укрупнено в розмірі 10 % від суми основної та додаткової заробітної плати.

Витрати будуть дорівнювати: $244,57 * 0,10 = 24,46$ тис. грн

Витрати за статтею «Загальновиробничі витрати» складають 40% від суми основної і додаткової заробітної плати: $244,57 * 0,4 = 97,83$ тис. грн

Витрати за статтею «Інші витрати» складають 10% від суми основної і додаткової заробітної плати: $244,57 * 0,10 = 24,46$ тис. грн

Витрати за статтею «Адміністративні витрати» приймемо на рівні 1 % від виробничої собівартості, тому що ці витрати практично не зростуть $13287,18 * 0,01 = 132,87$ тис. грн і $9766,7 * 0,01 = 97,67$ тис. грн

Витрати за статтею «Витрати на збут» приймемо на рівні 5 % від виробничої собівартості: $13287,18 * 0,05 = 664,36$ тис. грн і $9766,7 * 0,05 = 488,34$ тис. грн

Витрати за статтею «Інші витрати» приймемо на рівні 3 % від виробничої собівартості: $13287,18 * 0,03 = 398,62$ тис. грн і $9766,7 * 0,03 = 293,0$ тис. грн

3.2.6. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 1

З таблиці 3.3 випливає, що зміна собівартості продукції СС становить 14483,03 тис. грн для ВКФ «ROSHEN» і 10645,71 тис. грн – для ЛКФ «Світоч»

Приріст прибутку :

для ВКФ «ROSHEN»

$\Delta П = 19292 - 14483,03 = 4808,97$ тис. грн

для ЛКФ «Світоч»

$\Delta П = 15264 - 10645,71 = 4618,29$ тис. грн.

Приріст чистого прибутку становить (податок на прибуток 18 %):

$4808,97 * 0,82 = 3943,4$ тис. грн і $4618,29 * 0,82 = 3786,99 = 3787$ тис. грн

Розрахунки показників інвестиційної привабливості проекту № 1 виконаємо за формулами (1.11), (1.12), (1.14), (1.17), які були описані в розділі 1. Ставка дисконту – 0,2764.

Результати розрахунків представимо у таблицях 3.8 і 3.9.

Таблиця 3.8

Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту № 1 для впровадження на ПрАТ ВКФ «ROSHEN»

Показник	Період реалізації проекту, р. роки			Всього
	0	1	2	
Приріст чистого доходу, тис. грн		19292		
Приріст витрат, тис. грн, в т.ч.		14483,03		
Амортизація обладнання		2293,28		
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн	690,5			
Приріст прибутку до оподаткування, тис. грн		4808,97		
Податок на прибуток, тис. грн		865,61		
Приріст чистого прибутку, тис. грн		3943,36		
Приріст грошового потоку, тис. грн		6236,64		
Дисконтний множник (при 27,64 % ставки кредиту)		0,7834	0,6138	
Дисконтований ЧГП, тис. грн		4885,78		
Дисконтований ЧГП наростаючим підсумком, тис. грн		4885,78		
NPV, тис. грн		4885,78 – 690,5		4195,28
Дисконтований чистий прибуток		3089,2		
Період окупності за 1-м роком		690,5/4885,78		0,141
Період окупності Ток, років				0,141
Індекс дохідності ІД		4885,78/690,5		7,08
Рентабельність інвестицій, %		447		447
IRR, %		Ф-ція «ВСД» Excel		608

Розрахунки підтвердили економічну ефективність запропонованого проекту для вінницької фабрики «ROSHEN»:

показник NPV = 4195,28 тис. грн – значно вище нуля;

індекс дохідності 7,08, тобто перевищує 1;

період окупності інвестицій 0,14 р.;

рентабельність інвестицій більше 100%;

IRR,% = 608 % перевищує ставку дисконту.

Розрахунки показали, що потрібні інвестиції невеликі, їх можна оплатити за рахунок нерозподіленого прибутку.

Виконаємо аналогічні розрахунки для ЛКФ «Світоч», таблиця 3.9.

Таблиця 3.9

**Розрахунок показників інвестиційної привабливості проекту № 1
для впровадження на ПрАТ ЛКФ «Світоч»**

Показник	Період реалізації проекту, роки		
	0	1	Всього
Приріст чистого доходу, тис. грн		15264	
Приріст витрат, тис. грн, в т.ч.		10645,71	
Амортизація обладнання		282,83	
Інвестиційні кошти в проект, всього тис. грн	2327,4		
Приріст прибутку до оподаткування, тис. грн		4618,29	
Податок на прибуток, тис. грн		831,29	
Приріст чистого прибутку, тис. грн		3787,0	
Приріст грошового потоку, тис. грн		4069,83	
Дисконтний множник (при 27,64 % ставки кредиту)		0,7834	
Дисконтований ЧГП. тис. грн		3188,30	
Дисконтований ЧГП наростаючим підсумком, тис. грн		3188,30	
NPV, тис. грн		3188,3-2327,4	860,9
Дисконтований чистий прибуток		2966,74	
Період окупності за 1-м роком		2327,4/3188,3	0,73
Період окупності Ток, років			0,73
Індекс дохідності ІД		3188,3/2327,4	1,37
Рентабельність інвестицій, %		2966,74/2327,4	127,5
IRR %		Ф-ція «ВСД» Excel	37

Розрахунки підтвердили економічну ефективність запропонованого проекту і для львівської фабрики:

показник NPV = 860,9 тис. грн – вище нуля;

індекс дохідності 1,37, тобто перевищує 1;

період окупності інвестицій 0,73 р.;

рентабельність інвестицій більше 100%;

IRR,% = 37 % – перевищує ставку дисконту.

Розрахунки також показали, що потрібні інвестиції невеликі, їх можна оплатити за рахунок нерозподіленого прибутку.

Показники для львівської КФ дещо нижчі, ніж для київської фабрики, але строк окупності інвестицій не перевищує 1 рік, проєкт вигідний для обох з них.

Значні відмінності показників інвестиційної привабливості проєктів по випуску нового виду вафель на двох підприємствах пояснюються високим значенням у ЛКФ показника ІК (2327,4 тис. грн проти 690,5 тис. грн, або в 3,37 р.), що обумовлено перш за все низьким коефіцієнтом оборотності обігових коштів: у ВКФ $K_{об} = 5,9746$, а у ЛКФ $K_{об} = 2,649$.

Враховуючи наявність у підприємств великого за значенням нерозподіленого прибутку, можна їм обом запропонувати всі 100 % інвестицій надати за рахунок власного капіталу.

3.2. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 2 по випуску шоколаду преміум-класу «Люкс» на досліджуваних підприємствах

По проєкту № 2 виконаємо аналогічні розрахунки.

3.2.1. Комерційний аналіз проєкту

Потенційний попит на новий вид шоколаду оцінимо, виходячи з кількості населення в регіоні і середньорічного споживання шоколадної продукції пересічним мешканцем країни.

За статистичними даними, середньорічне споживання шоколаду в Україні становить 2,1 кг (до речі, в країнах ЄС, особливо Західної Європи, ця цифра наближається до 12 – 15 кг на одну особу).

Для ВКФ «ROSHEN» чисельність населення регіону становить 7180285 ос. Якщо припустити, що продукцію будуть купувати 5 % населення і 10 % від річного споживання у 2,1 кг. Тоді ємність ринку становитиме

$$7180285 * 0,05 * 0,1 * 2,1 = 75393 \text{ кг} = 75,4 \text{ т}$$

Припустимо, що експорт становитиме 25 т/рік.

Отже, можна запланувати випуск на рівні 100 т/рік, приріст випуску продукції становитиме $100/228831 * 100 = 0,044 \%$.

Добовий випуск продукції становитиме $100/250 = 0,4 \text{ т}$,

де 250 – кількість робочих змін на рік.

В плитках масою 80 г добовий випуск буде дорівнювати $400 * 1000 / 80 =$

= 5000 шт. Роздрібна ціна на шоколад масою 80 г марки Рошен з меншим вмістом какао становить до 40 грн, для підприємства $40/1,15/1,20 = 29$ грн (15% – торговельна націнка, 20 % – ПДВ). Оптова ціна підприємства буде $29/0,080 = 362,5$ грн/кг. Враховуючи високі якісні характеристики шоколаду «Люкс», приймемо його оптову ціну на рівні 500 грн/кг, або 500 тис .грн/т.

Вартість 1 плитки шоколаду буде $(500*1,2*1,15)*0,080 = 55,20$ грн

Припустимо, що для вітчизняного ринку буде заплановано 60 % випуску , а 40 % - на експорт. Експортну ціну призначимо на 20% вище. Тоді приріст випуску і реалізації нової продукції буде дорівнювати

$$\Delta TP = (0,6 * 500 + 0,4*500*1,2)100 = 54000 \text{ тис. грн}$$

Продукція ЛКФ «Світоч», як було указано вище, перш за все реалізується в західному регіоні країни з населенням 6679269 ос. Ємність ринку буде дорівнювати $6679269 * 0,05 * 2,1 * 0,10 = 70132$ кг = 70,1 т

Враховуючи географічне розміщення фабрики і її експортні можливості, заплануємо річний випуск шоколаду на рівні 95 т, з яких 70 т будуть реалізовуватися на вітчизняному ринку, а 25 т в країнах ЄС.

Вартість плитки шоколаду масою 80 г марки «Світоч» коштує 38 грн, тоді оптова ціна буде дорівнювати $38/0,08/1,15/1,20 = 344$ грн/кг.

На новий вид шоколаду призначимо ціну 450 грн, тоді в торгівлі вартість 1 плитки буде $(450*1,20*1,15)* 0,080 = 49,70$ грн

Додатковий випуск і реалізація продукції у вартісному вимірі становитиме $\Delta TP = 450 * 70 + 450 * 1,2 * 25 = 45000$ тис. грн

Так як технологія виробництва нового виду шоколаду практично не відрізняється від діючої, то придбання нового обладнання для обох підприємств не планується.

Заплануємо додатковий персонал для організації випуску продукції, виходячи з середньорічного виробітку одного працюючого на підприємстві, а саме одного оператора лінії 4 -го розряду(міжрозрядний коефіцієнт 1,44), фасувальник-пакувальник 2 р. (міжрозрядний коефіцієнт 1,05).

Вихідні дані проекту для досліджуваних підприємств представимо у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Вихідні дані проекту № 2 для досліджуваних підприємств

Показник	ВКФ «ROSHEN»	ЛКФ «Світоч»
Вид продукції	Шоколад плитковий «Люкс»	
Обладнання	Діюче	Діюче
Річний випуск, т	100	95
Випуск у зміну (250 змін), т	0,4	0,38
Додатковий персонал, робочих	2	2
Оптова ціна, тис. грн/ т	500	450
Оптова ціна на експорт, тис. грн/т	600	540
Маса 1 плитки, г	80	80
Роздрібна ціна 1 плитки (вн.р.), грн	55,20	49,70
Приріст товарної продукції, тис.грн	54000	45000

3.2.2. Розрахунок інвестицій в проєкт

Як і для проекту № 1, при випуску шоколаду преміум-класу «Люкс» врахуємо витрати K_3 на поповнення оборотних коштів, необхідних для придбання сировини, матеріалів, енергоресурсів, оплати ПДВ, оплати праці тощо, і витрати K_4 – вартість патенту на новий вид продукції. Прийmemo $K_4 = 150$ тис.грн.

Оцінимо розмір потрібних обігових коштів K_3 за формулою (3.2)

$$K_3 = \Delta K_{\text{ос}} + K_4,$$

Для ВКФ «ROSHEN» за даними таблиці 2.4, маємо:

$$OK_{\text{до}} = 276412 \text{ тис.грн}, \quad TP_{\text{до}} = 1651450 \text{ тис.грн}, \quad K_{\text{обдо}} = 5,9746$$

$$\Delta TP = 54000 \text{ тис грн};$$

$$\Delta K_{\text{ос}} = 276412 * 54000 / 1651450 / 5,9746 = 1512,78 \text{ тис.грн}$$

Інвестиційні витрати (інвестиційний капітал) ІК становитимуть:

$$1512,78 + 150,0 = 1662,78 \text{ тис. грн}$$

Прийmemo, що ІК = 1663 тис. грн.

Для ЛКФ «Світоч» :

за даними таблиці 2.5, $OK_{\text{до}} = 966600,5$ тис.грн, $K_{\text{обдо}} = 2,649$

$$TP_{\text{до}} = 2557992 \text{ тис.грн} , \quad \Delta TP = 45000 \text{ тис. грн};$$

$$\Delta K_{\text{ос}} = 966600,5 * 45000 / 2557992 / 2,649 = 6419,2 \text{ тис грн}$$

$$IK = 6419,2 + 150,0 = 6569,2 \text{ тис.грн}$$

3.2.3. Планування джерел для реалізації інвестиційного проєкту

Прийmemo, як і для проєкту № 1, ставку дисконту 27,64 %, розрахунок наведено в п. 3.1.3

3.2.4. Планування поточних витрат

Визначимо повну собівартість випуску продукції – шоколаду плиткового преміум-класу «Люкс» для обох підприємств, для чого побудуємо таблиці 3.11–3.14.

Таблиця 3.11

Калькуляція собівартості 1 т і собівартість запланованого річного випуску шоколаду «Люкс» на ВКФ «ROSHEN» і ЛКФ «Світоч»

№	Показник	На 1 т ВКФ, грн	На 1 т ЛКФ, грн	На весь випуск 100 т ВКФ	На весь випуск 95 т ЛКФ
1.	Сировина	320255	320255	32025,50	30424,23
2.	Допоміжні матеріали	3000	3000	300,0	285,0
3.	Тара	1440	1440	144,0	136,8
4.	Електроенергія	837,77	735,17	83,78	69,84
6.	Пара	840,00	840,00	84,00	79,8
7.	Газ	1472,0	1472,0	147,2	139,84
8.	Холод	500,00	500,00	50,00	47,5
9.	Заробітна плата, основна			187,32,	187,32
10.	Заробітна плата додаткова			56,20	56,20
11.	Відрахування на соціальні заходи			53,57	53,57
12.	Амортизація обладнання			4266,4	541,4
13.	Затрати на утримання та експлуатацію обладнання			24,35	24,35
14.	Загальновиробничі витрати			97,41	97,41
15.	Інші витрати			24,35	24,35
	Виробнича собівартість			37356,76	32167,60
16.	Адміністративні витрати			373,57	321,68
17.	Витрати на збут			1867,84	1608,35
18.	Інші витрати			1120,70	965,03
	Повна собівартість, тис.грн			40718,87	35062,66

Таблиця 3.12

Витрати на сировину, матеріали, тару

	Найменування та одиниця вимірювання сировини, допоміжних матеріалів, тари	Норма витрат на 1 т, кг	Планова ціна сировини, матеріалів, тари, грн/кг	Витрати на 1 т, грн	Витрати на випуск, тис.грн	
					ВКФ	ЛКФ
					Шоколад «Люкс» 100 т	Шоколад «Люкс» 95 т
	Сировина					
1	Цукрова пудра, кг	473,5	80	37880	3788,00	3598,60
2	Какао терте, кг	406,7	480	195216	19521,60	18545,52
3	Какао масло, кг	137,3	450	61785	6178,50	5869,58
4	Сухе молоко, кг	130,3	190	24757	2475,70	2351,92
5	Шоколадний емульгатор PGPR	0,5	370	185	18,50	17,58
6	Ароматизатор ванільний, кг	1,2	360	432	43,20	41,04
7	Всього, грн			320255		
8	Всього, тис. грн			320,255	32025,50	30424,23
	Допоміжні матеріали					
1.	Фольга, м	12	80	960,0	96,0	91,2
2.	Папір етикеточний, кг	17	120	2040,0	204,0	193,8
	Всього, грн			3000,0		
	Всього, тис.грн				300,0	285,0
	Тара					
	Ящики з гофрованого картону № 17 (ГОСТ 13512-91)	72	20	1440,0	144,0	64,8
	Всього, грн			1440,0		
	Всього, тис.грн				144,0	136,8

Таблиця 3.13

Розрахунок вартості ресурсів

Найменування, одиниця виміру	Норма витрат на 1 т	Тариф за одиницю, без ПДВ, грн		Вартість ресурсу на 1 т, грн		Вартість випуску в 100 т, тис грн	Вартість випуску в 95 т, тис. грн
		ВКФ	ЛКФ	ВКФ	ЛКФ		
Електроенергія, кВт*год	420	1,9947	1,7504	837,77	735,17	83,78	69,84
Холод, т	2,5	200	200	500,00	500,00	50,00	47,5
Пара, т	2,1	400	400	840,00	840,00	84,00	79,8
Газ, м3	80	18,4	18,4	1472,0	1472,0	147,2	139,84
Всього						364,98	336,98

Таблиця 3.14

Розрахунки основної та додаткової заробітної плати працівників лінії

Найменування професій	Чисельність працюючих ос.	Явочна чисельність за 1 зміну, ос	Розряд	Змінна тарифна ставка, грн	Середньооблікова чисельність в зміну	Кількість змін	Основна зарплата за рік, тис.грн	Додаткова зарплата за рік(30%), тис.грн	Загальна зарплата, тис.грн	ЄСВ (22 %)
Оператор вар. машини	1	1	4	415,87	1,042	250	108,33	32,50	140,83	30,98
Фасувальник-пакувальник	1	1	2	303,24	1,042	250	78,99	23,70	102,69	22,59
Всього	2	2					187,32	56,20	243,52	53,57

Розрахунок за статтею «Амортизація»

Частку амортизаційних нарахувань на діюче обладнання оцінимо на основі суми амортизації, помноженої на відношення приросту випуску до загального обсягу випуску у вартісному вимірі (з врахуванням коефіцієнта частки машин, обладнання у вартості ОЗ і частки обладнання, яке використовується для виробництва шоколаду; коефіцієнт приймемо на рівні 0,65 і 0,10.

Для ВКФ «ROSHEN» маємо

$$2000281 * 54000 / 1651450 * 0,65 * 0,10 = 4251,4 \text{ тис. грн}$$

Амортизацію НМА приймемо на рівні $150/10 = 15$ тис. грн

(строк служби НМА приймемо рівним 10 р.).

Підсумок дає 4266,4 тис. грн

$$\text{Для ЛКФ } 460351,5 * 45000 / 2557992 * 0,65 * 0,10 = 526,4 \text{ тис. грн}$$

Підсумок дає 541,4 тис. грн.

Розрахунок витрат за статтею «Експлуатація та утримання

обладнання» заходу проводять укрупнено в розмірі 10 % від суми основної та додаткової заробітної плати.

Витрати будуть дорівнювати:

$$243,52 * 0,10 = 24,35 \text{ тис. грн}$$

Витрати за статтею «Загальновиробничі витрати» складають 40% від суми основної і додаткової заробітної плати

$$243,52 * 0,4 = 97,41 \text{ тис.грн}$$

Витрати за статтею «Інші витрати» складають 10% від суми основної і додаткової заробітної плати:

$$243,52 * 0,10 = 24,35 \text{ тис.грн}$$

Витрати за статтею «Адміністративні витрати» приймемо на рівні 1,0 % від виробничої собівартості, тобто $37356,76 * 0,01 = 373,57$ тис.грн і $32167,6 * 0,01 = 321,68$ тис грн

Витрати за статтею «Витрати на збут» приймемо на рівні 5 % від виробничої собівартості:

$$37356,76 * 0,05 = 1867,84 \text{ тис.грн} \quad \text{і} \quad 32167,6 * 0,05 = 1608,35 \text{ тис. грн}$$

Витрати за статтею «Інші витрати» приймемо на рівні 3 % від виробничої собівартості:

$$37356,76 * 0,03 = 1120,70 \text{ тис.грн} \quad \text{і} \quad 32167,6 * 0,03 = 965,03 \text{ тис.грн}$$

3.2.6. Оцінка інвестиційної привабливості проєкту № 2

З таблиці 3.11 випливає, що зміна собівартості продукції СС становить 40716,87 тис. грн для ВКФ «ROSHEN» і 35062,66 тис. грн – для ЛКФ «Світоч»

Приріст прибутку :

для ВКФ «ROSHEN»

$$\Delta\Pi = 54000 - 40718,87 = 13281,13 \text{ тис.грн}$$

для ЛКФ «Світоч»

$$\Delta\Pi = 45000 - 35062,66 = 9937,34 \text{ тис. грн.}$$

Приріст чистого прибутку становить (податок на прибуток 18 %):

$$13281,13 * 0,82 = 10890,53 \text{ тис. грн} \quad \text{і} \quad 9937,34 * 0,82 = 8148,62 \text{ тис. грн}$$

Розрахунки показників інвестиційної привабливості проєкту № 2 виконаємо за формулами (1.11) , (1.12), (1.14), (1.17), які були описані в розділі

1. Ставка дисконту – 0,2764.

Результати розрахунків представимо у таблицях 3.15 і 3.16.

Таблиця 3.15

Розрахунок показників інвестиційної привабливості проєкту № 2 для впровадження на ПрАТ ВКФ «ROSHEN»

Показник	проєкту			Всього
	0	1	2	
Приріст чистого доходу, тис. грн		54000,0		
Приріст витрат, тис. грн, в т.ч.		40718,87		
Амортизація обладнання		4266,4		
Інвестиційні кошти в проєкт, всього тис грн	1663			
Приріст прибутку до оподаткування, тис грн		13281,13		
Податок на прибуток, тис грн		2390,60		
Приріст чистого прибутку, тис грн		10890,53		
Приріст грошового потоку ,тис грн		15156,93		
Дисконтний множник (при 27,64 % ставки кредиту)		0,7834	0,6138	
ЧГП. тис грн		11873,94		
Дисконтований ЧГП наростаючим підсумком, тис грн		11873,94		
NPV, тис. грн		11873,94 - 1663		10210,94
Дисконтований чистий прибуток		8531,64		
Період окупності за 1-м роком		1663/11873,94		0,14
Період окупності Ток, рік		1663/11873,94		0,14
Індекс дохідності ІД		11873,94/1663		7,14
Рентабельність інвестицій, %		8531,64/1663		513,00
IRR, %				614

Проєкт № 2 інвестиційно привабливий:

NPV = 10210,94 тис.грн.;

строк окупності менше 1 року;

індекс дохідності більше 1;

Таблиця 3.16

Розрахунок показників інвестиційної привабливості проєкту № 2 для впровадження на ЛКФ «Світоч»

Показник	Період реалізації проєкту,			Всього
	роки			
	0	1	2	
Приріст чистого доходу, тис. грн		45000	45000	
Приріст витрат, тис. грн, в т.ч.		35062,66	35062,66	
Амортизація обладнання		541,4	541,4	
Інвестиційні кошти в проєкт, всього тис грн	6569,2			
Приріст прибутку до оподаткування, тис грн		9937,34	9937,34	
Податок на прибуток, тис грн		1788,72	1788,72	

Приріст чистого прибутку, тис грн		8148,62	8148,62	
Приріст грошового потоку ,тис грн		8690,02	8690,02	
Дисконтний множник (при 27,64 % ставки кредиту)		0,7834	0,6138	
ЧГП. тис грн		6807,76	5333,93	
Дисконтований ЧГП наростаючим підсумком, тис грн		6807,76	12141,69	
NPV, тис. грн		238,56		238,56
Дисконтований чистий прибуток		6383,63		
Період окупності за 1-м роком		6569,2/6807,76		0,96
Період окупності Ток, рік				0,96
Індекс доходності ІД		6807,76/6569,2		1,04
Рентабельність інвестицій, %				97%
IRR, %		Ф-ція «ВСД» Excel		56

Проект інвестиційно привабливий вже після першого року експлуатації, крім показника IRR %. За перший рік він дорівнює 4 %, а з врахуванням другого року 56 %. При цьому покращуються значення NPV, індексу доходності (ІД).

3.3. Порівняння альтернативних проєктів на досліджуваних підприємствах

В оцінці інвестиційної привабливості проєктів всі з розрахованих показників мають значення. При порівнянні цих показників для альтернативних проєктів і вибору одного з них необхідно певним показника надати перевагу. Як було показано в розділі 1 роботи, єдиного підходу до визначення пріоритетності показників інвестиційної привабливості проєктів не існує. Більшість дослідників надає перевагу показнику NPV. На нашу думку, в сучасних умовах важливим перш за все є розмір інвестицій і прибутковість проєкту (розмірі чистого прибутку).

Для порівняння показників інвестиційної привабливості проєктів № 1 і № 2 для кожного з підприємств складемо таблиці 3.17 і 3.18.

Таблиця 3.17

**Порівняння показників інвестиційної привабливості
альтернативних проєктів для ПрАТ ВКФ «ROSHEN»**

Показник	ПрАТ ВКФ «ROSHEN»		Віхилення	
	Проєкт № 1	Проєкт № 2	Абс.	%
1	2	3	(3)–(2)	
Інвестиції, тис грн	690,5	1663	972,5	140,8
Приріст об'ємів випуску, т	140	100	-40	-28,57
Приріст чистого доходу, тис грн	19292	54000	34708	179,9
Приріст витрат, тис.грн	14483	40718,87	26235,87	181,1
Приріст чистого прибутку, тис.грн	3943,4	10890,53	6947,13	176,2
Приріст чистого прибутку на 1 т, тис.грн	28,17	108,90	80,73	286,6
Рентабельність продукції, %	27,23	26,74	-0,43	-1,56
Рентабельність продажів, %	20,44	20,17	-0,27	-1,32
Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,751	0,754	0,003	0,40
NPV, тис.грн	4195,28	10210,9	6015,62	143,4
Строк окупності, р.	0,141	0,140	-0,001	-0,71
Індекс дохідності	7,09	7,14	0,05	0,70
Рентабельність інвестицій,%	571,1	654,8	83,7	14,66

Дані таблиці свідчать, що впровадження проєкту випуску нового виду шоколаду «Люкс» забезпечить кращі фінансові результати на ПрАТ ВКФ «ROSHEN»: показники доходу, чистого прибутку, рентабельності інвестицій у нього вище. Строк окупності обох проєктів практично однаковий. Недоліком є більший розмір інвестицій ІК – 16663 тис. грн. Як було раніше показано, цей проєкт може бути повністю профінансовано за рахунок власних коштів підприємства.

З таблиці 3.18 слідує, що за показниками інвестиції, строк окупності, рентабельність інвестицій проєкт № 1 кращий. Але показники прибутковості проєкту № 1 поступаються аналогічним показникам проєкту № 2. Враховуючи сьогоденню ситуацію, ЛКФ «Світоч» доцільно організувати випуск вафель «Ніжні». Проєкт може бути профінансований за рахунок власних коштів.

Таблиця 3.18

**Порівняння показників інвестиційної привабливості
альтернативних проєктів для ПрАТ ЛКФ «Світоч»**

Показник	ПрАТ ЛКФ «Світоч»		Відхилення	
	Проєкт 1	Проєкт 2	Абс.	%
1	2	3	(3)–(2)	
Інвестиції, тис грн	2327,4	6569,2	4241,8	182,2
Приріст об'ємів випуску, т	120	95	-25	-20,83
Приріст чистого доходу, тис. грн	15264	45000	29736	194,8
Приріст витрат, тис.грн	10645,71	35062,66	24416,95	194,8
Приріст чистого прибутку, тис.грн	3787,0	8148,62	4361,62	229,34
Приріст чисто го прибутку на 1 т, тис.грн	31,56	108,90	77,34	245,0
Рентабельність продукції, %	35,57	18,74	-16,83	-47,3
Рентабельність продажів, %	24,81	18,11	-6,70	-27,0
Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,697	0,779	0,082	11,76
NPV, тис.грн	860,9	238,56	-622,34	-72,32
Строк окупності, р.	0,73	0,96	0,23	31,51
Індекс дохідності	1,37	1,04	-0,33	-24,09
Рентабельність інвестицій,%	162,7	124,0	-30,5	-23,92

3.4. Оцінка впливу рекомендованих до впровадження проєктів на господарську діяльність досліджуваних підприємств

Оцінимо вплив проєктів, рекомендованих до впровадження, на показники господарчої діяльності кожного з підприємств. Складемо таблиці 3.19 і 3.2

З таблиці 3.19 слідує, що впровадження проєкту випуску шоколаду преміус-класу «Люкс» покращить показники діяльності ПрАТ ВКФ «ROSHEN»:

випуск продукції зросте на 100 т, обсяги виробництва і реалізації підвищаться на 54000 тис.грн, або на 3,27 %, причому темпи їх росту випереджають темпи росту витрат;

Таблиця 3.19

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності «ВКФ ROSHEN» до і після впровадження обраного проєкту

Показник	2020 рік	Проєкт	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	270000	270000	0	0
2. Фактично вироблено продукції, т	228831	228931	100	0,044
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,8475	0,8479	0,0004	0,044
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах, тис грн	1651450	1705450	54000	3,27
- у порівнянних цінах, тис. грн	1512316,8	1561767,3	49450,5	3,27
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	6083581	6083581	0	0
НМА		150	150	
6. Фондовіддача, грн/грн	0,249	0,257	0,008	3,21
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	276412	277925	1513	0,55
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	5,9746	6,1364	0,1618	2,71
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	2019	2021	2	0,10
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	749,04	772,77	23,73	3,17
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	382,86	382,86	0	0
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	1645099	1682455,76	37356,76	2,27
Матеріальні витрати	282813	315460,16	32834,48	11,61
Витрати на оплату праці	772989	773232,52	243,52	0,03
Відрахування на соціальні заходи	165011	165064,57	53,57	0,03
Амортизація	342243	346509,4	4266,4	1,25
Інші операційні витрати	82043	82189,11	146,11	0,18
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,996	0,986	-0,01	-1,00
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,171	0,185	0,014	8,19
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1651450	1705450	54000	3,27
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	1534681	1572037,76	37356,76	2,43
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	1644923	1685641,87	40718,87	2,48
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	11057	21947,5	10890,5	98,49
19. Чистий прибуток, тис грн	4717	15607,5	10890,5	230,9
20. Рентабельність виробленої продукції, %	0,67	1,30	0,63	
21. Рентабельність продажів, %	0,28	0,91	0,63	

покращаться показники використання ресурсів – фондовіддача зросте на 3,21 %, коефіцієнт оборотності обігових коштів підвищиться на 2,71 %, а

продуктивність праці на 3,17 % при збільшенні персоналу на 2 осн 1% знизяться витрати на 1 грн виробленої продукції, чистий прибуток зросте у 2,3 р; покращаться показники рентабельності.

При розмірі інвестицій 1663 тис. грн строк їх окупності становитиме 0,14 року. Слід підкреслити, що продукція корпорації «ROSEN» широко відома на зарубіжних ринках, характеризується високою якістю, тому вона знайде свого покупця.

Для львівської фабрики «Світоч» доцільно організувати випуск нового виду вафель «Ніжні». Вафлі – традиційний вид продукції для фабрики. Враховуючи той факт, що середня заробітна плата в областях Заходу України нижче, ніж по країні, вафельна продукція буде користуватися попитом. Також експорт буде активізовано з орієнтацією на країни Азії.

Показники прибутковості обраного проекту для львівської фабрики не такі високі, тому і прирости в таблиці 3.20 менші, ніж у ВКФ «ROSHEN», хоча зміни позитивні. Головне, чистий прибуток зросте на 3787 тис. грн, або на 5,38 %, відповідно підвищаться показники рентабельності.

Таблиця 3.20

**Техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ЛКФ «Світоч» до і після впровадження обраного проекту**

Показник	2020 рік	Проект	Відхилення	
			абсолютне	Відношен е
1. Середньорічна виробнича потужність, т	50000,0	50000,0	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	27500,0	27620,0	120	0,44
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,550	0,5524	0,0024	0,44
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах, тис грн	2557992	2573256	15264	0,60
- у порівняних цінах, тис. грн	2342483,5	2356461,5	13978,02	0,60
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	1141137,5	1141137,5	0	0
НМА		150	150	
6. Фондовіддача, грн/грн	2,053	2,065	0,012	0,58
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	966600,5	968777,9	2177,4	0,22
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,649	2,659	0,010	0,38
9. Середньооблікова чисельність штатних	1017	1019	2	0,20

працівників, осіб				
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	2303,33	2312,52	9,19	0,40
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника , тис грн	214,23	214,23	0	0
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	2402781	2412547,7	9766,70	0,41
Матеріальні витрати	1894047	1903085,75	9038,75	0,48
Витрати на оплату праці	217875	218119,57	244,57	0,11
Відрахування на соціальні заходи	41617	41670,8	53,80	0,13
Амортизація	73961	74243,83	282,83	0,38
Інші операційні витрати	175281	175427,75	146,75	0,08
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,939	0,938	-0,001	-0,11
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,740	0,739	-0,001	-0,13
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2560385	2575649	15264	0,60
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	2299274	2309040,7	9766,7	0,42
17.Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	2402410	2413055,71	10645,71	0,44
18.Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	175270	179057	3787	2,16
19. Чистий прибуток, тис грн	70444	74231	3787	5,38
20. Рентабельність виробленої продукції, %	7,30	7,42	0,12	
21. Рентабельність продажів, %	2,75	2,88	0,13	

Висновки до розділу 3

Підприємства харчової промисловості і, зокрема, кондитерської галузі, сьогодні працюють в достатньо складних умовах. Високий рівень конкуренції, підвищення цін на сировину, тарифів, зниження купівельної спроможності населення, ріст імпорту ускладнюють роботу навіть великих підприємств.

Розвиток підприємства завжди пов'язують з інноваціями. Вибір інноваційного проєкту - важливе і складне завдання для менеджменту підприємства.

В роботі розглядаються для досліджуваних підприємств альтернативні проєкти по освоєнню випуску нових видів продукції, випу яких не потребує нового обладнання. За певною методикою дана економічна оцінка проєктів, розраховані показники інвестиційної їх привабливості.

Порівняння цих показників з врахуванням інших факторів дозволило рекомендувати кожному підприємству найбільш доцільний варіант проєкту.

Рекомендовано ВКФ «ROSHEN» освоїти випуск плиткового шоколаду преміум-класу «Люкс», а ЛКФ «Світоч» випуск нового виду вафель «Ніжні». Розрахунки підтвердили високу економічну ефективність вибраних проєктів. Оцінено вплив на основні показники діяльності підприємств результатів дії проєктів. Всі основні показники діяльності підприємств покращуються, особливо показники прибутковості, що підтверджують правильність вибору.

ВИСНОВКИ

Розвиток ринкових відносин в Україні підвищує рівень відповідальності суб'єктів господарювання за результати своєї діяльності. Актуальною проблемою для бізнес-структур є підвищення економічної ефективності їх діяльності, розширення виробництва, оптимізації витрат, отримання максимально можливого прибутку.

Високий рівень прибутковості діяльності є запорукою стійкого розвитку будь-якої господарюючої структури. В сучасних умовах високої конкуренції на глобальних і вітчизняному ринках передумовою існування підприємства є високий рівень його прибутковості, який може бути забезпечений оновленням продукції, освоєнням нових технологій тощо.

В роботі розглянуто теоретичні основи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, інвестиційних проєктів. Описані показники, за якими визначають інвестиційну привабливість реальних проєктів.

Охарактеризовані сучасні проблеми кондитерської галузі, визначені основні гравці ринку, описана структура ринку за видами продукції. Підкреслено, що в останні роки високу конкуренцію вітчизняним виробникам створюють зарубіжні виробники, посилюється імпорт з боку країн ЄС.

В цих умовах вітчизняні підприємства повинні шукати шляхи збільшення випуску продукції і, по можливості, нарощувати експорт.

Аналіз господарської діяльності досліджуваних підприємств виявив резерви їх росту. У 2020 р. показники діяльності на обох підприємствах погіршилися, що перш за все було зумовлено COVID-пандемією.

Негативним моментом в роботі підприємств було зниження чистого прибутку. Ведений факторний аналіз чистого прибутку і рентабельності власного капіталу. Проведений факторний аналіз показника рентабельності власного капіталу показав, що найбільш вагомим фактором впливу був показник рентабельності продажів (чистого прибутку).

Для підвищення рівня прибутковості діяльності підприємств в роботі запропоновано реалізувати один з альтернативних проєктів на кожному підприємстві.: проєкт випуску шоколаду плиткового преміум-класу або проєкт випуску вафель «Ніжні» з можливістю експорту цієї продукції до країн ЄС, Азії.

Розрахунки і оцінка інвестиційної привабливості проєктів, показники яких визначено для кожного досліджуваного підприємства, підтвердили їх високу економічну ефективність. Порівняння показників альтернативних проєктів дозволило для кожного з підприємств рекомендувати один з них. При відносно невеликому рівні інвестицій – 690,5 тис грн у ПрАТ ВКФ «ROSHEN» і 2327,4 тис. грн у ПрАТ ЛКФ «Світоч» строк окупності інвестицій на підприємствах становить 0,14 р. і 0,73 р. – відповідно.

ВКФ рекомендовано освоїти випуск шоколаду плиткового преміум-класу «Люкс», а ЛКФ -вафель «Ніжні».

В результаті впровадження рекомендованого підприємствам проєкту основні фінансові показники їх діяльності покращаться.

Отже, завдання роботи можна вважати виконаними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України за станом на 1 груд. 2013 / Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 1991. № 47
2. Про інноваційну діяльність: Закон України за станом на 1 груд. 2013 / Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2002. № 36
3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України / Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2012, № 2-3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5460-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 2–3.
4. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями. Закон України від 17.12.2020 № 1116-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20Text>
5. Кулаковська Т.А. Економіка підприємства (практикум): навч. посіб. [для студ.вищих навч.закладів]. Одеса: Астропринт, 2014. 364 с.
6. Сподіна В.О. Інновації та інвестиції: сутність і взаємозв'язок . *Ефективна економіка*, 2013, № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2640> (дата звернення 04.10.2022).
7. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент . Київ : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. 448 с.
8. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Пер. с англ. М.: Прогресс, 1982. С.159
9. Длугопольський О. Інноваційна діяльність як невід'ємна складова політики ефективних структурних перетворень в індустріальному виробництві: світовий досвід та українська специфіка. *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. Тернопіль :Економічна думка, 2001. Вип.16. С.74–79
10. Економіка підприємства: підручник/за заг.ред. С.Ф. Покропивного. Вид.2-ге, перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2000. 528 с.
11. Черваньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України: монографія. Київ: Т-во "Знання", КОО, 1999. 514 с.

12. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрми їх реалізації. Київ: ВІРА-Р, 1999. 320 с
13. Заблоцький Б.Ф. Економіка і організація інноваціної діяльності: навч. посібник. Львів: Новий Світ, 2007. 456 с.
14. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
15. Карпов В.А., Улибіна В.О. Проектний аналіз: навч. посіб. Одеса: ОДЕУ, 2005. 151 с.
16. Лобочька Л. Л., Шмаліш Н.В. Пріоритетність показників оцінки інвестиційної привабливості реальних альтернативних проектів. Матеріали The II International Scientific and Practical Conference “Modern, relevant and popular research of world science”, October 04–07, 2022, Japan. P.60–61
17. Global Innovation Index 2021. URL:<https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator> (дата звернення 10.10.2022)
18. The Bloomberg innovation index 2021. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries> (дата звернення 10.10.2022)
19. European Innovation Scoreboard2021/ Most Innovative Countres. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/45940>
20. Крилов Д.В. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2022, № 5. URL: www.economy.nauka.com.ua (дата звернення 10.10.2022)
21. Індекс інвестиційної привабливості України сягнув мінімуму за останні 10 років.URL: <https://mind.ua/news/20245418-indeks-investicijnoyi-privablivosti-ukrayini-syagnuv-minimumu-za-ostanni-10-rokiv> (дата звернення 10.10.2022)
22. П'яте щорічне опитування іноземних інвесторів. URL: [https:// dragon-capital.com/content/uploads/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf](https://dragon-capital.com/content/uploads/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf) (дата звернення 12.10.2022)

23. Економічна статистика/ Наука, технології та інновації . Впровадження інновацій на промислових підприємствах. : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 12.10.2022)

24. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2013–2021 роки. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Дата звернення 12.10.2022)

25. Інвестиційна діяльність в Україні. Департамент інвестицій. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2021 рік. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=%0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96> (дата звернення 16.10.2022)

26. У що вкладають гроші дрібні інвестори. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/18/687187> (дата звернення 22.10.2022)

27. Кравченко І.Й. Статистичний аналіз інвестицій в харчову промисловість України та механізми їх стимулювання за умови сучасної продовольчої кризи. *Економіка та держава*, № 5, 2022 С. 115–120 URL: <https://ukrkondprom.com.ua/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0-%D0%BA/2/>(дата звернення 29.10.2022)

28. Голова кондитерської асоціації Олександр Балдинюк: зараз вигідніше виробляти солодощі в країнах ЄС, ніж у нас. URL: <https://ukranews.com/ua/interview/2541-oleksandr-baldynyuk-zaraz-vygidnishe-vyroblyaty-solodoshhi-v-krayinah-yes-nizh-u-nas> (дата звернення 02.11.2022)

29. Ринок кондитерських виробів в Україні: солодощі на будь-який смак. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-konditerskih-izdelij-v-ukraine-sladosti-na-lyuboj-vkus> (дата звернення 03.11.2022)

30. Економічна статистика/_Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу за січень-грудень 2019–2021 рр.. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 03.11.2022)

31. Ринок вафель в Україні: доступні солодощі і недорогий перекус. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-vafel-v-ukraine> -dostupnaya-sladost-i-nedorogoj-perekus (дата звернення 04.11.2022)

32. Бариляк О., Новікова, Н. (2021). Аналіз ринку кондитерських виробів та удосконалення рецептурного складу вафельних трубочок у технології виробництва безглютенової продукції. *Таврійський науковий вісник. серія: технічні науки*, (2), 21–27. URL: <https://doi.org/10.32851/tnv-tech.2021.2.3> (дата звернення 04.11.2022)

33. Candy Industry's Global Top 100 Candy Companies Lists URL: <https://www.candyindustry.com/2020/global-top-100-candy-companies> (дата звернення 04.11.2022)

34. Candy Industry's Global Top 100 Candy Companies Lists URL:20 <https://www.candyindustry.com/2021/global-top-100-candy-companies> (дата звернення 04.11.2022)

35. Кільницька О.С., Кравчук Н.І., Куцмус Н.М. Ринок кондитерської продукції в Україні: тенденції та перспективи розвитку. *Економіка АПК*. 2018. № 11 С. 29–43

36. Смаглюк А.А., Надточій А. О. Аналіз ринку кондитерських виробів України та перспективи його розвитку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2020. № 2(34 С. 64–71 URL: <https://www.inter-nauka.com/magazine/ekonomicheskiiy-nauchnyy-zhurnal/> 2020 (дата звернення 5.11.2022)

37. Звіт про управління приватного акціонерного товариства «Вінницька кондитерська фабрика» 2020. URL: (дата звернення 6.11.2022)

38. Приватне акціонерне товариство «Вінницька кондитерська фабрика»: бухгалтерська звітність і фінансовий аналіз за 2020 р. URL:https://zvitnist.com/00382013_pryvatne_akconerne_tovarystvo_vinnycka_kondytersk /(дата звернення 6.11.2022)

39 . Індекс цін виробників. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/prodprice> (дата звернення 6.11.2022)

40. Офіційний сайт ПрАТ «ЛКФ «Світоч». URL: <https://svitoch.business-guide.com.ua> (дата звернення 8.11.2022)

41. СВІТОЧ. Фінансова звітність згідно з МСФЗ за 2020 р. URL: <https://www.nestle.ua/sites/g/files/pydnoa316/files/2021-05.pdf> (дата звернення 8.11.2022)

42. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. 2-вид., випр. і доп. К.: Знання, 2005. 662 с.

43. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Методика економічного аналізу діяльності підприємств» спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання. Укладач Т.А. Кулаковська. Одеса: ОНАХТ, 2018. 74 с.

44. Методичні вказівки до розрахунку економічної ефективності інвестиційних проєктів для студентів спеціальності 051 «Економіка» всіх форм навчання. Укладачі: Волкова С.Ф., Фрум О.Л. Одеса:ОНАХТ,2018.18 с.

45. Економічна статистика. Населення України. URL:http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2021/zb_chuselnist%2021.pdf (дата звернення 20.11.2022)

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра економіки промисловості

ІЛЮСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему: *«Оцінка інвестиційної привабливості
альтернативних інвестиційних проєктів на
прикладі підприємств кондитерської галузі»*

на здобуття ступеню вищої освіти «магістр»

Здобувачки _____ Шмаліш Н.В.

Керівник _____ доц. Лобоцька Л. Л.

Одеса – 2022 рік

MODERN, RELEVANT AND POPULAR RESEARCH OF WORLD SCIENCE

Proceedings of the II International Scientific and Practical
Conference

Tokyo, Japan
October 04 – 07, 2022

UDC 01.1

The II International Scientific and Practical Conference «Modern, relevant and popular research of world science», October 04 – 07, 2022, Tokyo, Japan. 319 p.

ISBN – 979-8-88796-811-7

DOI – [10.46299/ISG.2022.2.2](https://doi.org/10.46299/ISG.2022.2.2)

ПРІОРИТЕТНІСТЬ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕАЛЬНИХ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЄКТІВ

Лобоцька Людмила Леонідівна

канд. техн. наук, доцент

Одеський національний технологічний університет

Шмаліш Надія Володимирівна

магістрант

Одеський національний технологічний університет

Реальними альтернативними є проєкти, які взаємно виключають один одного. Подібні проєкти можна розглядати не тільки в межах одного підприємства, а й у межах території.

Як правило, реальні проєкти пропонують з метою введення певних інновацій, наприклад, випуску нового виду продукту, або застосування нової технологічної лінії, нового більш продуктивного обладнання тощо. Практична реалізація таких проєктів потребує інвестицій.

В Україні в останні роки джерелом інвестицій на підприємствах є їх власні доходи – нерозподілений прибуток. За статистичними даними [1], у 2020 році частка власних коштів на реалізацію інноваційних проєктів на підприємствах становила 66,5 %, у 2021 р. – 68,6 % відповідно. Важливо підкреслити, що кількість збиткових підприємств за цей же період була на рівні 30 %. Що ж стосується інших джерел фінансування інвестиційних проєктів, то вони становили відповідно: за рахунок бюджетних коштів – 19,1 % і 17,6 %; кредитів банків – 6,6 % і 5,0 %; коштів інвесторів нерезидентів 0,41 % і 0,15 %; інших джерел – 7,4 % і 8,6 %. Ці дані, зокрема, свідчать про низький рівень прямих іноземних інвестицій в економіку країни.

Якщо розглядати проєкти у сфері виробництва харчової продукції, які достатньо швидко окупаються, то їх реалізація відбувалася у 2020 р. на 89,7 % , а у 2021 р. на 94,1 % виключно за рахунок власних коштів підприємств. Отже, вибір конкретного варіанту проєкту для реалізації залежав від фінансових можливостей підприємств.

В умовах недостатнього фінансування актуальним є вибір такого варіанту проєкту, який був би найбільш економічним, вигідним для виробника. Як відомо, об'єктивно інвестиційну привабливість проєктів можна оцінити на основі врахування часу, тобто динаміки зміни показників проєкту. До цих показників відносять такі, як: Net Present Value – NPV, Internal Rate of Return – IRR, Profitability Index – PI, Simple Pay-Back Period – PP, Discounted Pay-

Back Period – DPP, деякі ін. Проект вважають доцільним для впровадження за умов: $NPV > 0$; $IRR \% < ЦК$ (ЦК – ціна авансованого капіталу, %); $PI > 1,0$; $DPP <$ планового [2].

При оцінці альтернативних проектів виникає питання, які з цих показників найбільш важливі, найбільш значимі, яким з них надати перевагу. Багато вітчизняних науковців, наприклад [3] , [4] вважають показник NPV найбільш вагомим, тому що він характеризує ступінь росту вартості підприємства.

При суттєвій нестачі джерел фінансування важливим для підприємства, зокрема з виробництва харчової продукції, є вартість проекту та економічна віддача від його впровадження PI. На нашу думку, при порівнянні кількох проектів ці два показники слід розглядати як головні. Чим менший розмір інвестицій і вище показник PI, тим проект інвестиційно більш привабливий (за умови, що по всіх інших показниках обмеження на їх значення виконуються). Якщо інноваційний проект, спрямований на випуск нового продукту при запланованій ціні, то також повинна виконуватися умова, що проведений аналіз потенційного попиту на його реалізацію дав позитивний результат.

Список літератури

1. Економічна статистика. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за видами економічної діяльності. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_df_ved/arh_kin_df_ved_21_u.htm (Дата звернення 25.09.2022)
2. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. Київ: ВІРА-Р, 1999. 320 с.
3. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
4. Карпов В.А., Улибіна В.О. Проектний аналіз: навч. посіб. Одеса: ОДЕУ, 2005. 151 с.

Додаток Б

Таблиця 1

Характеристика деяких існуючих підходів до розуміння інновацій

Джерело	Визначення поняття «інновації»
Закон України «Про інноваційну діяльність»: за станом на 1 груд. 2013 // Відомості Верховної Ради України. 2002. N 36, С.266	Це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.
Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / Ін-т екон. прогнозів. НАН України; Івано-Франків. держ. техн. ун-т нафти і газу. Київ, 1999. 253с., С. 38	Комплексний процес, котрий включає створення, розробку, доведення до комерційного використання і поширення нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє певну потребу.
Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Київ: Знання, 1999. С.25	Техніко-економічний процес, який, завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей і винаходів, приводить до створення кращих за властивостями, нових видів продукції та нових технологій, які, з'явившись на ринку як нововведення, можуть дати додатковий дохід.

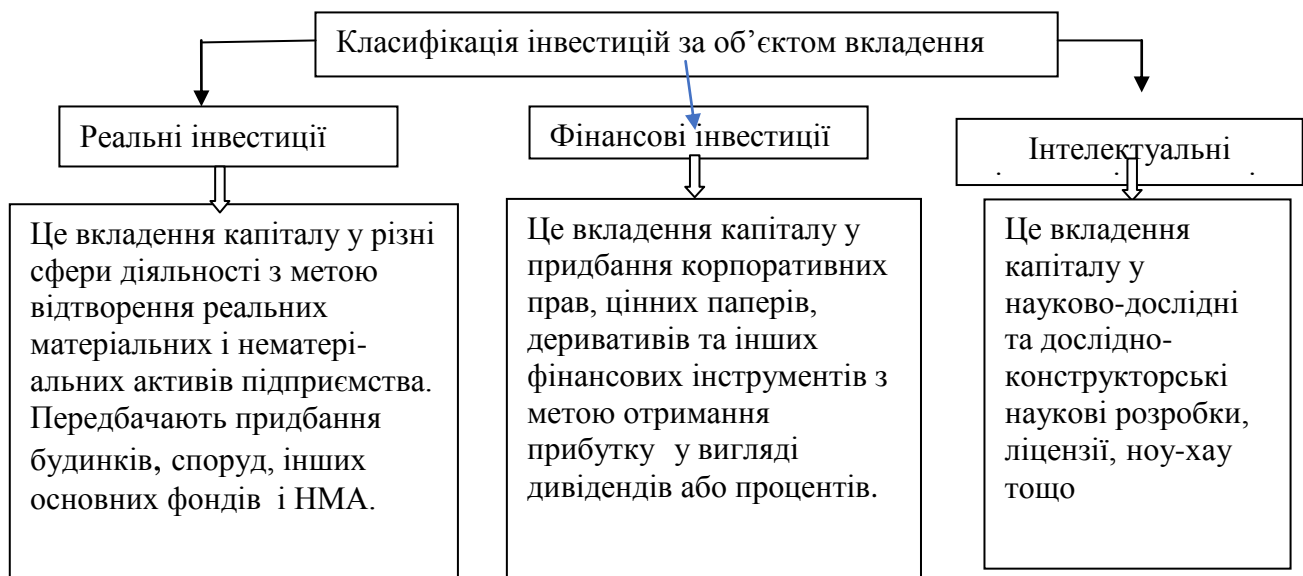

Рис 1. Класифікація інвестицій за об'єктом вкладення капіталу

Формули розрахунку показників інвестиційної привабливості проектів

Показники інвестиційної привабливості проекту:

1. Чиста приведена вартість проекту – NPV
2. Термін окупності інвестицій – $T_{ок}$
3. Індекс дохідності – ІД
4. Внутрішня ставка дохідності (норма прибутковості) IRR%

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t} - ИС \quad (1)$$

де $ЧП_t$ – чистий прибуток у періоді t ;

A_t – амортизаційні відрахування в періоді t ;

n – період реалізації проекту (до 5 років);

m – рік завершення вкладення інвестицій;

d – дисконтна ставка, розмір якої залежить від бажаного рівня дохідності інвестора.

Термін окупності $T_{ок}$ – період часу, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент початку виробничої діяльності за проектом, стане рівною сумі інвестицій

$$T_{ок} = ИС / ЧГП(сер.), \quad (2)$$

де $ЧГП(сер.)$ – усереднений чистий грошовий потік

Індекс дохідності ІД

$$ИД = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{ЧП_t + A_t}{(1+d)^t}}{\sum_{t=1}^m \frac{ИС_t}{(1+d)^t}} \quad (3)$$

Внутрішня ставка дохідності (норма прибутковості) **IRR** (ВСД) (повинна бути більше ставки кредиту)

Рис.2 Формули розрахунку показників інвестиційної привабливості проектів

Таблиця 2
Місце України у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку

Індекс і субіндекси	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Глобальний індекс інновацій	64	56	50	43	47	45	49
<i>Субіндекс інноваційних витрат</i>	84	76	77	75	82	71	76
Інституції	98	101	101	107	96	93	91
Людський капітал і дослідження	36	40	41	43	51	39	44
Інфраструктура	112	99	90	89	97	94	94
Рівень розвитку ринку	89	75	81	89	90	99	88
Рівень розвитку бізнесу	78	73	51	46	47	54	53
<i>Субіндекс інноваційних результатів</i>	64	40	40	35	36	37	37
Знання та результати наукового пошуку	34	33	32	27	28	25	33
Креативність або результати творчої діяльності	75	58	49	45	42	44	48
Індекс інноваційного розвитку за Bloomer	33	41	42	46	53	56	58
Продуктивність праці	48	50	50	50	60	57	55
Патентна активність	25	28	27	27	35	36	36
Ефективність вищої освіти	5	5	4	21	28	48	57
Виробництво з доданою вартістю	40	46	47	48	58	57	57
Інтенсивність досліджень і розробок	39	45	44	47	54	57	59
Концентрація дослідників	39	42	44	46	48	49	52
Проникнення високих технологій	31	36	34	32	35	35	39
Інноваційний індекс Європейського інноваційного табу	35	35	35	36	36	33	34

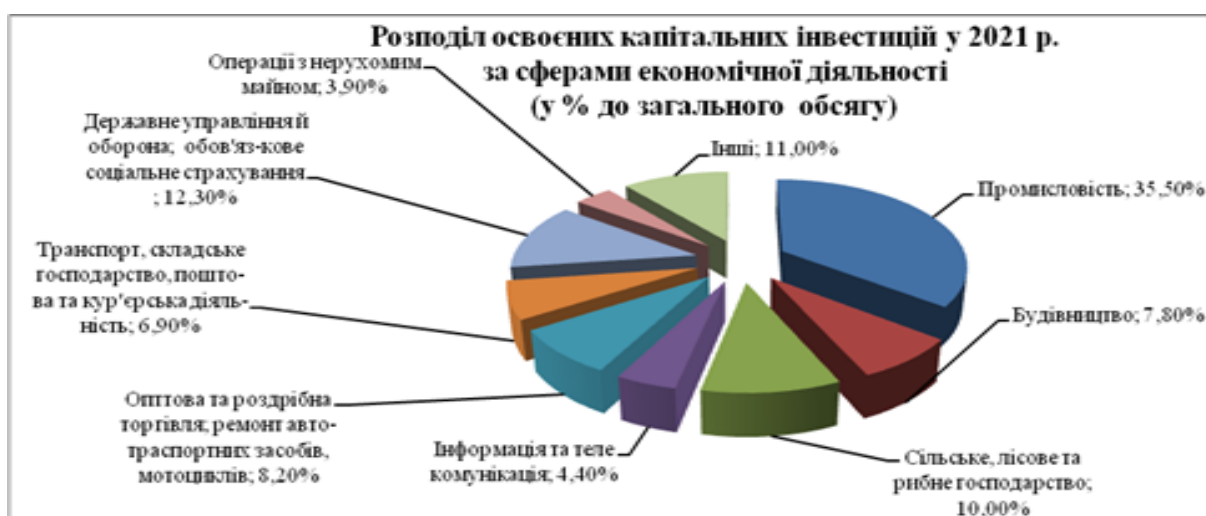

Рис.3. Розподіл капітальних інвестицій у 2021 р за сферами економічної діяльності

Таблиця 3

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування у 2013-2021 рр., млн грн/*

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	249873	219420	273116	359216	448462	578726	623979	419837	528802
% до 2013р.	100,00	87,81	109,30	143,76	179,48	231,61	249,72	168,02	211,63
% до попереднього року	91,44	87,81	124,47	131,52	124,84	129,05	107,82	67,28	125,95
у т.ч. за рахунок :									
коштів державного бюджету	6174,9	2738,7	6919,5	9264,1	15295,2	22814,1	30834,5	36512,5	48545,4
% від усього	2,47	1,25	2,53	2,58	3,41	3,94	4,94	8,70	9,18
коштів місцевих бюджетів	6796,8	5918,2	14260	26817,1	41565,5	50355,5	56480	43558,3	44207,8
% від усього	2,72	2,70	5,22	7,47	9,27	8,70	9,05	10,38	8,36
власних коштів підприємств та організацій	165787	154630	184351	248769	310062	409586	408276	279330,4	362693,0
% від усього	66,35	70,47	67,50	69,25	69,14	70,77	65,43	66,53	68,59
кредитів банків та інших позик	34734,7	21739,3	20740,1	27106	29588,9	44825,4	67232,6	32150,7	26654,1
% від усього	13,90	9,91	7,59	7,55	6,60	7,75	10,77	7,65	5,04
коштів інвесторів-нерезидентів	4271,3	5639,8	8185,4	9831,4	6206,4	1795,5	4663,9	1729,2	779,0
% від усього	1,71	2,57	3,00	2,74	1,38	0,31	0,75	0,41	0,15
коштів населення на будівн. житла	24072,3	22064,2	31985,4	29932,6	32802,5	34645,7	32422	20590,9	28576,2
% від усього	9,63	10,06	11,71	8,33	7,31	5,99	5,20	4,90	5,40
інших джерел фінансування	8036,7	6690,2	6674,7	7495,5	12941,3	14704,7	24070,2	5964,7	17346,4
% від усього	3,22	3,05	2,44	2,09	2,89	2,54	3,86	1,42	3,28

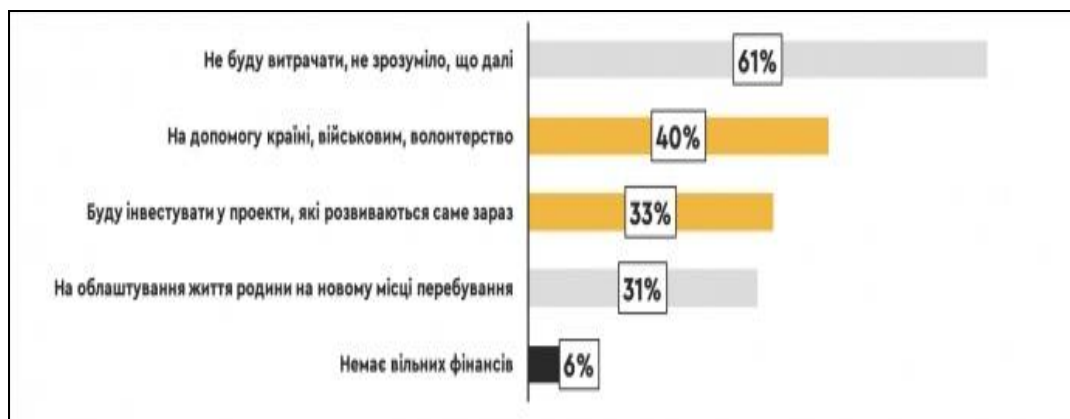

Рис. 4. Наміри інвестування приватних інвесторів у воєнний і післявоєнний періоди

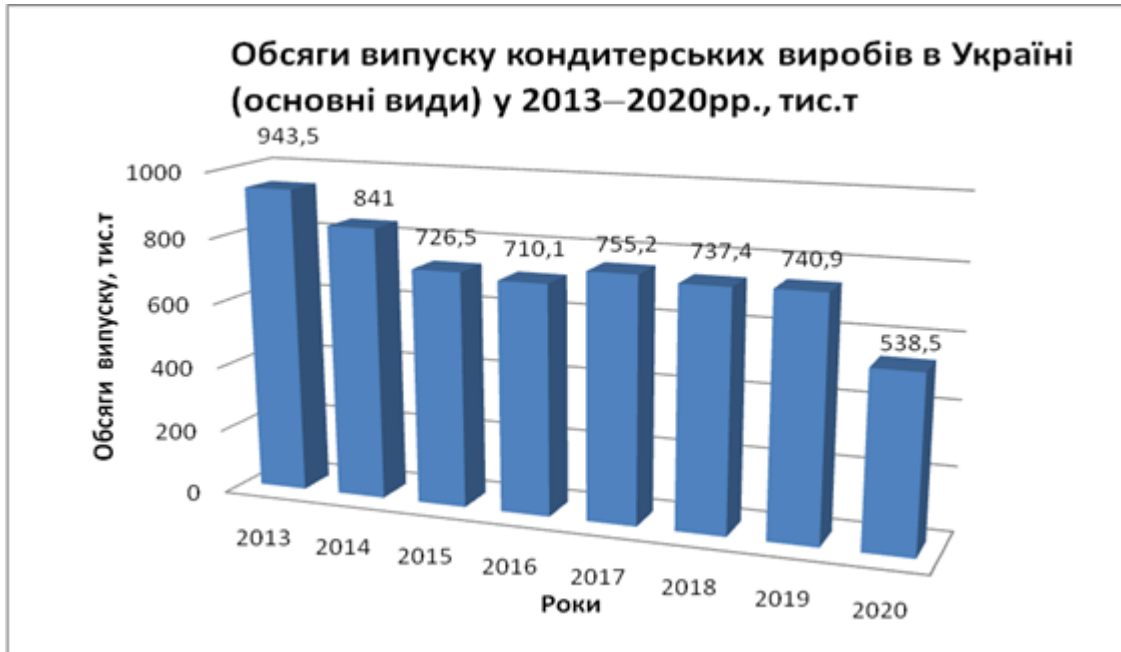
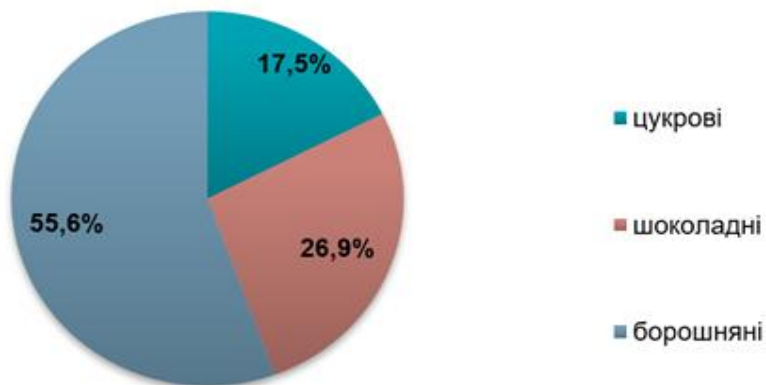

Рис. 5. Обсяги випуску кондитерських виробів в Україні у 2013-2020 рр.

Сегментація ринку кондитерських виробів України в 2020 р. за типом

Джерело: дані Державної служби статистики України

Рис.6. Сегментація ринку кондитерських виробів України в 2020 р. за типом

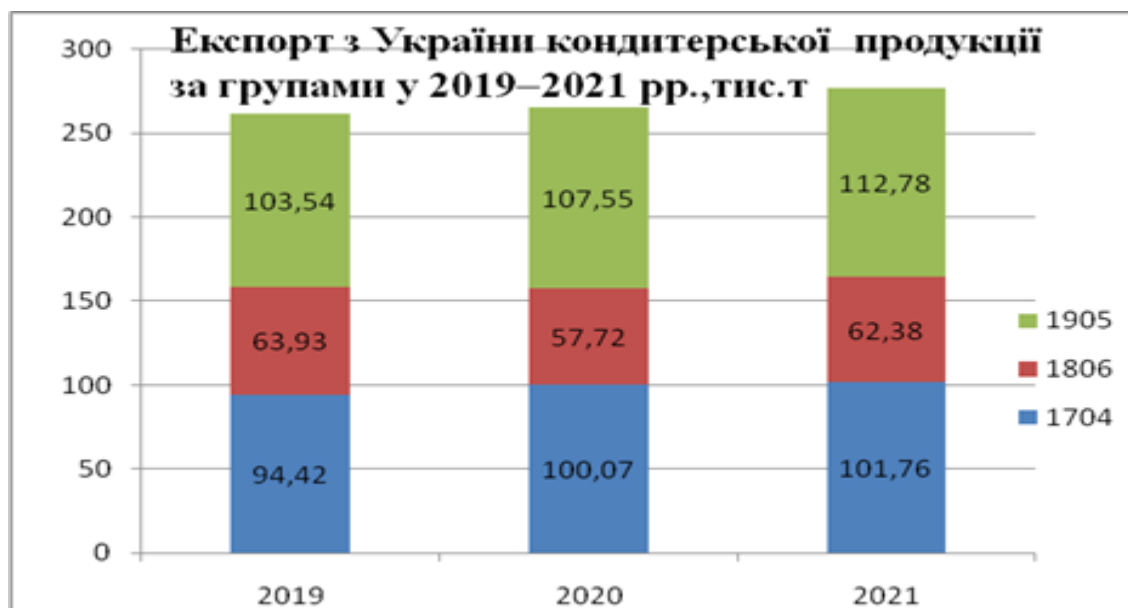

Рис.7. Експорт з України кондитерської продукції за групами у 2019 -2021 рр.

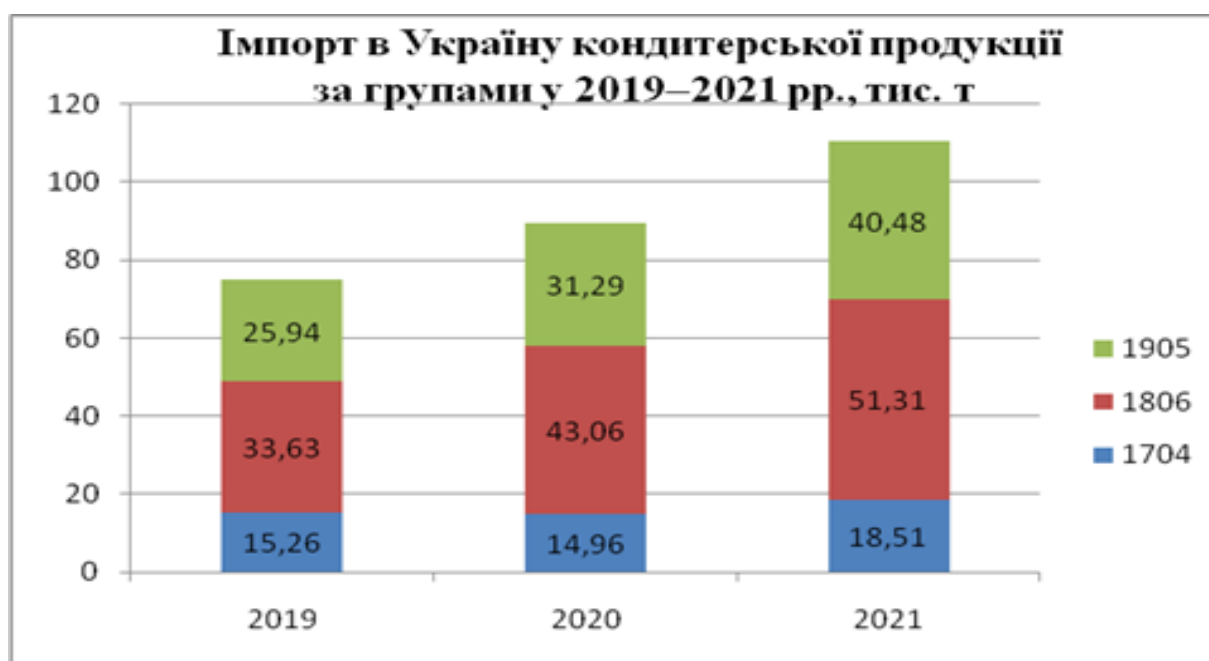
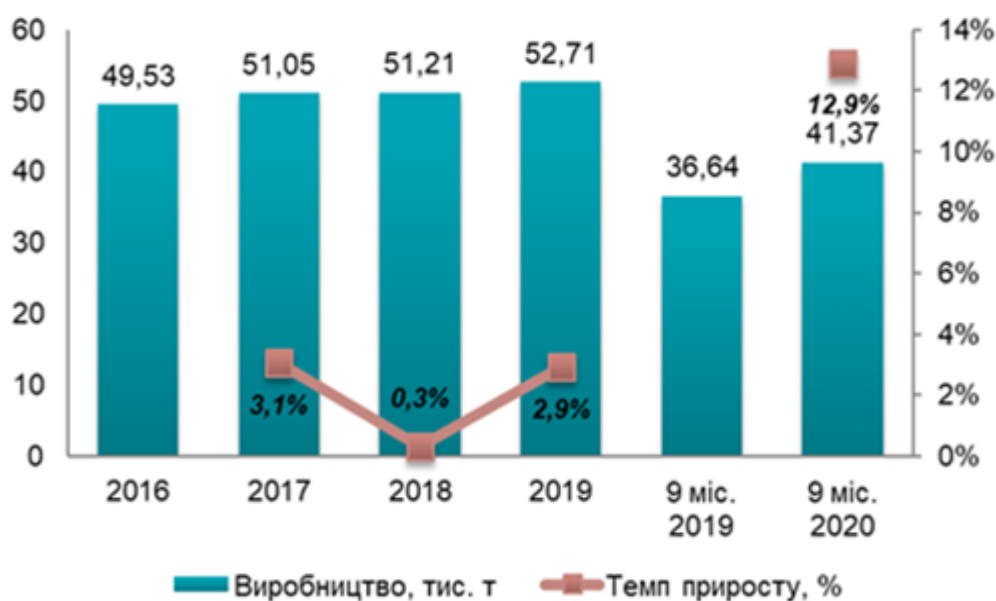

Рис.8. Імпорт в Україну кондитерської продукції за групами у 2019 -2021 рр.

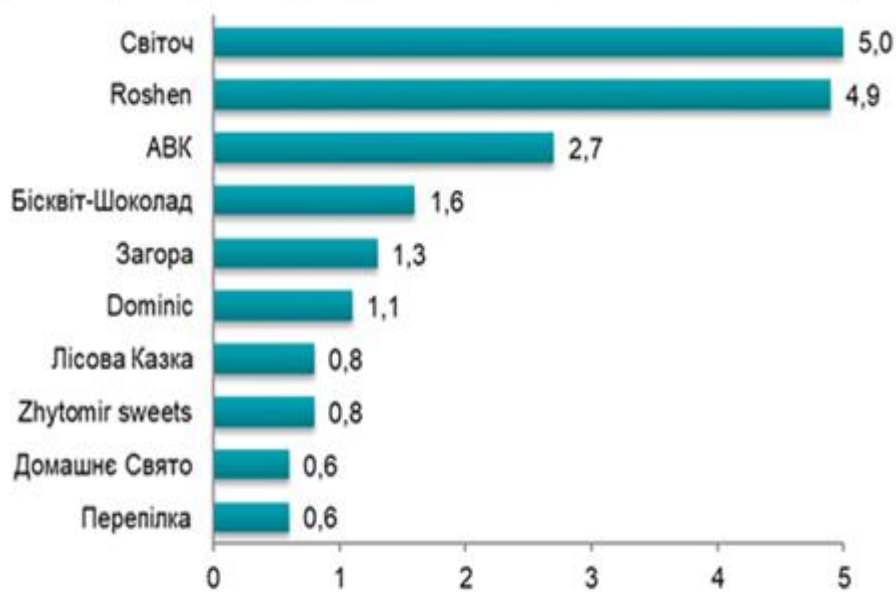
Динаміка виробництва вафель в Україні за 2016 - 9 міс. 2020 рр., в натуральному вираженні, тис. т

Джерело: за даними Державної служби статистики України

Рис.9. Динаміка виробництва вафель в Україні за 2016 – 2020 рр.

Топ-10 торгових марок вафель згідно з рейтинговою оцінкою споживачів в 2019 році

Джерело: Рейтинг ТОВ «Фаворити успіху»; favor.com.ua. Максимальний бал - 5

Рис. 10. Топ-10 торгових марок вафель згідно з рейтинговою оцінкою споживачів у 2019 році

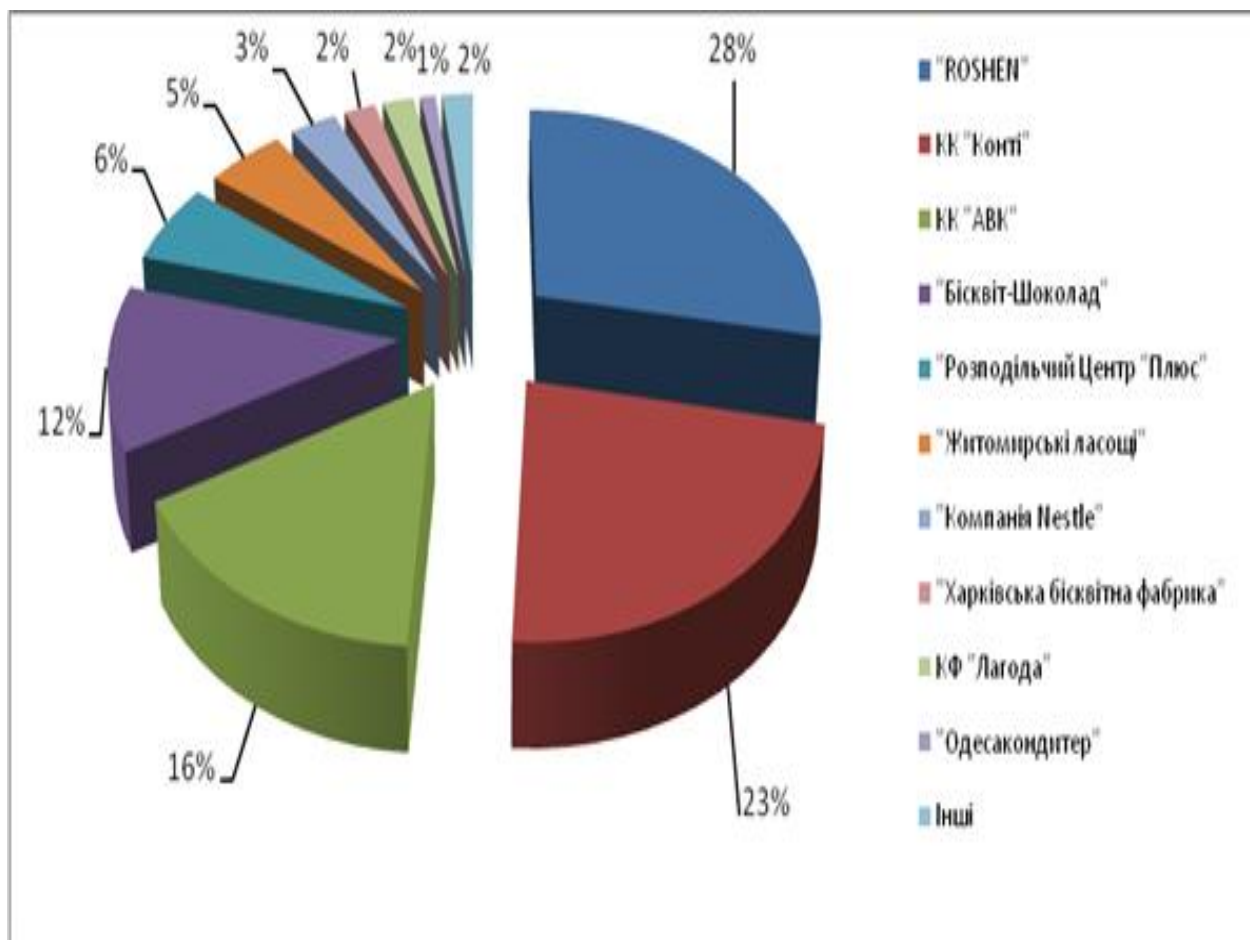

Рис.11. Структура ринку кондитерської продукції, що виробляють в Україні

Таблиця 4

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності «ВКФ ROSHEN» за два роки

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	Відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	270000	270000	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	207583	228831	21248	10,24
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,7688	0,8475	0,0787	10,24
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):			2376	
- у діючих оптових цінах, тис грн	1413796	1651450	54	16,81
- у порівнянних цінах, тис. грн	1413796	1512316,8	98520,8	6,97
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	5937404	6083581	146177	2,46
6. Фондовіддача, грн/грн	0,238	0,249	0,011	4,62
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	241964	276412	34448	14,24
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	5,8430	5,9746	0,1316	2,25
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	2005	2019	14	0,70
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	705,14	749,04	43,9	6,23
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	310,80	382,86	72,06	23,18
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	1412510	1645099	232589	16,47
Матеріальні витрати	290135	282813	-7322	-2,52
Витрати на оплату праці	623146	772989	149843	24,05
Відрахування на соціальні заходи	131994	165011	33017	25,01
Амортизація	291775	342243	50468	17,30
Інші операційні витрати	75460	82043	6583	8,72
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,999	0,996	-0,003	-0,30
14. Матеріалоємність, грн/грн	0,205	0,171	-0,034	-16,58
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1413796	1651450	237654	16,81
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	1305491	1534681	229190	17,56
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	1412308	1644923	232615	16,47
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	6487	11057	4570	70,45
19. Чистий прибуток, тис грн	7844	4717	-3127	-39,86
20. Рентабельність виробленої продукції, %	0,46	0,67	0,21	
21. Рентабельність продажів, %	0,55	0,28	-0,27	

Таблиця 5

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства ЛКФ «Світоч» за два роки

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	50000,0	50000,0	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	29500	27500,0	-2000	-6,78
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,59	0,55	-0,04	-6,78
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах, тис грн	2445071	2557992	112921	4,62
- у порівняних цінах, тис. грн	2445071	2342483,5	-102587,5	-4,20
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	843615	1141137,5	297522,5	35,27
6. Фондовіддача, грн/грн	2,898	2,053	-0,845	-29,16
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	959168	966600,5	7432,5	0,77
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,544	2,649	0,105	4,13
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	994	1017	23	2,31
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	2459,83	2303,33	-156,5	-6,36
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	173,02	214,23	41,21	23,82
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	2328365	2402781	74416	3,20
Матеріальні витрати	1885319	1894047	8728	0,46
Витрати на оплату праці	171985	217875	45890	26,68
Відрахування на соціальні заходи	31836	41617	9781	30,72
Амортизація	49051	73961	24910	50,78
Інші операційні витрати	190174	175281	-14893	-7,83
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,952	0,939	-0,013	-1,36
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,771	0,740	-0,031	-4,02
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2440593	2560385	119792	4,91
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	2207697	2299274	91577	4,15
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	2337852	2402410	64558	2,76
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	163976	175270	11294	6,89
19. Чистий прибуток, тис грн	127222	70444	-56778	-44,63
20. Рентабельність виробленої продукції, %	7,01	7,30	0,29	
21. Рентабельність продажів, %	5,21	2,75	-2,46	

Модель для факторного аналізу рентабельності власного капіталу

$$P_{BK} = \frac{Пч}{BK} = \frac{Пч}{PP} \cdot \frac{PP}{\bar{A}} \cdot \frac{\bar{A}}{BK},$$

$$\text{або } P_{BK} = P_{\text{продажу}} \cdot K_{\text{обА}} \cdot \PhiВ,$$

де Пч – чистий прибуток;

PP – обсяг реалізованої продукції;

\bar{A} – середньорічне значення активів;

$P_{\text{продажу}}$ – рентабельність продажів;

$K_{\text{обА}}$ – коефіцієнт оборотності активів;

$\PhiВ$ – фінансовий важіль.

Таблиця 6

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ВКФ «ROSHEN»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення			
			всього	у т.ч. числі за рахунок		
				1	2	3
Рентабельність власного капіталу, %	0,19497	0,11711	-0,07786	-0,094594	0,021622	-0,004885
1. Рентабельність продажів, % (а)	0,55482	0,28563	-0,26919	-0,094594		
2. Коефіцієнт оборотності активів (в)	0,30048	0,36521	0,06473		0,021622	
3. Фінансовий важіль (с)	1,16947	1,12264	-0,04683			-0,004885

$$y_0 = 0,55482 * 0,30048 * 1,16947 = 0,194965$$

$$y_1 = 0,28563 * 0,36521 * 1,12264 = 0,117108$$

$$y_1 - y_0 = 0,117108 - 0,194965 = \mathbf{-0,07786}$$

$$y_a = 0,28563 * 0,30048 * 1,16947 = 0,100371$$

$$\Delta y_a = y_a - y_0 = 0,100371 - 0,194965 = \mathbf{-0,094594}$$

$$y_b = 0,28563 * 0,36521 * 1,16947 = 0,121993$$

$$\Delta y_b = y_b - y_a = 0,121993 - 0,100371 = \mathbf{0,021622}$$

$$y_c = 0,28563 * 0,36521 * 1,12264 = 0,117108$$

$$\Delta y_c = y_c - y_b = 0,117108 - 0,121993 = \mathbf{-0,004885}$$

$$\Delta y = (-0,094594) + 0,021622 + (-0,004885) = \mathbf{0,077857}$$

Таблиця 7
Вихідні дані проєкту № 1 для досліджуваних підприємств

Показник	ВКФ «ROSHEN»	ЛКФ «Світоч»
Вид продукції	Вафлі «Ніжні»	
Обладнання	Діюче	Діюче
Річний випуск, т	140	120
Випуск у зміну (250 змін), т	0,56	0,52
Додатковий персонал, робочих	2	2
Оптова ціна, тис. грн/ т	130	120
Оптова ціна на експорт, тис. грн/т	143	132
Маса 1 пачки, г	72	80
Роздрібна ціна 1 пачки (вн.р.), грн	12,90	13,25
Приріст товарної продукції, тис.грн	19292	15264

Таблиця 8

Вихідні дані проєкту № 2 для досліджуваних підприємств

Показник	ВКФ «ROSHEN»	ЛКФ «Світоч»
Вид продукції	Шоколад плитковий «Люкс»	
Обладнання	Діюче	Діюче
Річний випуск, т	100	95
Випуск у зміну (250 змін), т	0,4	0,38
Додатковий персонал, робочих	2	2
Оптова ціна, тис. грн/ т	500	450
Оптова ціна на експорт, тис. грн/т	600	540
Маса 1 плитки, г	80	80
Роздрібна ціна 1 плитки (вн.р.), грн	55,20	49,70
Приріст товарної продукції, тис.грн	54000	45000

Таблиця 9

Порівняння показників інвестиційної привабливості альтернативних проєктів для ПрАТ ВКФ «ROSHEN»

Показник	ПрАТ ВКФ «ROSHEN»		Відхилення	
	Проект № 1	Проект № 2	Абс.	%
1	2	3	(3)–(2)	
Інвестиції, тис грн	690,5	1663	972,5	140,8
Приріст об'ємів випуску, т	140	100	-40	-28,57
Приріст чистого доходу, тис грн	19292	54000	34708	179,9
Приріст витрат, тис.грн	14483	40718,87	26235,87	181,1
Приріст чистого прибутку, тис.грн	3943,4	10890,53	6947,13	176,2
Приріст чистого прибутку на 1 т, тис.грн	28,17	108,90	80,73	286,6
Рентабельність продукції, %	27,23	26,74	-0,43	-1,56
Рентабельність продажів, %	20,44	20,17	-0,27	-1,32
Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,751	0,754	0,003	0,40
NPV, тис.грн	4195,28	10210,9	6015,62	143,4
Строк окупності, р.	0,141	0,140	-0,001	-0,71
Індекс дохідності	7,09	7,14	0,05	0,70
Рентабельність інвестицій,%	571,1	654,8	83,7	14,66

Таблиця 10

Порівняння показників інвестиційної привабливості альтернативних проєктів для ПрАТ ЛКФ «Світоч»

Показник	ПрАТ ЛКФ «Світоч»		Відхилення	
	Проект 1	Проект 2	Абс.	%
1	2	3	(3)–(2)	
Інвестиції, тис грн	2327,4	6569,2	4241,8	182,2
Приріст об'ємів випуску, т	120	95	-25	-20,83
Приріст чистого доходу, тис. грн	15264	45000	29736	194,8
Приріст витрат, тис.грн	10645,71	35062,66	24416,95	194,8
Приріст чистого прибутку, тис.грн	3787,0	8148,62	4361,62	229,34
Приріст чистого прибутку на 1 т, тис.грн	31,56	108,90	77,34	245,0
Рентабельність продукції, %	35,57	18,74	-16,83	-47,3
Рентабельність продажів, %	24,81	18,11	-6,70	-27,0
Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,697	0,779	0,082	11,76
NPV, тис.грн	860,9	238,56	-622,34	-72,32
Строк окупності, р.	0,73	0,96	0,23	31,51
Індекс дохідності	1,37	1,04	-0,33	-24,09
Рентабельність інвестицій,%	162,7	124,0	-38,7	-23,78

Таблиця 11

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності «ВКФ ROSHEN» до і після впровадження обраного проєкту

Показник	2020 рік	Проєкт	Відхилення	
			абсолютн е	віднос не
1. Середньорічна виробнича потужність, т	270000	270000	0	0
2. Фактично вироблено продукції, т	228831	228931	100	0,044
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,8475	0,8479	0,0004	0,044
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку): - у діючих оптових цінах, тис грн	1651450	1705450	54000	3,27
- у порівнянних цінах, тис. грн	1512316, 8	1561767,3	49450,5	3,27
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	6083581	6083581	0	0
НМА		150	150	
6. Фондовіддача, грн/грн	0,249	0,257	0,008	3,21
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	276412	277925	1513	0,55
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	5,9746	6,1364	0,1618	2,71
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	2019	2021	2	0,10
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	749,04	772,77	23,73	3,17
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис грн	382,86	382,86	0	0
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	1645099	1682455,76	37356,76	2,27
Матеріальні витрати	282813	315460,16	32834,48	11,61
Витрати на оплату праці	772989	773232,52	243,52	0,03
Відрахування на соціальні заходи	165011	165064,57	53,57	0,03
Амортизація	342243	346509,4	4266,4	1,25
Інші операційні витрати	82043	82189,11	146,11	0,18
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,996	0,986	-0,01	-1,00
14. Матеріалоємність, грн/грн	0,171	0,185	0,014	8,19
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1651450	1705450	54000	3,27
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	1534681	1572037,76	37356,76	2,43
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	1644923	1685641,87	40718,87	2,48
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	11057	21947,5	10890,5	98,49
19. Чистий прибуток, тис грн	4717	15607,5	10890,5	230,9
20. Рентабельність виробленої продукції, %	0,67	1,30	0,63	
21. Рентабельність продажів, %	0,28	0,91	0,63	

Таблиця 12

**Техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ЛКФ «Світоч» до і після впровадження обраного проєкту**

Показник	2020 рік	Проєкт	Відхилення	
			абсолютне	Відношен е
1. Середньорічна виробнича потужність, т	50000,0	50000,0	0	
2. Фактично вироблено продукції, т	27500,0	27620,0	120	0,44
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,550	0,5524	0,0024	0,44
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах, тис грн	2557992	2573256	15264	0,60
- у порівняних цінах, тис. грн	2342483,5	2356461,5	13978,02	0,60
5. Середньорічна вартість основних фондів за первинною вартістю, тис грн	1141137,5	1141137,5	0	0
НМА		150	150	
6. Фондовіддача, грн/грн	2,053	2,065	0,012	0,58
7. Середній залишок оборотних коштів, тис грн	966600,5	968777,9	2177,4	0,22
8. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,649	2,659	0,010	0,38
9. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	1017	1019	2	0,20
10. Середньорічний виробіток одного працівника, тис грн /осіб	2303,33	2312,52	9,19	0,40
11. Середньорічна заробітна плата одного працівника , тис грн	214,23	214,23	0	0
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис грн	2402781	2412547,7	9766,70	0,41
Матеріальні витрати	1894047	1903085,75	9038,75	0,48
Витрати на оплату праці	217875	218119,57	244,57	0,11
Відрахування на соціальні заходи	41617	41670,8	53,80	0,13
Амортизація	73961	74243,83	282,83	0,38
Інші операційні витрати	175281	175427,75	146,75	0,08
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,939	0,938	-0,001	-0,11
14. Матеріалоємність, грн/грн	0,740	0,739	-0,001	-0,13
15. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2560385	2575649	15264	0,60
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн	2299274	2309040,7	9766,7	0,42
17. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис грн	2402410	2413055,71	10645,71	0,44
18. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис грн	175270	179057	3787	2,16
19. Чистий прибуток, тис грн	70444	74231	3787	5,38
20. Рентабельність виробленої продукції, %	7,30	7,42	0,12	
21. Рентабельність продажів, %	2,75	2,88	0,13	